

Ehdotus

SOPIMUKSEKSI

EUROOPAN PERUSTUSLAISTA

Eurooppa-valmistelukunnan 13 päivänä kesäkuuta ja 10 päivänä heinäkuuta 2003 yhteisymmärryksellä
hyväksymä

LUOVUTETTU EUROOPPA-NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE ROOMASSA

– 18 päivänä heinäkuuta 2003 –

(2003/C 169/01)

SISÄLLYS

	Sivu
ESIPUHE	7
JOHDANTO	8
I OSA	8
I OSASTO - UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET	8
II OSASTO - PERUSOIKEUDET JA UNIONIN KANSALAISSUUS	9
III OSASTO - UNIONIN TOIMIVALTA	10
IV OSASTO - UNIONIN TOIMIELIMET	12
I LUKU - Toimielinjärjestelmä	12
II LUKU - Muut toimielimet ja elimet	15
V OSASTO - UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ	16
I LUKU - Yleiset määräykset	16
II LUKU - Erityismääräykset	17
III LUKU - Tiiviimpi yhteistyö	19
VI OSASTO - DEMOKRATIAN TOTEUTUMINEN UNIONISSA	19
VII OSASTO - UNIONIN VARAINHOITO	20
VIII OSASTO - UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ	21
IX OSASTO - UNIONIN JÄSENYYS	21
II OSA: EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA	22
JOHDANTO	22
I OSASTO - IHMISARVO	23
II OSASTO - VAPAUDET	24
III OSASTO - TASA-ARVO	25
IV OSASTO - YHTEISVASTUU	25
V OSASTO - KANSALAISTEN OIKEUDET	27
VI OSASTO - LAINKÄYTTÖ	28
VII OSASTO - PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET	28
III OSA: UNIONIN POLITIIKKA JA TOIMINTA	29
I OSASTO - YLEISESTI SOVELLETTAVAT LAUSEKKEET	29
II OSASTO - SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISSUUS	29
III OSASTO - SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET	30
I LUKU - Sisämarkkinat	30
1 jakso - Sisämarkkinoiden toteuttaminen	30
2 jakso - Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus	31
1 alajakso - Työntekijät	31
2 alajakso - Sijoittautumisoikeus	32
3 alajakso - Vapaus tarjota palveluja	33

	Sivu
3 jakso - Tavaroiden vapaa liikkuvuus	33
1 alajakso - Tulliliitto	33
2 alajakso - Tulliyhteistyö	34
3 alajakso - Määrällisten rajoitusten kieltäminen	34
4 jakso - Pääomat ja maksut	34
5 jakso - Kilpailusäännöt	35
1 alajakso - Yrityksiin sovellettavat säännöt	35
2 alajakso - Jäsenvaltion myöntämä tuki	36
6 jakso - Veroja ja maksuja koskevat määräykset	37
7 jakso - Lainsäädännön lähentäminen	38
II LUKU - Talous- ja rahapolitiikka	39
1 jakso - Talouspolitiikka	39
2 jakso - Rahapolitiikka	42
3 jakso - Institutionaaliset määräykset	43
3a jakso - Euroalueeseen kuuluvia jäsenvaltioita koskevat erityismääräykset	44
4 jakso - Siirtymämääräykset	45
III LUKU - Muita erityisaloja koskevat politiikat	47
1 jakso - Työllisyys	47
2 jakso - Sosiaalipolitiikka	48
1 alajakso - Euroopan sosiaalirahasto	50
3 jakso - Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	50
4 jakso - Maatalous ja kalastus	51
5 jakso - Ympäristö	52
6 jakso - Kuluttajansuoja	53
7 jakso - Liikenne	54
8 jakso - Euroopan laajuiset verkot	55
9 jakso - Tutkimus ja teknologian kehittäminen sekä avaruus	55
10 jakso - Energia	57
IV LUKU - Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	57
1 jakso - Yleiset määräykset	57
2 jakso - Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka	58
3 jakso - Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla	59
4 jakso - Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla	60
5 jakso - Poliisiyhteistyö	61

	Sivu
V LUKU - Alat, joilla unioni voi päättää toteuttaa yhteensovitus- ja tukitoimia ...	61
1 jakso - Kansanterveys	61
2 jakso - Teollisuus	62
3 jakso - Kulttuuri	63
4 jakso - Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	63
5 jakso - Pelastuspalvelu	64
6 jakso - Hallinnollinen yhteistyö	64
IV OSASTO - MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI	64
V OSASTO - UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA	65
I LUKU - Yleisesti sovellettavat määräykset	65
II LUKU - Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	66
1 jakso - Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka	68
2 jakso - Varainhoitoa koskevat määräykset	70
III LUKU - Yhteinen kauppapolitiikka	70
IV LUKU - Yhteistyö kolmansien maiden kanssa ja humanitaarinen apu	71
1 jakso - Kehitysyhteistyö	71
2 jakso - Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa	71
3 jakso - Humanitaarinen apu	72
V LUKU - Rajoitustoimenpiteet	72
VI LUKU - Kansainväliset sopimukset	72
VII LUKU - Unionin suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja kolmansiin maihin sekä unionin lähetystöt ja edustustot	74
VIII LUKU - Yhteisvastuulausekkeen täytäntöönpano	74
VI OSASTO - UNIONIN TOIMINTA	74
I LUKU - Institutionaaliset määräykset	74
1 jakso - Toimielimet	74
1 alajakso - Euroopan parlamentti	74
2 alajakso - Eurooppa-neuvosto	76
3 alajakso - Ministerineuvosto	76
4 alajakso - Komissio	76
5 alajakso - Unionin tuomioistuimien	77
6 alajakso - Tilintarkastustuomioistuimien	81
2 jakso - Unionin neuvoa-antavat elimet	82
1 alajakso - Alueiden komitea	82
2 alajakso - Talous- ja sosiaalikomitea	83
3 jakso - Euroopan investointipankki	83
4 jakso - Unionin toimielimiä, elimiä ja erillisvirastoja koskevat yhteiset määräykset	84

	Sivu
II LUKU - VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	85
1 jakso - Monivuotinen rahoituskehys	85
2 jakso - Unionin vuosittainen talousarvio	86
3 jakso - Talousarvion toteuttaminen ja vastuuvapauden myöntäminen	87
4 jakso - Yhteiset määräykset	87
5 jakso - Petosten torjunta	88
III LUKU - Tiiviimpi yhteistyö	88
VII OSASTO - YHTEISET MÄÄRÄYKSET	90
IV OSA: YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	91
PÖYTÄKIRJA KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA	94
PÖYTÄKIRJA TOISSIJAISUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEIDEN SOVELTAMISESTA	95
PÖYTÄKIRJA KANSALAISTEN EDUSTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTISSA JA ÄÄNTEN PAINOTTAMISESTA EUROOPPA-NEUVOSTOSSA JA MINISTERINEUVOSTOSSA	96
PÖYTÄKIRJA EURORYHMÄSTÄ	97
PÖYTÄKIRJA EURATOM-SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA	98
KANSALAISTEN EDUSTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTISSA JA ÄÄNTEN PAINOTTAMISESTA EUROOPPA-NEUVOSTOSSA JA MINISTERINEUVOSTOSSA TEHTYYN PÖYTÄKIRJAAN LIITETTY JULISTUS	99
JULISTUS EUROOPAN ULKOISEN TOIMINNAN YKSIKÖN PERUSTAMISESTA	99
PERUSTUSLAISTA TEHDYN SOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMISTA KOSKEVAAN PÄÄTÖSASIAKIRJAAN LIITETTÄVÄ JULISTUS	99
Luettelo Eurooppa-valmistelukunnan jäsenistä	100

ESIPUHE

Euroopan perustuslakia koskevan sopimusehdotuksen I ja II osaan, jotka luovutettiin Thessalonikissa 20 päivänä kesäkuuta 2003 kokoontuneelle Eurooppa-neuvostolle.

Laekenissa, Belgiassa 14.–15. joulukuuta 2001 kokoontunut Eurooppa-neuvosto, joka totesi unionin olevan historiansa käännekohdassa, kutsui koolle Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan.

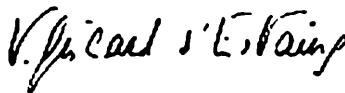
Valmistelukunnan tehtäväksi annettiin laatia vastauksia kolmeen keskeiseen haasteeseen: Miten Eurooppa-hanketta ja unionin toimielimiä voidaan tuoda lähemmäksi kansalaisia? Millaiseksi muodostuu poliittinen elämä ja Euroopan poliittinen alue laajentuneessa unionissa? Kuinka unionista luodaan uuden maailmanjärjestyksen vakauttava tekijä ja suunnannäyttäjä?

Valmistelukunta ehdottaa seuraavia vastauksia Laekenin julistuksessa esitettyihin kysymyksiin:

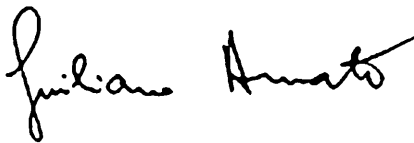
- toimivallan nykyistä selkeämpää jakoa
- perussopimusten sulauttamista ja oikeushenkilöyttä unionille
- unionin toimintavälineiden yksinkertaistamista
- demokratian, avoimuuden ja tehokkuuden lisäämistä Euroopan unionissa, kansallisten parlamenttien osallistumista kehittämällä ja vahvistamalla samalla Eurooppa-hankkeen oikeutusta yksinkertaistamalla päätöksentekomenettelyjä ja tekemällä unionin toimielinten toiminnasta nykyistä avoimempaa ja ymmärrettävämpää
- kaikkien kolmen toimielimen rakenteen parantamista ja aseman vahvistamista ottaen huomioon laajentumisen seuraukset.

Laekenin julistuksessa esitetään myös kysymys, eikö sopimusten yksinkertaistamisen ja uudelleenjärjestelyn pitäisi tasoittaa tietä perustuslakia koskevan tekstin hyväksymiselle. Valmistelukunta on laatinut työnsä tuloksena ehdotuksen sopimukseksi Euroopan perustuslaista, joka hyväksyttiin suurella yhteisymmärryksellä 13. kesäkuuta 2003 pidetyssä täysistunnossa.

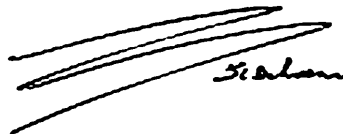
Meillä on kunnia esittää tänään 20. kesäkuuta 2003 Eurooppa-valmistelukunnan puolesta tämä teksti Thessalonikissa kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle toivoen, että mahdollinen sopimus Euroopan perustuslaiksi perustuu sille.

Valéry Giscard d'Estaing
Valmistelukunnan puheenjohtaja

Giuliano Amato
Varapuheenjohtaja

Jean-Luc Dehaene
Varapuheenjohtaja

Ehdotus

SOPIMUKSEKSI EUROOPAN PERUSTUSLAISTA

JOHDANTO

*Χρόμεθα γὰρ πολιτεία... καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία
κέκληται.*

Hallitusmuotoamme ... nimitetään demokratiaksi, koska valta ei ole harvoilla vaan monilla.

Thukydides II, 37

Ovat tietoisia siitä, että Eurooppa on sivistystä eteenpäin vievä maanosa ja että sen asukkaat, saavuttuaan sinne eri vaiheissa varhaisimmista ajoista lähtien, ovat luoneet siellä aikojen kuluessa humanismin perusarvot: ihmisten tasa-arvon, vapauden ja järjen kunnioittamisen,

Hakevat innoituksensa Euroopan kulttuuristen, uskonnollisten ja humanististen perintöjen arvoista, jotka edelleen vaikuttavat sen perinteessä ja joiden myötä ihmisen ja hänen loukkaamattomien ja luovuttamattomien oikeuksiensa keskeinen merkitys sekä lain noudattaminen ovat juurtuneet yhteiskuntaelämään,

Ovat vakuuttuneita siitä, että yhdistynyt Eurooppa aikoo edetä sivistyksen, edistyksen ja vaurauden tiellä kaikkien asukkaidensa, myös heikoimpien ja vähäosaisimpien hyväksi, että se haluaa pysyä kulttuurille, tiedolle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle avoimena maanosana ja että se pyrkii syventämään julkisen elämänsä kansanvaltaisuutta ja avoimuutta ja tekemään työtä rauhan, oikeuden ja yhteisvastuullisuuden hyväksi maailmassa,

Ovat varmoja siitä, että Euroopan kansat, jotka ovat ylpeitä omasta identiteetistään ja kansallisesta historiastaan, ovat vakaasti päättäneet ylittää entiset vastakkainasettelunsa ja luoda yhteisen tulevaisuuden yhä läheisemmällä liitolla,

Ovat vakuuttuneita siitä, että "erilaisuudessaan yhdistynyt" Eurooppa tarjoaa kansoilleen parhaat mahdollisuudet jatkaa, kaikkien oikeuksia kunnioittaen ja kantaen vastuuta tulevista sukupolvista ja maapallosta, tätä suurta hanketta, joka tekee Euroopasta ihmiskunnan toivon kannalta erityisen otollisen alueen,

Kiitollisina Eurooppa-valmistelukunnan jäsenille, jotka ovat Euroopan kansalaisten ja valtioiden puolesta laatineet tämän perustuslain,

[Jotka, vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa, ovat sopineet seuraavaa:]

I OSA

I OSASTO

2 artikla

UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET

Unionin arvot

1 artikla

Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoiden kunnioittaminen. Nämä arvot ovat jäsenvaltioille yhteisiä yhteiskunnassa, jonka ominaispiirteitä ovat moniarvoisuus, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuullisuus ja syrjinnänvastaisuus.

Unionin perustaminen

3 artikla

1. Tällä perustuslailla, joka ilmentää Euroopan kansalaisten ja valtioiden tahtoa rakentaa tulevaisuuttaan yhdessä, perustetaan Euroopan unioni, jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Unioni sovittaa yhteen jäsenvaltioiden politiikat, joilla pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet, ja käyttää yhteisönä jäsenvaltioiden sille antamaa toimivaltaa.

2. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat sen arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.

Unionin tavoitteet

1. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.

2. Unioni tarjoaa kansalaisilleen vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen, jolla ei ole sisärajoja, sekä sisämarkkinat, joilla kilpailu on vapaata ja vääristymätöntä.

3. Unioni pyrkii Euroopan kestäväan kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu, erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous, jonka tavoitteena on täystyöllisyys ja sosiaalinen edistys, sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen. Unioni edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä.

Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää ja edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, miesten ja naisten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastausta ja lasten oikeuksien suojelua.

Unioni edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja jäsenvaltioiden välistä yhteisvastausta.

Unioni kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta ja huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä.

4. Unioni vaalii ja puolustaa arvoaan ja etujaan kansainvälisissä suhteissaan. Se edistää osaltaan rauhaa, turvallisuutta, maapallon kestäväan kehitystä, kansojen välistä yhteisvastausta ja keskinäistä kunnioitusta, vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, köyhyyden poistamista ja ihmisoikeuksien, erityisesti lasten oikeuksien, suojelua, sekä kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista.

5. Näihin tavoitteisiin pyritään aiheellisin keinoin unionille tässä perustuslaissa annetun toimivallan mukaisesti.

4 artikla

Perusvapaudet ja syrjäntäkielto

1. Unioni takaa henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden alueellaan tämän perustuslain määräysten mukaisesti.

2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjäntä on kiellettyä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen erityismääräysten soveltamista.

5 artikla

Unionin ja jäsenvaltioiden väliset suhteet

1. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja perustuslaillisia rakenteita, myös alueellisen ja paikallisen itsehallinnon osalta. Se kunnioittaa olennaisia valtiolle kuuluvia tehtäviä, erityisesti niitä, joilla pyritään turvaamaan sen alueellinen koskemattomuus, ylläpitämään lakia ja järjestystä sekä takaamaan sisäinen turvallisuus.

2. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan tästä perustuslaista johtuvien tehtävien täyttämisessä.

Jäsenvaltioiden on helpotettava unionin tehtävien täyttämistä, ja niiden on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tässä perustuslaissa osoitettujen päämäärien toteutumisen.

6 artikla

Oikeushenkilöys

Unioni on oikeushenkilö.

II OSASTO

PERUSOIKEUDET JA UNIONIN KANSALAISSUUS

7 artikla

Perusoikeudet

1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään tämän perustuslain II osan muodostavassa perusoikeuskirjassa.

2. Unioni pyrkii liittymään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen. Yleissopimukseen liittyminen ei vaikuta tässä perustuslaissa määriteltyn unionin toimivaltaan.

3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.

8 artikla

Unionin kansalaisuus

1. Jokainen jäsenvaltion kansalainen on unionin kansalainen. Unionin kansalaisuus täydentää, mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.

2. Unionin kansalaisella on tässä perustuslaissa vahvistetut oikeudet ja velvollisuudet. Hänellä on:

- oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
- äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja sen jäsenvaltion kunnallisvaaleissa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion kansalaisilla;
- ollessaan sellaisen kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, oikeus saada minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta suojelua samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion kansalaisilla;
- oikeus vedota Euroopan parlamenttiin, kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen puoleen ja kirjoittaa unionin toimielimille ja neuvoo-antaville elimille jollakin tämän perustuslain kielellä ja saada vastaus samalla kielellä.

3. Näiden oikeuksien käytössä noudatetaan tässä perustuslaissa tai sen soveltamiseksi hyväksytyissä toimenpiteissä määriteltyjä edellytyksiä ja rajoituksia.

III OSASTO

UNIONIN TOIMIVALTA

9 artikla

Perusperiaatteet

1. Unionin toimivallan jakoon sovelletaan toimivallan siirtämisen periaatetta. Unionin toimivallan käyttöön sovelletaan toissijaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta.

2. Toimivallan siirtämisen periaatteen mukaisesti unioni toimii jäsenvaltioiden sille tässä perustuslaissa antaman toimivallan rajoissa perustuslaissa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Toimivalta, jota tässä perustuslaissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.

3. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi niiden keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Unionin toimielimet soveltavat toissijaisuusperiaatetta tämän perustuslain liitteenä olevan, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti. Kansalliset parlamentit valvovat tämän periaatteen noudattamista kyseisessä pöytäkirjassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

4. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän perustuslain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Unionin toimielimet soveltavat suhteellisuusperiaatetta 3 kohdassa mainitun pöytäkirjan mukaisesti.

10 artikla

Unionin oikeus

1. Tämä perustuslaki ja lainsäädäntö, jota unionin toimielimet antavat käyttäessään unionille annettua toimivaltaa, ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden lainsäädäntöön nähden.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki aiheelliset yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla varmistetaan tästä perustuslaista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

11 artikla

Toimivaltaluokat

1. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille yksinomainen toimivalta tietyllä alalla, ainoastaan unioni voi antaa lainsäädäntöä ja oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina tai unionin antamien säädösten täytäntöön panemiseksi.

2. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, unionilla ja jäsenvaltioilla on valta antaa lainsäädäntöä ja oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei käytä omaansa tai on päättänyt lakata käyttämästä sitä.

3. Unionilla on toimivalta edistää ja toteuttaa jäsenvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikkojen yhteensovittamista.

4. Unionilla on toimivalta määritellä ja toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, johon kuuluu myös yhteisen puolustuspolitiikan asteittainen määrittely.

5. Tietyillä aloilla ja tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin unionilla on toimivaltaa toteuttaa jäsenvaltioiden toimintaa tukevia, yhteensovittavia tai täydentäviä toimia, mutta se ei korvaa niiden toimivaltaa näillä aloilla.

6. Unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään III osan kutakin alaa koskeissa erityismääräyksissä.

12 artikla

Yksinomainen toimivalta

1. Unionilla on yksinomainen toimivalta vahvistaa tarpeelliset kilpailusäännöt sisämarkkinoiden toimintaa sekä seuraavia aloja varten:

– euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden rahapolitiikka

– yhteinen kauppapolitiikka

– tulliliitto

– meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen yhteisen kalastuspolitiikan yhteydessä.

2. Unionilla on yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus, kun sopimuksen tekemisestä säädetään unionin säädöksessä tai kun se on välttämätöntä, jotta unioni voi käyttää sisäistä toimivaltaansa, tai kun se vaikuttaa unionin sisäiseen säädökseen.

13 artikla

Jaettu toimivalta

- Unionilla ja jäsenvaltioilla on jaettu toimivalta, kun unionille annetaan perustuslaissa toimivaltaa, joka ei koske 12 ja 16 artiklassa mainittuja aloja.
- Unionin ja jäsenvaltioiden jaettua toimivaltaa sovelletaan pääasiassa seuraaviin aloihin:
 - sisämarkkinat
 - vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue
 - maatalous ja kalastus, meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä lukuun ottamatta
 - liikenne ja Euroopan laajuiset verkot
 - energia
 - sosiaalipolitiikka III osassa määriteltyjen näkökohtien osalta
 - taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus
 - ympäristö
 - kuluttajansuoja, ja
 - yhteiset kansanterveysalan turvallisuuskysymykset.
- Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia, erityisesti määrittellä ja panna täytäntöön ohjelmia, ilman että tämän toimivallan käyttäminen voisi estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.
- Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun aloilla unionilla on toimivalta ryhtyä toimiin ja harjoittaa yhteistä politiikkaa, ilman että tämän toimivallan käyttäminen voisi estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

14 artikla

Talous- ja työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen

- Unioni hyväksyy toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden talouspolitiikan yhteensovittaminen, erityisesti vahvistamalla kyseisen politiikan yleislinjat. Jäsenvaltiot yhteensoittavat talouspolitiikkansa unionissa.
- Euron käyttöön ottaneisiin jäsenvaltioihin sovelletaan erityissääntöjä.
- Unioni hyväksyy toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan yhteensovittaminen, erityisesti vahvistamalla kyseisen politiikan suuntaviivat.
- Unioni voi tehdä aloitteita, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikan yhteensovittaminen.

15 artikla

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

- Unionin toimivalta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla käsittää kaikki ulkopolitiikan alat ja kaikki unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, muun muassa asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan, joka voi johtaa yhteiseen puolustukseen.
- Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä ja unionin tällä alalla antamia säädöksiä noudattaen. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai saattavat heikentää sen tehokkuutta.

16 artikla

Alat, joilla voidaan toteuttaa tuki-, yhteensovitus- tai täydennystoimia

- Unioni voi toteuttaa tukitoimia, yhteensovitustoimia tai täydennystoimia.
- Alat, joilla voidaan toteuttaa tukitoimia, yhteensovitustoimia ja täydennystoimia Euroopan tasolla, ovat seuraavat:
 - teollisuus
 - ihmisten terveyden suojelu ja parantaminen
 - koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu
 - kulttuuri
 - pelastuspalvelu.
- Oikeudellisesti velvoittaviin säädöksiin, jotka unioni antaa edellä mainittuja aloja koskevien III osan erityismääräysten perusteella, ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

17 artikla

Joustolauseke

- Jos tässä perustuslaissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi jokin unionin toimi osoittautuu tarpeelliseksi III osassa määritellyillä politiikan aloilla eikä tässä perustuslaissa ole määryksiä tähän tarvittavista valtuuksista, ministerineuvosto toteuttaa aiheelliset toimenpiteet yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
- Komissio tiedottaa tähän artiklaan perustuvista ehdotuksista jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille edellä 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen valvontaa koskevan menettelyn yhteydessä.
- Tämän artiklan perusteella annettuihin säännöksiin ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista niissä tapauksissa, joissa se ei tämän perustuslain mukaan ole mahdollista.

IV OSASTO

UNIONIN TOIMIELIMET

I luku

TOIMIELINJÄRJESTELMÄ

18 artikla

Unionin toimielimet

1. Unionilla on yhteinen toimielinjärjestelmä, jolla pyritään
- ajamaan unionin tavoitteita
 - puolustamaan sen arvoja
 - palvelemaan unionin, sen kansalaisten ja sen jäsenvaltioiden etuja

sekä varmistamaan niiden politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tehokkuus ja jatkuvuus, joita unioni toteuttaa saavuttaakseen tavoitteensa.

2. Tähän toimielinjärjestelmään kuuluvat:

Euroopan parlamentti,

Eurooppa-neuvosto,

ministerineuvosto,

Euroopan komissio,

unionin tuomioistuin.

3. Kukin toimielin toimii sille tässä perustuslaissa annettujen toimivaltuuksien rajoissa siinä määrättyjen menettelyjen ja edellytysten mukaisesti. Toimielimet tekevät keskenään vilpittömää yhteistyötä.

19 artikla

Euroopan parlamentti

1. Euroopan parlamentti toimii yhdessä ministerineuvoston kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä sekä huolehtii poliittisesta valvonnasta ja toimii neuvonantajana tässä perustuslaissa määrättyin edellytyksin. Se valitsee Euroopan komission puheenjohtajan.

2. Euroopan kansalaiset valitsevat Euroopan parlamentin välittömällä, yleisillä, vapailla ja salaisilla vaaleilla viiden vuoden pituiseksi toimikaudeksi. Euroopan parlamentin jäsenten määrä on enintään 736. Euroopan kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismääräksi vahvistetaan neljä Euroopan parlamentin jäsentä jäsenvaltiota kohden.

Hyvissä ajoin ennen Euroopan parlamentin vaaleja vuonna 2009 ja tarvittaessa vastaistenkin vaalien edellä Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin ehdotuksen perusteella ja sen hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen

Euroopan parlamentin kokoonpanosta edellä mainittuja periaatteita noudattaen.

3. Euroopan parlamentti valitsee jäsentensä keskuudesta puhemiehen ja puhemiehistön.

20 artikla

Eurooppa-neuvosto

1. Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virkkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suunta-
viivat ja painopisteet. Se ei toimi lainsäätäjänä.

2. Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu Eurooppa-neuvoston työskentelyyn.

3. Eurooppa-neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa koolle-
kutsumana kullakin vuosineljänneksellä. Mikäli käsiteltävät asiat sitä edellyttävät, Eurooppa-neuvoston jäsenet voivat päättää, että heitä avustaa ministeri, ja komission puheenjohtaja, että häntä avustaa eurooppakomissaari. Puheenjohtaja kutsuu koolle Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen, jos tilanne sitä vaatii.

4. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa konsensus-periaatteella, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä.

21 artikla

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja

1. Eurooppa-neuvosto valitsee puheenjohtajansa määräenemistöllä kaksi ja puoli vuotta kestäväksi kaudeksi, joka voidaan uusida kerran. Jos hän on estynyt tai syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, Eurooppa-neuvosto voi keskeyttää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.

2. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja

- toimii Eurooppa-neuvoston kokouksissa puheenjohtajana ja työskentelyn innoittajana,
- huolehtii yhteistyössä komission puheenjohtajan kanssa ja yleisten asioiden neuvoston työskentelyn perusteella Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelusta ja jatkuvuudesta,
- pyrkii edistämään yhteenkuuluvuutta ja konsensusta Eurooppa-neuvostossa,
- esittää Euroopan parlamentille selvityksen kunkin Eurooppa-neuvoston kokouksen jälkeen.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja huolehtii omalla tasollaan ja tässä ominaisuudessa unionin ulkoisesta edustuksesta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa asioissa, tämän kuitenkin rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltaa.

3. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ei voi hoitaa kansallista tehtävää.

22 artikla

Ministerineuvosto

1. Ministerineuvosto toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä sekä määrittelee ja sovittaa yhteen unionin politiikkaa tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin.
2. Ministerineuvosto koostuu jäsenvaltioiden nimeämistä ministeritason edustajista, joita on yksi kustakin jäsenvaltiosta kutakin ministerineuvoston kokoonpanoa kohti. Ainoastaan tällä edustajalla on edustamaansa jäsenvaltiota sitovat valtuudet ja äänioikeus.
3. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä.

23 artikla

Ministerineuvoston kokoonpanot

1. Lakiasäättävä ja yleisten asioiden neuvosto huolehtii ministerineuvoston työskentelyn johdonmukaisuudesta.

Kun ministerineuvosto toimii yleisten asioiden neuvostona, se valmistelee Eurooppa-neuvoston kokoukset ja toteuttaa kokouksista aiheutuvat jatkotoimet ollen yhteydessä komissioon.

Toimiessaan lainsäätäjänä ministerineuvosto käsittelee eurooppalaisia ja -puitelait ja tekee niistä ratkaisunsa yhdessä Euroopan parlamentin kanssa tämän perustuslain määräysten mukaisesti. Ministerineuvoston toimiessa lainsäätäjänä kutakin jäsenvaltiota edustaa yksi tai kaksi muuta ministeritason edustajaa, joiden toimivalta vastaa ministerineuvostossa käsiteltäviä asioita.

2. Ulkoasiainneuvosto valmistelee unionin ulkopoliittikan Eurooppa-neuvoston määrittelemien strategisten linjausten mukaisesti ja huolehtii unionin toiminnan johdonmukaisuudesta. Ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana toimii unionin ulkoasiainministeri.

3. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan muut kokoonpanot, joissa ministerineuvosto voi kokoontua.

4. Ministerineuvoston eri kokoonpanojen puheenjohtajina, ulkoasiainneuvostoa lukuun ottamatta, toimivat ministerineuvostossa olevat jäsenvaltioiden edustajat tasapuolisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti vähintään vuoden ajan. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan tällaista vuorottelua koskevat säännöt, ottaen huomioon Euroopan poliittisen ja maantieteellisen tasapainon ja jäsenvaltioiden monimuotoisuuden.

24 artikla

Määräenemmistö

1. Kun Eurooppa-neuvosto tai ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, määräenemmistöllä tarkoitetaan

jäsenvaltioiden enemmistöä ja vähintään kolmea viidesosaa unionin väestöstä.

2. Kun tässä perustuslaissa ei edellytetä Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston tekemän ratkaisunsa komission ehdotuksesta tai kun Eurooppa-neuvosto tai ministerineuvosto ei tee ratkaisuaan unionin ulkoasiainministerin aloitteesta, vaaditulla määräenemmistöllä tarkoitetaan kahta kolmasosaa jäsenvaltioista ja vähintään kolmea viidesosaa unionin väestöstä.

3. Edellä olevat 1 ja 2 kohdan määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009 Euroopan parlamentin vaalien jälkeen 19 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Kun perustuslain III osassa määrätään, että eurooppalaisia ja -puitelait antaa ministerineuvosto erityistä lainsäätämistäjärjestystä noudattaen, Eurooppa-neuvosto voi omasta aloitteestaan yksimielisesti vähintään kuuden kuukauden pituisen harkinta-ajan jälkeen tehdä eurooppapäätöksen siitä, että tällaiset lait tai puitelait voidaan hyväksyä tavanomaisessa lainsäätämistäjärjestyksessä. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan ja kansallisille parlamenteille asiasta ilmoitettuaan.

Kun perustuslain III osassa määrätään, että ministerineuvosto tekee ratkaisunsa tietyllä alalla yksimielisesti, Eurooppa-neuvosto voi omasta aloitteestaan yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen siitä, että ministerineuvosto voi tehdä ratkaisunsa määräenemmistöllä kyseisellä alalla. Eurooppa-neuvoston tämän alakohdan perusteella tekemät aloitteet toimitetaan kansallisille parlamenteille vähintään neljä kuukautta ennen päätöksen tekemistä.

5. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja eivät osallistu Eurooppa-neuvoston äänestyksiin.

25 artikla

Euroopan komissio

1. Euroopan komissio edistää Euroopan yleistä etua ja tekee sitä koskevia aloitteita. Se valvoo tämän perustuslain määräysten sekä toimielinten sen nojalla hyväksymien toimenpiteiden soveltamista. Se valvoo unionin oikeuden soveltamista tuomioistuimen valvonnassa. Se toteuttaa talousarvion ja hallinnon ohjelmat. Komissio hoitaa koordinointi-, täytäntöönpano- ja hallinnointitehtäviä tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä muita perustuslaissa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta se huolehtii unionin ulkoisesta edustuksesta. Se tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi pyrkien siihen, että toimet pääsevät yhteisymmärrykseen.

2. Unionin lainsäätämistäjärjestyksessä hyväksyttävä säädös voidaan antaa ainoastaan komission ehdotuksesta, ellei tässä perustuslaissa toisin määrätä. Muut säädökset annetaan komission ehdotuksesta silloin kun tässä perustuslaissa niin määrätään.

3. Komissio muodostuu kollegiosta, johon kuuluu komission puheenjohtaja, unionin ulkoasiainministeri ja varapuheenjohtaja sekä kolmesta eurooppakomissaaria, jotka valitaan jäsenvaltioiden tasapuolisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti. Järjestelmä vahvistetaan Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksellä, joka perustuu seuraaviin periaatteisiin:

- a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasapuolisesti päätettäessä siitä, missä järjestyksessä ja kuinka kauan niiden kansalaiset toimivat kollegion jäseninä; siten ero kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien välillä ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;
- b) ellei a alakohdasta muuta johdu, kollegio muodostetaan kulloinkin siten, että se kuvastaa tyydyttävällä tavalla unionin kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä kirjoa.

Komission puheenjohtaja nimittää äänioikeudettomia komissaareja, jotka valitaan samoin perustein kuin kollegion jäsenet ja jotka ovat kotoisin kaikista muista jäsenvaltioista.

Nämä määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009.

4. Komissio hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana. Tehtävänsä hoitaessaan eurooppakomissaarit ja komissaarit eivät pyydä eivätkä ota ohjeita milään hallitukselta tai muultaakaan taholta.

5. Komissio on kollegiona vastuussa Euroopan parlamentille. Komission puheenjohtaja on vastuussa Euroopan parlamentille komissaarien toimista. Euroopan parlamentti voi antaa komissiolle epäluottamuslauseen III-243 artiklan menettelyjen mukaisesti. Jos epäluottamuslause annetaan, eurooppakomissaarien ja komissaarien on erottava yhdessä tehtävistään. Komissio jatkaa juoksevien asioiden hoitamista, kunnes uusi kollegio on nimetty.

26 artikla

Euroopan komission puheenjohtaja

1. Eurooppa-neuvosto, joka ottaa huomioon Euroopan parlamentin vaalit, tekee aiheellisten kuulemisten jälkeen määräenemmistöllä Euroopan parlamentille ehdotuksen komission puheenjohtajaksi. Euroopan parlamentti valitsee kyseisen ehdokkaan jäsentensä enemmistöllä. Jos ehdokas ei saa taakseen enemmistöä, Eurooppa-neuvosto ehdottaa parlamentille uutta ehdokasta kuukauden kuluessa noudattaen samaa menettelyä kuin edellisellä kerralla.

2. Kukin vuorottelujärjestelmän mukaisesti määritetty jäsenvaltio laatii listan kolmesta kumppaakin sukupuolta edustavasta henkilöstä, joita se pitää pätevänä hoitamaan eurooppakomissaarin tehtävää. Valiten kultakin ehdotetulta listalta yhden henkilön valittu puheenjohtaja nimeää kolmesta eu-

rooppakomissaaria, jotka valitaan heidän pätevyytensä ja Euroopan asiaan sitoutumisensa perusteella ja joiden riippumattomuus on kiistaton. Euroopan parlamentissa äänestetään komission puheenjohtajan ja kollegion jäseniksi nimettyjen henkilöiden, mukaan lukien tuleva unionin ulkoasiainministeri, sekä äänioikeudettomiksi komissaareiksi nimettyjen henkilöiden hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Komission toimikausi on viisi vuotta.

3. Komission puheenjohtaja:

- määrittelee yleislinjat, joiden mukaisesti komissio hoitaa tehtävänsä,
- päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen komission toiminnan johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja kollegiaalisuuden,
- nimittää kollegion keskuudesta varapuheenjohtajia.

Eurooppakomissaari tai komissaari eroaa komission puheenjohtajan sitä pyytäessä.

27 artikla

Unionin ulkoasiainministeri

1. Eurooppa-neuvosto nimittää määräenemmistöllä komission puheenjohtajan suostumuksella unionin ulkoasiainministerin. Tämä johtaa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Eurooppa-neuvosto voi päättää komission puheenjohtajan toimikauden samaa menettelyä noudattaen.

2. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulkopoliittikan valmisteluun ja toteuttaa sitä ministerineuvoston valtuuttamana. Sama koskee yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

3. Unionin ulkoasiainministeri on yksi Euroopan komission varapuheenjohtajista. Hän vastaa komissiossa ulkosuhteista ja unionin ulkoisen toiminnan muiden näkökohtien yhteensovittamisesta. Hoitaessaan komissiossa näitä tehtäviä, ja ainoastaan näiden tehtävien osalta, unionin ulkoasiainministerin on noudatettava komission menettelytapoja.

28 artikla

Unionin tuomioistuin

1. Unionin tuomioistuimeen kuuluvat Euroopan tuomioistuimien, yleisen oikeusasteen tuomioistuin ja erityistuomioistuimia. Unionin tuomioistuin varmistaa, että tämän perustuslain tulokinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava tarvittavat muutoksenhakukeinot tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuden alalla.

2. Euroopan tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden, ja sitä avustavat julkisasiamiehet.

Yleisen oikeusasteen tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden: tuomarien määrä vahvistetaan unionin tuomioistuimen perussäännössä.

Euroopan tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet ja yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarit valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät III-260 ja III-261 artiklan mukaiset vaatimukset, ja heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi. Toimikausi voidaan uusia.

3. Unionin tuomioistuin

- tekee ratkaisun jäsenvaltion, toimielimen taikka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostamista kanteista III osan määräysten mukaisesti;
- antaa ennakkoratkaisun kansallisten tuomioistuinten pyynnöstä unionin oikeuden tulkinnasta tai toimielinten antamien säädösten pätevyydestä;
- tekee ratkaisun tässä perustuslaissa määrättyissä muissa tapauksissa.

II luku

MUUT TOIMIELIMET JA ELIMET

29 artikla

Euroopan keskuspankki

1. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän. Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet käyttöön unionin valuutan, euron, harjoittavat unionin rahapolitiikkaa.

2. Euroopan keskuspankin päätöksentekaelimet johtavat Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Euroopan keskuspankkijärjestelmän päätavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Se antaa tukensa unionin yleiselle talouspolitiikalle myötävaikuttaakseen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, tämän kuitenkin rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta. Se hoitaa muitakin keskuspankin tehtäviä III osan määräysten ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntöjen mukaisesti.

3. Euroopan keskuspankki on toimielin, joka on oikeushenkilö. Sillä on yksinoikeus antaa lupa euron liikkeeseen laskemiseen. Keskuspankki on riippumaton käyttäessään valtuuksiaan ja huolehtiessaan varainhoidostaan. Unionin toimielimet ja muut elimet sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta.

4. Euroopan keskuspankki hyväksyy tehtäviensä toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet III-77–III-83 ja III-90 artiklan määräysten mukaisesti sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän

ja Euroopan keskuspankin perussäännöissä määrättyin edellytyksin. Kyseisten määräysten mukaisesti ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole ottaneet käyttöön euroa, sekä näiden jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät oman toimivaltansa rahapolitiikan alalla.

5. Euroopan keskuspankkia kuullaan sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla kaikista ehdotuksista unionin säädöksiksi sekä suunnitelmista kansallisen tason lainsäädännöksi, ja se voi antaa lausuntoja.

6. Euroopan keskuspankin päätöksentekaelimet, niiden kokoonpano ja niiden toimintasäännöt määritellään III-84–III-87 artiklassa ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöissä.

30 artikla

Tilintarkastustuomioistuin

1. Tilintarkastuksesta huolehtiva toimielin on tilintarkastustuomioistuin.

2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit ja sen, että varainhoito on ollut moitteetonta.

3. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtävänsä täysin riippumattomina.

31 artikla

Unionin neuvoa-antavat elimet

1. Euroopan parlamenttia, ministerineuvostoa ja komissiota avustavat alueiden komitea ja talous- ja sosiaalikomitea, joilla on neuvoa-antava tehtävä.

2. Alueiden komitea muodostuu alueellisten ja paikallisten julkisyhteisöjen edustajista, joilla on joko alueellisen tai paikallisen julkisyhteisön vaaleissa saatu valtuutus tai jotka ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.

3. Talous- ja sosiaalikomitea muodostuu työnantajien, työntekijöiden ja muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien toimijoiden järjestöjen edustajista erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän, kansalaistoiminnan, ammatillisen toiminnan ja kulttuurin aloilla.

4. Alueiden komitean ja talous- ja sosiaalikomitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä unionin yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina.

5. Näiden komiteoiden kokoonpanoa, jäsenten nimeämistä, toimivaltuuksia ja toimintaa koskevat säännöt määritellään tämän perustuslain III-292–III-298 artiklassa. Ministerineuvosto tarkistaa komission ehdotuksesta niiden kokoonpanoa koskevat säännöt säännöllisin väliajoin unionin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja väestöllisen kehityksen huomioon ottamiseksi.

V OSASTO

UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ

I luku

YLEISET MÄÄRÄYKSET

32 artikla

Unionin oikeussäädökset

1. Tässä perustuslaissa annetun toimivaltansa mukaisesti unioni käyttää seuraavia oikeudellisia välineitä III osan määräysten mukaisesti: eurooppalaki, eurooppapuitelaki, eurooppa-asetus, eurooppapäätös sekä suositukset ja lausunnot.

Eurooppalaki on yleisesti pätevä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Eurooppapuitelaki on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppa-asetus on yleisesti pätevä muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, jolla pannaan täytäntöön lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset ja tietyt tämän perustuslain erityismääräykset. Se voi joko olla kaikilta osiltaan velvoittava ja sellaisenaan sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa tai velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, jättäen kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppapäätös on muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, ja se on kaikilta osiltaan velvoittava. Jos siinä nimitään ne, joille se on osoitettu, se velvoittaa ainoastaan niitä.

Toimielinten antamat suositukset ja lausunnot eivät ole sitovia.

2. Kun Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston käsiteltäväksi annetaan ehdotus lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ne pidätyvät antamasta sellaista säädöstä, josta tässä artiklassa ei määrätä kyseisen alan osalta.

33 artikla

Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto antavat eurooppalait ja -puitelait yhdessä komission ehdotuksesta ja III-302 artiklassa tarkoitettuja tavanomaisen lainsäätämisyjärjestyksen menettelysääntöjä noudattaen. Jos parlamentti ja ministerineuvosto eivät pääse asiassa sopimukseen, säädöstä ei anneta.

Perustuslain III-165 artiklassa erikseen määrättyissä tapauksissa eurooppalait ja -puitelait voidaan antaa jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta III-302 artiklan mukaisesti.

2. Perustuslaissa määrättyissä erityistapauksissa eurooppalait ja -puitelait antaa Euroopan parlamentti, jolloin ministerineuvosto osallistuu menettelyyn, tai ministerineuvosto, jolloin Euroopan parlamentti osallistuu menettelyyn, erityisiä lainsäätämisyjärjestyksiä noudattaen.

34 artikla

Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksiä tässä perustuslaissa erikseen määrättyissä tapauksissa. Ministerineuvosto ja komissio hyväksyvät eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä 35 ja 36 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa sekä tässä perustuslaissa erikseen määrättyissä tapauksissa. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksiä tässä perustuslaissa erikseen määrättyissä tapauksissa. Euroopan keskuspankki hyväksyy eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä tapauksissa, joissa tämä perustuslaki antaa sille siihen valtuudet.

2. Ministerineuvosto ja komissio sekä Euroopan keskuspankki tapauksissa, joissa tämä perustuslaki antaa sille siihen valtuudet, antavat suosituksia.

35 artikla

Säädösvallan siirron nojalla annettavat asetukset

1. Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa voidaan siirtää komissiolle valta antaa asetuksia, joilla täydennetään tai muutetaan lain tai puitelain tiettyjä, muita kuin olennaisia osia.

Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa määritellään nimenomaisesti säädösvallan siirron tavoitteet, sisältö, soveltamisala ja kesto. Säädösvallan siirto ei voi koskea tietyn alan olennaisia osia. Niistä voidaan säätää ainoastaan lailla ja puitelailla.

2. Eurooppalaeissa tai -puitelaeissa määritellään nimenomaisesti säädösvallan siirron soveltamista koskevat ehdot. Ne voivat sisältää seuraavat mahdollisuudet:

– Euroopan parlamentti tai ministerineuvosto voi päättää säädösvallan siirron peruuttamisesta,

– säädösvallan siirron nojalla annettu asetus voi tulla voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai ministerineuvosto ei vastusta sitä eurooppalaeissa tai -puitelaeissa asetetun määräajan kuluessa.

Edellistä alakohtaa sovellettaessa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä ja ministerineuvosto määräenemmistöllä.

36 artikla

Täytäntöönpanosäädökset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet oikeudellisesti velvoittavien unionin säädösten panemiseksi täytäntöön.

2. Jos unionin velvoittavat säädökset edellyttävät yhdenmukaista täytäntöönpanoa, kyseisillä säädöksillä voidaan siirtää täytäntöönpanovaltaa komissiolle tai tietyissä, asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja 39 artiklassa määrätyissä tapauksissa ministerineuvostolle.

3. Yleissäännöt ja -periaatteet, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat unionin täytäntöönpanosäädöksiä, vahvistetaan etukäteen eurooppalailla.

4. Unionin täytäntöönpanosäädökset annetaan eurooppalaisina täytäntöönpanoasetuksina tai eurooppalaisina täytäntöönpanopäätöksinä.

37 artikla

Unionin oikeussäädöksiä koskevat yhteiset periaatteet

1. Jollei tässä perustuslaissa asiasta erityisesti määrätä, toimielimet päättävät kussakin tapauksessa annettavan säädöksen lajista sovellettavien menettelyjen mukaisesti 9 artiklassa tarkoitettua suhteellisuusperiaatetta noudattaen.

2. Eurooppalait, -puitelait, -asetukset ja -päätökset perustellaan, ja niissä viitataan tässä perustuslaissa tarkoitettuihin ehdotuksiin tai lausuntoihin.

38 artikla

Julkaiseminen ja voimaantulo

1. Euroopan parlamentin puhemies ja ministerineuvoston puheenjohtaja allekirjoittavat tavanomaisessa lainsäätämisyksityksessä hyväksytty eurooppalait ja -puitelait. Muissa tapauksissa ne allekirjoittaa Euroopan parlamentin puhemies tai ministerineuvoston puheenjohtaja. Eurooppalait ja -puitelait julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

2. Eurooppa-asetukset ja -päätökset, joita ei ole erityisesti osoitettu tai jotka on osoitettu kaikille jäsenvaltioille, allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne hyväksyy, ne julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

3. Muut päätökset annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja ne tulevat voimaan, kun ne on annettu tiedoksi.

II Luku

ERITYISMÄÄRÄYKSET

39 artikla

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamista koskevat erityismääräykset

1. Euroopan unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden keskinäisen poliittisen yhteisvastuun kehittämiseen, yleistä etua koskevien kysymysten määrittämiseen ja jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentämiseen.

2. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja vahvistaa sen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet. Ministerineuvosto valmistelee kyseistä politiikkaa Eurooppa-neuvoston vahvistamien strategisten linjausten ja III osassa olevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

3. Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto tekevät tarpeelliset eurooppapäätökset.

4. Unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltiot panevat täytäntöön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kansallisia voimavaroja ja unionin voimavaroja käyttäen.

5. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa kaikista yleistä etua koskevista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä yhteisen lähestymistavan määrittelemiseksi. Jokainen jäsenvaltio kuulee muita jäsenvaltioita Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa ennen kuin se toteuttaa mitään kansainvälisiä toimia tai tekee mitään sitoumuksia, jotka voisivat vaikuttaa unionin etuihin. Jäsenvaltiot varmistavat toimiaan lähentämällä, että unionin edut ja arvot ovat esillä kansainvälisissä yhteyksissä. Jäsenvaltiot ovat toisilleen solidaarisia.

6. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista, ja sille annetaan tietoa sen kehityksestä.

7. Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto tekevät yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat eurooppapäätökset yksimielisesti III osassa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta. Ne tekevät ratkaisunsa jäsenvaltion, unionin ulkoasiainministerin tai komission tukeman unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta. Eurooppalakeja tai -puitelakeja ei voida antaa.

8. Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti päättää, että ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä muissa kuin III osassa tarkoitetuissa tapauksissa.

40 artikla

Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamista koskevat erityismääräykset

1. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilaallisiin voimavaroihin. Unioni voi käyttää niitä unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhan säilyttämisestä, konfliktien ehkäisemisestä ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Näiden tehtävien täytäntöönpanosta vastataan jäsenvaltioiden voimavaroilla.

2. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka käsittää unionin asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan. Se johtaa yhteiseen puolustukseen, kun Eurooppa-neuvosto yksimielisesti niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, se kunnioittaa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määriteltävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

3. Jäsenvaltiot asettavat unionin käyttöön yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseksi siviili- ja sotilaallisia voimavaroja myötävaikuttaakseen ministerineuvoston määrittelemien tavoitteiden saavuttamiseen. Jäsenvaltiot, jotka muodostavat yhdessä monikansallisia joukkoja, voivat myös asettaa kyseiset joukot yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan käyttöön.

Jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan. Perustetaan Euroopan puolustusmateriaali-, tutkimus- ja sotilasvoimavaravirasto, joka määrittää operatiiviset vaatimukset, myötävaikuttaa niiden täyttämistä edistäviin toimiin, pyrkii osaltaan määrittämään ja tarvittaessa toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet puolustusalan teollisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi, osallistuu voimavaroja ja puolustusmateriaalia koskevan eurooppalaisen politiikan määrittelyyn sekä avustaa ministerineuvostoa sotilaallisten voimavarojen parantamisen arvioinnissa.

4. Ministerineuvosto tekee yksimielisesti unionin ulkoasiainministerin tai jäsenvaltion ehdotuksesta eurooppapäätökset, jotka liittyvät yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseen, mukaan lukien tässä artiklassa tarkoitettujen tehtävien käynnistämistä koskevat päätökset. Unionin ulkoasiainministeri voi ehdottaa, tarvittaessa yhdessä komission kanssa, kansallisten voimavarojen sekä unionin välineiden käyttämistä.

5. Ministerineuvosto voi antaa unionin puitteissa suoritettavan tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle unionin arvojen vaalimiseksi ja sen etujen edistämiseksi. Tehtävän toteuttamiseen sovelletaan III-211 artiklan määräyksiä.

6. Jäsenvaltiot, jotka täyttävät korkeammat sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja jotka ovat tehneet keskenään tiukempia sitoumuksia tällä alalla suorittaakseen vaativimpia tehtäviä, aloittavat unionin puitteissa rakenneyhteistyön. Tähän yhteistyöhön sovelletaan III-213 artiklan määräyksiä.

7. Kunnes Eurooppa-neuvosto tekee tämän artiklan 2 kohdan mukaisen ratkaisun, unionissa aloitetaan läheisempi yhteistyö keskinäisen puolustuksen alalla. Jos jokin tähän yhteistyöhön osallistuvista valtioista joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muut osallistujavaltiot antavat sille apua kaikin käytettävissään olevin sotilaallisina ja muin keinoin tämän yhteistyön nojalla ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan määräysten mukaisesti. Keskinäistä puolustusta koskevaa läheisempää yhteistyötä toteuttaessaan siihen osallistuvat jäsenvaltiot toimivat läheisessä yhteistyössä Pohjois-Atlantin liiton kanssa. Tähän yhteistyöhön osallistumista ja sen toimintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä sitä koskevat päätöksentekomenettelyt ovat III-214 artiklassa.

8. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista, ja sille annetaan tietoja sen kehityksestä.

41 artikla

Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamista koskevat erityismääräykset

1. Unioni muodostaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen

– säätämällä eurooppalakeja ja -puitelakeja, joilla pyritään tarvittaessa lähentämään kansallisia lainsäädäntöjä III osassa luetelluilla aloilla;

– vahvistamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä luottamusta, erityisesti tuomioistuinten sekä muiden kuin tuomioistuinten päätösten keskinäisen tunnustamisen perusteella;

– jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten operatiivisen yhteistyön avulla, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä muiden rikosten ehkäisemiseen ja paljastamiseen erikoistuneiden yksiköiden yhteistyön avulla.

2. Kansalliset parlamentit voivat osallistua vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen osalta III-161 artiklan mukaisiin arviointijärjestelmiin ja Europolin poliittiseen valvontaan ja Eurojustin toiminnan arviointiin III-177 ja III-174 artiklan mukaisesti.

3. Poliisiyhteistyön ja rikosoikeudellisen yhteistyön alalla jäsenvaltioilla on aloiteoikeus III-165 artiklan mukaisesti.

42 artikla

Yhteisvastuulauseke

1. Unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhteistyössä ja yhteisvastuun hengessä, jos jäsenvaltiossa tapahtuu terroriuhka tai luonnonkatastrofi tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus. Unioni ottaa käyttöön kaikki käytettävissään olevat välineet, mukaan lukien jäsenvaltioiden käyttöön asettamat sotilaalliset voimavarat

a) torjuakseen terroriuhan jäsenvaltioiden alueella;

– suojellakseen demokraattisia instituutioita ja siviiliväestöä mahdolliselta terroriuhkalt;

– antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä terroriuhkaksen tapahtuessa;

b) – antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä katastrofin tai suuronnettomuuden tapahtuessa.

2. Tämän määräyksen täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohdaiset säännöt on esitetty III-231 artiklassa.

III luku

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

43 artikla

Tiiviimpi yhteistyö

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön unionin muun kuin yksinomaisen toimivallan alalla, saavat käyttää unionin toimielimiä ja unionin toimivaltaa soveltaen tämän perustuslain asiaa koskevia määräyksiä ja noudattaen tässä artiklassa ja III-322-III-329 artiklassa tarkoitettuja rajoituksia ja menettelysääntöjä.

Yhteistyön tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä. Yhteistyöhön voivat sitä aloitettaessa ja milloin tahansa sen aikana osallistua kaikki jäsenvaltiot III-324 artiklan mukaisesti.

2. Ministerineuvosto myöntää oikeuden tiiviimmän yhteistyön aloittamiseen viimeisenä keinona todettuaan, että koko unioni ei voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen, että vähintään kolmasosa jäsenvaltioista osallistuu yhteistyöhön. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa III-325 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

3. Säädösten antamiseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia valtioita edustavat ministerineuvoston jäsenet. Kaikki jäsenvaltiot voivat kuitenkin osallistua asian käsittelyyn ministerineuvostossa.

Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan yhteistyöhön osallistuvien valtioiden edustajien äänet. Määräenemmistöllä tarkoitetaan

yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänten enemmistöä ja vähintään kolmea viidesosaa näiden valtioiden väestöstä. Kun tässä perustuslaissa ei edellytetä ministerineuvoston tekemän ratkaisun komission ehdotuksesta tai kun ministerineuvosto ei tee ratkaisua unionin ulkoasiainministerin aloitteesta, vaaditulla määräenemmistöllä tarkoitetaan kahta kolmasosaa yhteistyöhön osallistuvista valtioista, ja vähintään kolmea viidesosaa näiden valtioiden väestöstä.

4. Tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita. Näiden säädösten ei katsota olevan säännöstöä, joka unionin jäsenedokkaiden on hyväksyttävä.

VI OSASTO

DEMOKRATIAN TOTEUTUMINEN UNIONISSA

44 artikla

Demokraattisen yhdenvertaisuuden periaate

Unioni noudattaa kaikessa toiminnassaan kansalaistensa yhdenvertaisuuden periaatetta. Unionin toimielimet kohtelevat kansalaisia yhdenvertaisesti.

45 artikla

Edustuksellisen demokratian periaate

1. Unionin toiminta perustuu edustuksellisen demokratian periaatteeseen.

2. Euroopan parlamentti on kansalaisten suora edustaja unionin tasolla. Jäsenvaltioita edustavat Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa niiden hallitukset, jotka puolestaan ovat vastuussa kansalaisten valitsemille kansallisille parlamenteille.

3. Kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa. Päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.

4. Euroopan tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden muodostumiseen ja unionin kansalaisten tahdon ilmaisemiseen.

46 artikla

Osallistavan demokratian periaate

1. Unionin toimielimet antavat kansalaisille ja etujärjestöille mahdollisuuden tuoda mielipiteensä julki ja vaihtaa mielipiteitä kaikista unionin toiminta-aloista asianmukaisten kanavien kautta.

2. Unionin toimielimet käyvät avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

3. Varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden komissio kuulee asianomaisia osapuolia laajamittaisesti.

4. Vähintään miljoona kansalaista merkittävästä määrästä jäsenvaltioita voi tehdä komissiolle aloitteen aiheellisen ehdotuksen laatimiseksi asioista, joissa kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä tämän perustuslain panemiseksi täytäntöön. Tällaisen kansalaisaloitteen edellyttämiä erityismenettelyjä ja -edellytyksiä koskevat säännökset määritetään eurooppalailla.

47 artikla

Työmarkkinaosapuolet ja itsenäinen sosiaalinen vuoropuhelu

Euroopan unioni tunnustaa Euroopan tason työmarkkinaosapuolten aseman ja edistää sitä ottaen huomioon kansallisten järjestelmien monimuotoisuuden; unioni helpottaa työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua kunnioittaen niiden itsenäisyyttä.

48 artikla

Euroopan oikeusasiamies

Euroopan oikeusasiamies, jonka Euroopan parlamentti nimittää, ottaa vastaan kantelut unionin toimielinten, muiden elinten tai erillisvirastojen hallinnossa ilmenneistä epäkohdista sekä tutkii ne ja laatii niistä kertomuksen. Euroopan oikeusasiamies hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana.

49 artikla

Unionin toimielinten toiminnan avoimuus

1. Unionin toimielimet, muut elimet ja erillisvirastot toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen.

2. Euroopan parlamentin istunnot ovat julkisia, samoin ministerineuvoston istunnot silloin kun se tarkastelee ja hyväksyy lainsäädäntöehdotuksia.

3. Kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, joiden asuinpaikka on jossakin jäsenvaltiossa, tai oikeushenkilöillä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua unionin toimielinten, erillisvirastojen ja muiden elinten asiakirjoihin niiden tuottamistavasta riippumatta III osassa määrätyn edellytyksen.

4. Eurooppalailla vahvistetaan yleiset periaatteet ja rajoitukset, joilla julkisen tai yksityisen edun huomioon ottamiseksi säännellään oikeutta tutustua tällaisiin asiakirjoihin.

5. Kukin 3 kohdassa tarkoitettu toimielin, muu elin tai erillisvirasto vahvistaa omassa työjärjestyksessään erityismääräykset oikeudesta tutustua asiakirjoihinsa 4 kohdassa tarkoitettuna eurooppalain mukaisesti.

50 artikla

Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.

2. Eurooppalailla vahvistetaan säännöt, jotka koskevat luonnollisia henkilöitä koskevien tietojen suojaunionin toimielinten, muiden elinten ja erillisvirastojen käsitellessä henkilötietoja ja jäsenvaltioiden käsitellessä henkilötietoja unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa toteuttaessaan, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Sääntöjen noudattamista valvoo riippumaton viranomainen.

51 artikla

Kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asema

1. Unioni kunnioittaa sitä asemaa, joka kirkkoilla ja uskonnollisilla yhdistyksillä tai yhdyskunnilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, eikä puutu siihen.

2. Unioni kunnioittaa myös elämäkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa.

3. Unioni käy avointa ja säännöllistä vuoropuhelua näiden kirkkojen ja järjestöjen kanssa tunnustaen niiden identiteetin ja erityisen tehtävän.

VII OSASTO

UNIONIN VARAINHOITO

52 artikla

Talousarviota ja varainhoitoa koskevat periaatteet

1. Kaikki unionin tulot ja menot arvioidaan kutakin varainhoitovuotta varten ja otetaan talousarvioon III osan määräysten mukaisesti.

2. Talousarvioon otettujen tulojen ja menojen on oltava tasapainossa.

3. Talousarvioon otetaan vain kyseisen varainhoitovuoden menoja III-318 artiklassa tarkoitettuna eurooppalain mukaisesti.

4. Talousarvioon otettujen menojen toteuttaminen edellyttää, että ensin on annettu oikeudellisesti velvoittava säädös, joka toimii oikeusperustana unionin toiminnalle ja menon toteuttamiselle III-318 artiklassa tarkoitettuna eurooppalain mukaisesti. Säädöksen on oltava muodoltaan eurooppalaki, eurooppapuitelaki, eurooppa-asetus tai eurooppapäätös.

5. Talousarvion kurinalaisuuden turvaamiseksi unioni ei anna sellaisia säädöksiä, joilla saattaa olla huomionarvoisia vaikutuksia talousarvioon, ellei se esitä vakuuksia sille, että ehdotus tai toimenpide voidaan rahoittaa unionin omilla varoilla ja 54 artiklassa tarkoitettuna monivuotisessa rahoituskehityksessä vahvistettuja menojen enimmäismääriä noudattaen.

6. Unionin talousarviota toteutetaan moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat yhteistyössä varmistaakseen, että talousarvioon otetut määrärahat käytetään moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti.

7. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta III-321 artiklan määräysten mukaisesti.

53 artikla

Unionin varat

1. Unioni järjestää itselleen tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat varat.

2. Unionin talousarvio rahoitetaan kokonaisuudessaan omin varoin, sanotun kuitenkin rajoittamatta muita tuloja.

3. Käytettävissä olevat unionin varat vahvistetaan ministerineuvoston eurooppalailla, jolla voidaan ottaa käyttöön uusia varaluokkia tai vähentää olemassa olevien luokkien määrää. Tämä laki tulee voimaan vasta, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4. Unionin varoja koskevat menettelysäännöt vahvistetaan ministerineuvoston eurooppalailla. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

54 artikla

Monivuotinen rahoituskehys

1. Monivuotisella rahoituskehyksellä pyritään takaamaan, että unionin menot kehittyvät hallitusti käytettävissä olevien omien varojen puitteissa. Monivuotisessa rahoituskehyksessä vahvistetaan maksusitoumusmäärärahoja koskevien vuotuisten ylärajojen sitovat määrät menoluokittain III-308 artiklan mukaisesti.

2. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan ministerineuvoston eurooppalailla. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

3. Unionin vuotuinen talousarvio laaditaan monivuotista rahoituskehystä noudattaen.

4. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti hyväksyessään tämän perustuslain voimaantulon jälkeisen ensimmäisen monivuotisen rahoituskehyksen.

55 artikla

Unionin talousarvio

Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto hyväksyvät komission ehdotuksesta ja III-310 artiklassa määrättyjen menettely-

sääntöjen mukaisesti eurooppalain, jossa vahvistetaan unionin vuotuinen talousarvio.

VIII OSASTO

UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ

56 artikla

Unioni ja sen lähiympäristö

1. Unioni luo naapurivaltioidensa kanssa erityissuhteet pyrkien saamaan aikaan unionin arvoihin perustuvan alueen, jolla vallitsee vauraus ja hyvä naapuruus ja jolle ovat ominaisia yhteistyöhön perustuvat läheiset ja rauhanomaiset suhteet.

2. Unioni voi tätä varten tehdä ja panna täytäntöön erityisiä sopimuksia kyseisten valtioiden kanssa III-227 artiklan mukaisesti. Sopimuksiin voi sisältyä vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä mahdollisuus toteuttaa yhteisiä toimia. Sopimusten täytäntöönpanosta neuvotellaan määräajoin.

IX OSASTO

UNIONIN JÄSENYYS

57 artikla

Unioniin liittymistä koskevat vaatimukset ja menettely

1. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhteisesti.

2. Unionin jäseneksi haluava Euroopan valtio osoittaa hakemuksensa ministerineuvostolle. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamentteille. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän. Liittymishdoista ja -menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella. Kaikkien sopimusvaltioiden on annettava sopimus ratifioitavaksi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

58 artikla

Unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikainen pidättäminen

1. Ministerineuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustellusta ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan tehdä jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti 2 artiklassa mainittuja arvoja. Ennen tämän toteamista ministerineuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen antaa sille suosituksia.

Ministerineuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamukseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan tehdä eurooppapäättöksen, jossa todetaan, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti 2 artiklassa mainittuja arvoja, kehoitettuaan ensin tätä jäsenvaltiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.

3. Jos loukkaaminen on 2 kohdan mukaisesti todettu, ministerineuvosto voi määräenemmistöllä tehdä eurooppapäättöksen, jolla pidätetään väliaikaisesti tietyt tästä perustuslaista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion äänioikeus ministerineuvostossa. Tällöin ministerineuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Asianomaista jäsenvaltiota sitovat kuitenkin edelleen sille tästä perustuslaista johtuvat velvoitteet.

4. Ministerineuvosto voi määräenemmistöllä tehdä myöhemmin eurooppapäättöksen, jolla muutetaan tai kumotaan 3 kohdan nojalla hyväksytyt toimenpiteet, jos niiden hyväksymiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa ministerineuvosto tekee ratkaisunsa siten, että se ei ota huomioon asianomaisen jäsenvaltion ääntä. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättäminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 3 kohdan nojalla.

6. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

59 artikla

Eroaminen unionista

1. Jokainen jäsenvaltio voi päättää erota Euroopan unionista valtiosääntönsä mukaisesti.

2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan Eurooppa-neuvostolle, joka ottaa ilmoituksen käsiteltäväkseen. Unioni neuvottelee kyseisen jäsenvaltion kanssa ja tekee tämän kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista menettelytavoista Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen perusteella ja ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Kyseisen sopimuksen tekee unionin puolesta ministerineuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Eroavan jäsenvaltion edustaja ei osallistu kyseistä jäsenvaltiota koskevan asian käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten tekemiseen Eurooppa-neuvostossa tai ministerineuvostossa.

3. Tätä perustuslakia lakataan soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jos sopimusta ei ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta, ellei Eurooppa-neuvosto yhteisymmärryksessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa päättää jatkaa tätä määräaika.

4. Jos unionista eronnut jäsenvaltio hakee uudelleen jäsenyyttä, sen hakemus käsitellään 57 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

II OSA

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA

JOHDANTO

Euroopan kansat ovat luomalla välilleen yhä läheisemmän liiton päättäneet jakaa keskenään rauhanomaisen, yhteisiin arvoihin perustuvan tulevaisuuden.

Unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin, ja se on tietoinen henkisestä ja eettisestä perinnöstään. Se rakentuu kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteille. Se asettaa ihmisen toimintansa keskipisteeksi ottamalla käyttöön unionin kansallisuuden ja luomalla vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen.

Unioni edistää osaltaan näiden yhteisten arvojen vaalimista ja kehittämistä kunnioittaen Euroopan kansojen kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta sekä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä ja niiden tapaa järjestää hallintonsa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Unioni pyrkii edistämään tasapainoista ja kestävä kehitystä sekä varmistaa henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden ja sijoittautumisvapauden.

Tämän vuoksi on välttämätöntä vahvistaa näiden perusoikeuksien suojaa tuomalla ne paremmin näkyviin perusoikeuskirjana ottaen huomioon yhteiskunnan muutoksen, sosiaalisen edistyksen sekä tieteen ja tekniikan kehityksen.

Tässä perusoikeuskirjassa vahvistetaan unionin toimivallan ja tehtävien sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti oikeudet, jotka perustuvat erityisesti jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen, unionin ja Euroopan neuvoston hyväksymiin sosiaalisiin peruskirjoihin sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet tulkitsevat perusoikeuskirjaa tässä yhteydessä ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan laativeen valmistelukunnan puheenjohtajiston alaisuudessa laaditut selitykset.

Nämä oikeudet tuovat mukanaan vastuuta ja velvollisuuksia sekä muita ihmisiä että koko ihmiskuntaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Tämän vuoksi unioni tunnustaa jäljempänä esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet.

I OSASTO

IHMISARVO

II-1 artikla

Ihmisarvo

Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.

II-2 artikla

Oikeus elämään

1. Jokaisella on oikeus elämään.
2. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa.

II-3 artikla

Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

1. Jokaisella on oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
2. Lääketieteen ja biologian alalla on noudatettava erityisesti seuraavia vaatimuksia ja kieltoja:
 - a) asianomaisen henkilön vapaaehtoinen ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettu suostumus, joka on hankittu laissa säädettyjä menettelytapoja noudattaen;

b) ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtäävien käytäntöjen kielto, erityisesti sellaisten, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi;

c) kielto hankkia taloudellista hyötyä ihmisruumiista ja sen osista sellaisinaan;

d) ihmisten jäljentämistarkoituksessa tapahtuvan kloonauksen kielto.

II-4 artikla

Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kielto

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.

II-5 artikla

Orjuuden ja pakkotyön kielto

1. Ketään ei saa pitää orjana tai maaorjana.
2. Ketään ei saa vaatia tekemään pakkotyötä tai muuta pakollista työtä.
3. Ihmiskauppa kielletään.

II OSASTO

VAPAUDET

II-6 artikla

Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen

Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

II-7 artikla

Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

II-8 artikla

Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

II-9 artikla

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe taataan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-10 artikla

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus

1. Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartausharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.
2. Oikeus kieltäytyä asepalveluksesta omantunnon syistä tunnustetaan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-11 artikla

Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus

1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.

2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

II-12 artikla

Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, mihin sisältyy, että jokaisella on oikeus perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.

2. Unionin tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.

II-13 artikla

Taiteen ja tutkimuksen vapaus

Taiteen ja tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Akateemista vapautta kunnioitetaan.

II-14 artikla

Oikeus koulutukseen

1. Jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.
2. Tähän oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada maksutta oppivelvollisuuteen perustuvaa opetusta.
3. Vapautta perustaa oppilaitoksia demokratian periaatteita kunnioittaen sekä vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus kunnioitetaan kyseisen vapauden ja kyseisen oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-15 artikla

Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä

1. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.
2. Jokaisella unionin kansalaisella on vapaus hakea työpaikkaa, tehdä työtä, sijoittautua tai tarjota palveluja missä tahansa jäsenvaltiossa.
3. Kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on lupa tehdä työtä jäsenvaltioiden alueella, on oikeus samanlaisiin työehtoihin kuin unionin kansalaisilla.

II-16 artikla

Elinkeinovapaus

Elinkeinovapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-17 artikla

Omistusoikeus

1. Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädettyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.

2. Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

II-18 artikla

Oikeus turvapaikkaan

Oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä Euroopan unionin perustuslain mukaisesti.

II-19 artikla

Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa

1. Joukkokarkotukset kielletään.

2. Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

III OSASTO

TASA-ARVO

II-20 artikla

Yhdenvertaisuus lain edessä

Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

II-21 artikla

Syrjintäkielto

1. Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.

2. Kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä Euroopan unionin perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun perustuslain erityismääräysten soveltamista.

II-22 artikla

Kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus

Unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta.

II-23 artikla

Miesten ja naisten välinen tasa-arvo

Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

Tasa-arvon periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle.

II-24 artikla

Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen on saatava ilmaista vapaasti mielipiteensä. Lapsen mielipide on otettava huomioon häntä koskevissa asioissa, hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

2. Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

3. Jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista.

II-25 artikla

Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

Unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia.

II-26 artikla

Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan

Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.

IV OSASTO

YHTEISVASTUU

II-27 artikla

Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä

Työntekijöille tai heidän edustajilleen on asianmukaisilla tasoilla taattava mahdollisuus saada riittävän ajoissa tietoa ja tulla kuulluksi unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisissa tapauksissa ja niissä määrätyn edellytyksin.

*II-28 artikla***Neuvotteluoikeus ja oikeus yhteisiin toimiin**

Työntekijöillä ja työnantajilla tai näiden järjestöillä on unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti oikeus asianmukaisilla tasoilla neuvotella ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia sekä oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteissa etujensa puolustamiseksi yhteistoimiin, lakko mukaan lukien.

*II-29 artikla***Oikeus työhönsijoituspalveluihin**

Jokaisella on oikeus maksuttomiin työhönsijoituspalveluihin.

*II-30 artikla***Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä**

Jokaisella työntekijällä on oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

*II-31 artikla***Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot**

1. Jokaisella työntekijällä on oikeus sellaisiin työoloihin, jotka ovat hänen terveytensä, turvallisuutensa ja ihmisarvonsa mukaisia.

2. Jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepojaksoihin ja palkalliseen vuosilomakauteen.

*II-32 artikla***Lapsityövoiman käytön kielto ja nuorten suojele työssä**

Lapsityövoiman käyttö on kielletty. Työhönpääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin ikä, jolloin oppivelvollisuus päättyy, sanotun kuitenkin rajoittamatta nuorille suotuisampien sääntöjen soveltamista ja tiettyjä poikkeuksia.

Työhön otetuille nuorille on annettava heidän ikänsä mukaiset työehdot ja heitä on suojeltava taloudelliselta hyväksikäytöltä ja työltä, joka saattaisi vahingoittaa heidän turvallisuuttaan, terveyttään tai fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään tai haitata heidän koulutustaan.

*II-33 artikla***Perhe- ja työelämä**

1. Perheen oikeudellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen suoja varmistetaan.

2. Voidakseen sovittaa yhteen perhe- ja työelämänsä jokaisella on oikeus suojaan irtisanomiselta raskauteen ja synnytykseen liittyvän synn vuoksi sekä oikeus vanhempainlomaan ja palkalliseen äitiyslomaan lapsen syntymän tai lapseksiottamisen yhteydessä.

*II-34 artikla***Sosiaaliturva ja sosiaaliturki**

1. Unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalipalveluihin, joilla taataan suoja muun muassa raskauden ja synnytyksen aikana ja sairauden, työtapaturman, hoidon tarpeen ja vanhuuden varalta sekä työpaikan menetyksen yhteydessä unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

2. Jokaisella, jolla on asuinpaikka unionissa ja siellä laillisesti liikkuvalla on oikeus sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalisiin etuihin unionin oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

3. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumiseksi unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliturkaan ja asumistukeen tai sosiaalisesti tuettuun asuntoon ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi jokaiselle, jolla ei ole riittäviä varoja, unionin oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

*II-35 artikla***Terveyden suojele**

Jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja lääkinällistä hoitoa kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytäntöjen mukaisin edellytyksin. Ihmisten terveyden korkeatasoinen suojele varmistetaan kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

*II-36 artikla***Mahdollisuus käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja**

Edistääkseen unionin sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta unioni tunnustaa mahdollisuuden käyttää kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja Euroopan unionin perustuslain mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

*II-37 artikla***Ympäristönsuojele**

Ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkoihin ja varmistettava kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti.

*II-38 artikla***Kuluttajansuoja**

Unionin politiikoissa varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso.

V OSASTO

KANSALAISTEN OIKEUDET*II-39 artikla***Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa**

1. Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

2. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömillä, vapailla ja salaisilla vaaleilla.

*II-40 artikla***Äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa**

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

*II-41 artikla***Oikeus hyvään hallintoon**

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, muut elimet ja erillisvirastot käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.

2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:

a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti;

b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;

c) hallintoelinten velvoite päätöksensä.

3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvausta niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin perustuslain kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä.

*II-42 artikla***Oikeus tutustua asiakirjoihin**

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan unionin toimielinten, muiden elinten ja erillisvirastojen asiakirjoihin, riippumatta siitä, missä muodossa ne on tuotettu.

*II-43 artikla***Euroopan oikeusasiamies**

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä Euroopan oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, muiden elinten tai erillisvirastojen toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta Euroopan tuomioistuimen ja yleisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

*II-44 artikla***Oikeus esittää vetoamus**

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus vedota Euroopan parlamenttiin.

*II-45 artikla***Liikkumis- ja oleskeluvapaus**

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.

2. Liikkumis- ja oleskeluvapaus voidaan Euroopan unionin perustuslain mukaisesti myöntää jäsenvaltion alueella laillisesti asuville kolmansien maiden kansalaisille.

*II-46 artikla***Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojele**

Jokainen unionin kansalainen saa kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omat kansalaiset.

VI OSASTO

LAINKÄYTTÖ

II-47 artikla

Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan niille, joilla ei ole riittäviä varoja, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II-48 artikla

Syyttömyysoletama ja oikeus puolustukseen

1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.

2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

II-49 artikla

Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksenteon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, on sovellettava kyseistä lievempää rangaistusta.

2. Tämän artiklan määräykset eivät estä ryhtymästä oikeudenkäyntiin henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.

3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

II-50 artikla

Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

Ketään ei saa tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.

VII OSASTO

PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

II-51 artikla

Soveltamisala

1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, muita elimiä ja erillisvirastoja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltuuksiensa mukaisesti ja unionille perustuslain muissa osissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.

2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uusia toimivaltuuksia tai uusia tehtäviä eikä muuteta perustuslain muissa osissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

II-52 artikla

Oikeuksien ja periaatteiden kattavuus ja tulkinta

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla, ja kyseisten oikeuksien ja vapauksien olennaista sisältöä noudattaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan tehdä ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, joista määrätään perustuslain muissa osissa, sovelletaan kyseisissä osissa määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.

3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja kattavuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Mitä tässä määrätään, ei estä unionia määäämästä tätä laajemmasta suojasta.

4. Koska perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia tulkitaan kyseisen perinteen mukaisesti.

5. Perusoikeuskirjan periaatteita sisältävät määräykset voidaan panna täytäntöön unionin toimielinten tai muiden elinten antamalla lainsäätämismääräyksessä hyväksyttävillä säädöksillä ja täytäntöönpanosäädöksillä sekä säädöksillä, joita jäsenvaltiot antavat unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi; tällöin kunkin näistä on toimittava oman toimivaltansa puitteissa. Ne ovat tuomioistuimen ratkaistavissa vain silloin kun kyse on tällaisten säädösten tulkinnasta tai niiden laillisuuden ratkaisemisesta.

6. Kansalliset lait ja käytännöt otetaan täysin huomioon, kuten perusoikeuskirjassa määrätään.

II-53 artikla

Suojan taso

Tämän perusoikeuskirjan määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusva-

pauksia, jotka tunnustetaan unionin oikeudessa, kansainvälisessä oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden sopimuspuolina unioni, tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden perustuslaeissa, niiden soveltamisalojen mukaisesti.

II-54 artikla

Oikeuksien väärinkäytön kieltö

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

III OSA

UNIONIN POLITIIKKA JA TOIMINTA

I OSASTO

YLEISESTI SOVELLETTAVAT LAUSEKKEET

III-1 artikla

Huolehtiessaan tässä osassa tarkoitetun politiikan ja toiminnan välisestä johdonmukaisuudesta unioni ottaa huomioon kaikki tavoitteensa ja noudattaa toimivallan siirtymisen periaatetta.

III-2 artikla

Toteuttaessaan tässä osassa tarkoitettua toimintaa unioni pyrkii poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten väliltä sekä edistämään miesten ja naisten tasa-arvoa.

III-3 artikla

Tässä osassa tarkoitetun politiikan ja toiminnan määrittelyssä ja toteuttamisessa unioni pyrkii torjumaan kaikkea sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää.

III-4 artikla

Ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä tässä osassa tarkoitetun unionin politiikan ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävä kehityksen edistämiseksi.

III-5 artikla

Kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset otetaan huomioon yhteisön muuta politiikkaa ja toimintaa määriteltäessä ja toteutettaessa.

III-6 artikla

Ottaen huomioon yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen aseman palveluina, joita kaikki unionissa arvostavat, ja niiden merkityksen sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämässä unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat kukin toimivaltansa mukaisesti ja perustuslain soveltamisalalla siitä, että tällaiset palvelut toimivat sellaisin periaattein ja erityisesti taloudellisiin ja rahoituksellisiin edellytyksiin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-55, III-56 ja III-136 artiklan soveltamista. Nämä periaatteet ja edellytykset määritellään eurooppalailla.

II OSASTO

SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISSUUS

III-7 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säädellä I-4 artiklassa tarkoitettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltämistä.

III-8 artikla

1. Ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan unionille tässä perustuslaissa uskotun toimivallan rajoissa vahvistaa tarvittavat toimenpiteet sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa unionin kannustustoimenpiteiden peruseriaa ja määritellä tällaisia toimenpiteitä, joilla tuetaan jäsenvaltioiden toimia ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-9 artikla

1. Jos osoittautuu, että tarvitaan unionin toimia helpottamaan jokaisen unionin kansalaisen vapaata liikkuvuutta ja oleskelua koskevan, I-8 artiklassa tarkoitetun oikeuden käyttöä, eikä tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä tätä tarkoitusta varten.

2. Samaa tarkoitusta varten ja ellei tässä perustuslaissa ole määräyksiä tätä koskevista valtuuksista, ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka koskevat passeja, henkilötodistuksia, oleskelulupia tai muita niihin rinnastettavia asiakirjoja, sekä toimenpiteitä, jotka koskevat sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultaan.

III-10 artikla

Ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat I-8 artiklassa tarkoitettua jokaisen unionin kansalaisen oikeutta äänestää ja asettua ehdokkaaksi kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, olematta tämän valtion kansalainen. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultaan. Näihin yksityiskohtaisiin sääntöihin voi sisältyä poikkeustoimenpiteitä, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa eivät rajoita III-232 artiklan 2 kohdan ja sen soveltamiseksi hyväksyttyjen toimenpiteiden soveltamista.

III-11 artikla

Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet I-8 artiklassa tarkoitetun unionin kansalaisten diplomaatti- ja konsulisuojelun turvaamiseksi kolmansissa maissa.

Ministerineuvoston eurooppalailla voidaan vahvistaa tällaista suojelua helpottavat tarpeelliset toimenpiteet. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultaan.

III-12 artikla

Ne kielet, joilla jokainen unionin kansalainen voi I-8 artiklan nojalla kääntyä toimitilien tai neuvonantavan elimen puoleen ja saada vastauksen, luetellaan IV-10 artiklassa. Tässä artiklassa tarkoitetaan I-18 artiklan 2 kohdassa, I-30 artiklassa ja I-31 artiklassa lueteltuja toimitilimiä ja neuvonantavia elimiä sekä Euroopan oikeusasiamiestä.

III-13 artikla

Komissio antaa Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen I-8 artiklan ja tämän osaston määräysten soveltamisesta. Tässä kertomuksessa otetaan huomioon unionin kehitys.

Tältä pohjalta ja rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista, I-8 artiklan mukaisia oikeuksia voidaan täydentää ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelaila. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Tämä laki tai puitelaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

III OSASTO

SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET

I LUKU

SISÄMARKKINAT

1 JAKSO

Sisämarkkinoiden toteuttaminen

III-14 artikla

1. Unioni hyväksyy toimenpiteet, joiden tarkoituksena on toteuttaa sisämarkkinat tämän artiklan, III-15 artiklan, III-26 artiklan 1 kohdan, III-29, III-39, III-62, III-65, III-143 mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista.

2. Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan tämän perustuslain määräysten mukaisesti.

3. Ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joissa määritellään ne suuntaviivat ja edellytykset, jotka ovat tarpeen tasapainoisen edistymisen takaamiseksi kaikilla kyseisillä aloilla.

III-15 artikla

Laatiessaan ehdotuksiaan III-14 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi komissio ottaa huomioon sen, kuinka paljon tiettyjen eri kehitystasoilla olevien kansantalouksien täytyy ponnistella sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, ja se voi ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä.

Jos nämä toimenpiteet ovat poikkeustoimenpiteitä, niiden on oltava väliaikaisia ja aiheutettava mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

III-16 artikla

Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään, jotta ne voivat yhdessä toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen sen, että toimenpiteet, joihin jäsenvaltio voi joutua turvautumaan yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen velvoitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi, vaikuttaisivat sisämarkkinoiden toimintaan.

III-17 artikla

Jos III-6 ja III-34 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa toteutetut toimenpiteet vääristävät kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, komissio tutkii yhdessä sen valtion kanssa, jota asia koskee, miten kyseiset toimenpiteet voidaan mukauttaa tämän perustuslain määräyksiin.

Poiketen III-265 ja III-266 artiklassa määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin III-6 ja III-34 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia, saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian suljetuin ovin.

2 JAKSO**Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus****1 alajakso****Työntekijät***III-18 artikla*

1. Työntekijöillä on oikeus liikkua vapaasti unionissa.
2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsuhteiden tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehtoissa on kiellettyä.
3. Työntekijöillä on oikeus yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden vuoksi perustelluin rajoituksin
 - a) hakea tosiasiallisesti tarjottua työtä;
 - b) liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
 - c) oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti;
 - d) jäädä työsuhteen päätyttyä jäsenvaltion alueelle komission eurooppa-asetuksissa säädettyjen edellytyksin.

4. Tämä artikla ei koske julkisen hallinnon palvelussuhteita.

III-19 artikla

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen III-18 artiklassa tarkoitettujen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

Eurooppalain tai -puitelain tarkoitus on erityisesti:

- a) varmistaa kansallisten työvoimaviranomaisten kiinteä yhteistoiminta;
- b) poistaa kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat hallinnolliset menettelyt ja käytännöt sekä avoimiin työpaikkoihin pääsyä koskevat määräajat, joiden voimassa pitäminen olisi esteenä työntekijöiden liikkuvuuden vapauttamiselle;
- c) poistaa kaikki sellaiset kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat määräajat ja muut rajoitukset, joilla asetetaan muiden jäsenvaltioiden työntekijöille erilaiset työpaikan vapaata valintaa koskevat ehdot kuin jäsenvaltion kotimaisille työntekijöille;
- d) toteuttaa järjestelmiä, joiden avulla työpaikkojen tarjonta ja kysyntä saadaan vastaamaan toisiaan ja helpotetaan työmarkkinoiden tasapainoa siten, että eri alueilla ja teollisuudenaloilla vältetään elintasoja ja työllisyyttä uhkaavat vakavat vaarat.

III-20 artikla

Jäsenvaltiot edistävät nuorten työntekijöiden vaihtoa osana yhteistä toimintaohjelmaa.

III-21 artikla

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan sosiaaliturva-alan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi, erityisesti ottamalla käyttöön järjestelmä, joka turvaa palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että:

- a) kaudet, jotka eri maiden lainsäädännön mukaan otetaan huomioon oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen;
- b) etuudet maksetaan jäsenvaltioiden alueella asuville.

2 alajakso

Sijoittautumisoikeus*III-22 artikla*

Tämän alajakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Samoin kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei pääomia koskevan jakson määräyksistä muuta johdu, jäsenvaltion kansalaisilla on toisen jäsenvaltion alueella oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti III-27 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia.

III-23 artikla

1. Eurooppapuitelailla vahvistetaan toimenpiteet sijoittautumisvapauden toteuttamiseksi tietyllä toimialalla. Kyseinen puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

2. Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja komissio suorittavat niille 1 kohdassa määrätty tehtävät erityisesti:

- a) suomalla yleensä etusijan niille toimialoille, joilla sijoittautumisvapaus vaikuttaa hyvin suotuisasti tuotantoon ja kauppaan;
- b) varmistamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen kiinteän yhteistoiminnan saadakseen tietoa erityisoloista unionissa niillä eri toimialoilla, joita asia koskee;
- c) poistamalla kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt, joiden voimassa pitäminen olisi sijoittautumisvapauden esteenä;
- d) huolehtimalla siitä, että jostain jäsenvaltiosta olevat palkatut työntekijät, jotka tekevät työtä toisen jäsenvaltion alueella, voivat jäädä tämän valtion alueelle harjoittamaan itsenäistä ammattia, jos he täyttävät ne edellytykset, jotka heidän olisi täytettävä, jos he tulisivat tähän jäsenvaltioon silloin, kun he aikovat ryhtyä harjoittamaan tätä ammattia;
- e) tekemällä jäsenvaltion kansalaisille mahdolliseksi hankkia ja käyttää toisen jäsenvaltion alueella olevaa kiinteää omaisuutta, sikäli kuin se ei ole ristiriidassa III-118 artiklan 2 kohdassa määrättyjen periaatteiden kanssa;
- f) poistamalla jokaisella kyseeseen tulevalle toimialalla sijoittautumisvapauden rajoitukset asteittain niin edellytyksistä, jotka koskevat kauppaedustajan liikkeen, sivuliikkeen ja tytäryhtiöiden perustamista jäsenvaltion alueelle, kuin edellytyk-

sistä, jotka koskevat päätoimipaikan henkilöstön pääsyä näiden johto- ja valvontatehtäviin;

g) sovittamalla tarpeen mukaan yhteen ja pyrkimällä tekemään samanvertaisiksi ne takeet, joita jäsenvaltioissa edellytetään III-24 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niin yhtiön jäsenten kuin ulkopuolisten etujen turvaamiseksi;

h) huolehtimalla siitä, että jäsenvaltioiden myöntämä tuki ei väärin sijoittautumisen edellytyksiä.

III-24 artikla

Tätä alajaksoa ei jäsenvaltiossa sovelleta toimialaan, joka jatkuvasti tai tilapäisesti liittyy julkisen vallan käyttöön kyseisessä jäsenvaltiossa.

Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan säätää, että tämän alajakson määräyksiä ei sovelleta tiettyyn toimialaan.

III-25 artikla

1. Tämä alajakso ja sen nojalla hyväksytyt toimenpiteet eivät rajoita niiden jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, joiden mukaan ulkomaalaisiin sovelletaan erityissääntelyä yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella.

2. Eurooppapuitelailla sovitetaan yhteen 1 kohdassa tarkoitettut kansalliset säännökset.

III-26 artikla

1. Eurooppapuitelailla helpotetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana. Kyseisen puitelain tarkoitus on:

- a) tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroinen tunnustaminen;
- b) itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittaminen.

2. Lääkäriammattia, lääketieteeseen liittyviä ammatteja ja apteekkialan ammatteja koskevien rajoitusten asteittainen poistaminen riippuu niiden harjoittamisen edellytysten yhteensovittamisesta eri jäsenvaltioissa.

III-27 artikla

Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella, rinnastetaan tätä alajaksoa sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia.

Yhtiöillä tarkoitetaan siviili- ja kauppaoikeudellisia yhtiöitä, osuustoiminnallisia yhtiöitä sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa.

III-28 artikla

Jäsenvaltiot antavat muiden jäsenvaltioiden kansalaisille saman oikeuden osallistua III-24 artiklassa tarkoitettujen yhtiöiden pääomaan kuin omille kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

3 alajakso

Vapaus tarjota palveluja

III-29 artikla

Tämän alajakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat muuhun unionin valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja unionissa.

Eurooppalailla tai -puitelaila tämä alajakso voidaan ulottaa koskemaan myös sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, mutta jotka ovat sijoittautuneet unioniin.

III-30 artikla

Tässä perustuslaissa palveluilla tarkoitetaan suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus ja joita määräykset tavaroiden, pääomien tai henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta eivät koske.

Palveluihin kuuluu erityisesti:

- a) teollinen toiminta;
- b) kaupallinen toiminta;
- c) käsityöläistoiminta;
- d) vapaiden ammattien harjoittamiseen kuuluva toiminta.

Palvelun tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa jäsenvaltiossa, jossa palvelu tarjotaan, niillä edellytyksillä, jotka tämä jäsenvaltio asettaa kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan alajakson soveltamista.

III-31 artikla

1. Palvelujen tarjoamisen vapauteen liikenteen alalla sovelletaan liikennettä koskevaa jaksoa.
2. Pääomien liikkuvuuteen liittyvät pankki- ja vakuutuspalvelut vapautetaan yhdessä pääomanliikkeiden vapauttamisen kanssa.

III-32 artikla

1. Eurooppapuitelaila vahvistetaan toimenpiteet tietyn palvelun vapauttamiseksi. Kyseinen puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua eurooppapuitelakia annettaessa etusijalla ovat yleensä palvelut, jotka suoraan vaikuttavat tuotantokustannuksiin tai joiden vapauttaminen osaltaan edistää tavarakauppaa.

III-33 artikla

Jäsenvaltiot ovat valmiit etenemään palvelujen vapauttamisessa pidemmälle kuin III-29 artiklan 1 kohdan nojalla annetussa eurooppapuitelaisa säädetään, jos niiden yleinen taloudellinen tilanne ja olot asianomaisella elinkeinoelämän alalla sen sallivat.

Komissio antaa asiasta suosituksia niille jäsenvaltioille, joita asia koskee.

III-34 artikla

Kunnes palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset on poistettu, kukin jäsenvaltio soveltaa näitä rajoituksia III-29 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuihin palvelujen tarjoajiin heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta.

III-35 artikla

Mitä III-24 ja III-27 artiklassa määrätään, sovelletaan tässä alajaksossa tarkoitettuihin kysymyksiin.

3 JAKSO

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

1 alajakso

Tulliliitto

III-36 artikla

1. Unioni käsittää tulliliiton, johon kuuluu kaikki tavara- ja kauppa ja joka merkitsee, että vienti- ja tuontitullit sekä kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja että toteutetaan yhteinen tullitariffi suhteessa kolmansien maihin.

2. Tämän jakson III-38 artiklaa ja 3 alajaksoa sovelletaan jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin sekä sellaisiin kolmansista maista tuleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.

III-37 artikla

Kolmansista maista tulevien tuotteiden katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu ja tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleja tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu.

III-38 artikla

Tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Tämä koskee myös fiskaalisia tulleja.

III-39 artikla

Ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan yhteisen tullitariffin tulleja.

III-40 artikla

Hoitaessaan tässä alajaksossa määrättyjä tehtäviään komissio pitää lähtökohtanaan:

- a) tarvetta edistää jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välistä kauppaa;
- b) kilpailun edellytysten kehitystä unionissa siltä osin kuin se parantaa yritysten kilpailukykyä;
- c) raaka-aineiden ja puolivalmisteiden saantia koskevia unionin tarpeita, jolloin komissio huolehtii siitä, että jäsenvaltioiden välisiä kilpailun edellytyksiä valmiiden tuotteiden osalta ei vääristetä;
- d) tarvetta välttää vakavia häiriöitä jäsenvaltioiden taloudessa sekä tarvetta varmistaa tuotannon järkipäiväinen kehitys ja kulutuksen kasvu unionissa.

2 alajakso

Tulliyhteistyö*III-41 artikla*

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan tämän perustuslain soveltamisalalla toimenpiteitä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välisen tulliyhteistyön vahvistamiseksi.

3 alajakso

Määrällisten rajoitusten kieltäminen*III-42 artikla*

Jäsenvaltioiden väliset sekä tuonnin että viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.

III-43 artikla

Mitä III-42 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten tai eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi tai kasvien suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot

tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista.

III-44 artikla

1. Jäsenvaltiot mukauttavat kaupallisia valtion monopolejaan niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia.

Tätä artiklaa sovelletaan kaikkiin toimielimiin, joiden välityksellä jäsenvaltio lain nojalla tai tosiasiallisesti suoraan tai välillisesti valvoo tai ohjaa jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä taikka olennaisesti vaikuttaa siihen. Artiklaa sovelletaan myös monopoleihin, jotka perustuvat valtion myöntämään yksinoikeuteen.

2. Jäsenvaltiot eivät toteuta uusia toimenpiteitä, jotka ovat ristiriidassa 1 kohdan periaatteiden kanssa tai joilla rajoitetaan jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevien artiklojen soveltamisalaa.

3. Jos kaupalliseen valtion monopoliin liittyy sääntely, jonka tarkoituksena on helpottaa maataloustuotteiden menekkiä tai varmistaa niistä paras mahdollinen tuotto, tätä artiklaa sovellettaessa on tarpeen antaa yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydestä ja elintasosta, joita asia koskee.

4 JAKSO**Pääomat ja maksut***III-45 artikla*

Tämän jakson mukaisesti kiellettyjä ovat rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä tai maksuja jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.

III-46 artikla

1. Mitä III-45 artiklassa määrätään, ei estä soveltamasta kolmansiin maihin sellaisia rajoituksia, jotka ovat kansallisen lainsäädännön tai unionin oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopapereiden hyväksymistä pääomamarkkinoille.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopapereiden hyväksymistä pääomamarkkinoille.

Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto pyrkivät mahdollisimman laajalti toteuttamaan pääomien vapaan liikkuvuuden tavoitteen jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä sanotun rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

3. Poiketen 2 kohdasta, ainoastaan ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelilla voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka unionin oikeudessa merkitsevät taantumista kolmansiin maihin tai kolmansista maista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-47 artikla

1. Mitä III-45 artiklassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta:

- a) soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella;
- b) toteuttaa kaikki välttämättömät toimenpiteet, joilla estetään verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen, taikka säätää pääomanliikkeitä koskevista ilmoitusmenettelyistä hallinnollisten tietojen tai tilastotietojen saamiseksi taikka toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

2. Tämä jakso ei rajoita sellaisten sijoittautumisoikeuden rajoitusten soveltamista, jotka ovat sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ja menettelyjen ei saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka III-42 artiklassa tarkoitettujen pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.

III-48 artikla

Jos pääomanliikkeet kolmansiin maihin tai kolmansista maista poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia talous- ja rahaliiton toiminnalle, ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä enintään kuusi kuukautta kestävästä suojatoimenpiteistä suhteessa kolmansiin maihin, jos tällaiset toimenpiteet ovat ehdottomasti tarpeen. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-49 artikla

Sikäli kuin se on tarpeen III-153 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja ihmiskaupan ennalta ehkäisemisen ja torjumisen osalta, eurooppalailla voidaan määritellä puitteet pääomanliikkeitä ja maksuja koskeville toimenpiteille kuten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, ryhmittymän tai muun kuin valtiollisen yhteisön omistamien tai hallussaan pitämien varojen, muun rahoitusomaisuuden tai saavutetun taloudellisen hyödyn jäädyttämiselle.

Ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun lainpanemiseksi täytäntöön.

5 JAKSO

Kilpailusäännöt

1 alajakso

Yrityksiin sovellettavat säännöt

III-50 artikla

1. Sisämarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:

- a) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
- b) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
- c) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
- d) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
- e) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataidan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

2. Tämän artiklan mukaan kielletyt sopimukset ja päätökset ovat mitättömiä.

3. Voidaan kuitenkin julistaa, että 1 kohta ei koske

- yritysten välistä sopimusta tai yritysten välisten sopimusten ryhmää,
- yritysten yhteenliittymän päätöstä tai yritysten yhteenliittymien päätösten ryhmää,
- yhdenmukaistettua menettelytapaa tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmää,

joka osaltaan tehostaa tuotantoa tai tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä jättäen kuluttajille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä ja joka ei:

- a) aseta asianomaisille yrityksille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi;
- b) anna näille yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia tuotteita.

III-51 artikla

Sisämarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, jos se voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tällaista väärinkäyttöä voi olla erityisesti:

- a) kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;
- b) tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi;
- c) erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
- d) sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataivan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

III-52 artikla

1. Ministerineuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset III-50 ja III-51 artiklassa tarkoitettujen periaatteiden soveltamiseksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen eurooppa-asetusten tavoitteena on erityisesti:

- a) sakkoja ja uhkasakkoja käyttämällä varmistaa, että III-50 artiklan 1 kohdassa ja III-51 artiklassa tarkoitettuja kieltoja noudatetaan;
- b) vahvistaa III-50 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ottaen huomioon yhtäältä tarve turvata tehokas hallinto ja toisaalta tarve yksinkertaistaa hallintoa niin paljon kuin mahdollista;
- c) täsmentää tarvittaessa III-50 ja III-51 artiklan määräysten soveltamisala elinkeinoelämän eri aloilla;
- d) määritellä komission ja unionin tuomioistuimen tehtävän jako tämän kohdan määräysten soveltamisessa;
- e) määritellä kansallisen lainsäädännön suhde tähän jaksoon ja tämän artiklan nojalla annettuihin eurooppa-asetuksiin.

III-53 artikla

Edellä III-52 artiklan nojalla annettujen eurooppa-asetusten voimaantuloon asti jäsenvaltioiden viranomaiset päättävät kansallista lainsäädäntöään sekä III-50 artiklaa, erityisesti sen 3 kohtaa, ja III-51 artiklaa noudattaen asioista, jotka koskevat sopimusten, päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen

luvallisuutta taikka määräävän aseman väärinkäyttöä sisämarkkinoilla.

III-54 artikla

1. Komissio huolehtii III-50 ja III-51 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-53 artiklan soveltamista. Komissio tutkii jäsenvaltion hake-
muksesta tai omasta aloitteestaan yhteydessä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja niiden avustuksella tapaukset, joissa epäillään, että näitä periaatteita on rikottu. Jos se toteaa, että periaatteita on rikottu, se ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä rikkomisen lopettamiseksi.

2. Jos rikkomista jatketaan, komissio tekee perustellun eurooppapäätöksen, jossa periaatteiden rikkominen todetaan. Komissio voi julkaista eurooppapäätöksensä ja antaa jäsenvaltioille luvan toteuttaa rikkomisen lopettamiseksi tarvittavat toimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

3. Komissio voi antaa eurooppa-asetuksia, jotka koskevat sellaisia sopimusten ryhmiä, joista ministerineuvosto on tehnyt ratkaisunsa III-52 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti.

III-55 artikla

1. Jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, ja joka on ristiriidassa tämän perustuslain, etenkin sen I-4 artiklan 2 kohdan ja III-55–III-58 artiklan määräysten kanssa.

2. Yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan tämän perustuslain määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa.

3. Komissio valvoo, että tätä artiklaa noudatetaan, ja hyväksyy tarvittaessa aiheelliset eurooppa-asetukset tai -päätökset.

*2 alajakso***Jäsenvaltion myöntämä tuki***III-56 artikla*

1. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosiomalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

2. Sisämarkkinoille soveltuu:

- a) yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella;
- b) tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi;
- c) tuki sellaisille Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut, jos tuki on tarpeen jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi.

3. Sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää:

- a) tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma,
- b) tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen,
- c) tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla,
- d) tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön säilyttämisen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä unionissa yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla,
- e) muuta tukea, joka määritetään ministerineuvoston komission ehdotuksesta hyväksymissä eurooppa-asetuksissa tai -päätöksissä.

III-57 artikla

1. Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Se ehdottaa jäsenvaltioille sisämarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai sisämarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisia toimenpiteitä.

2. Jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittää huomautuksensa, toteaa, että jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei III-56 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee eurooppapäätöksen, jonka tavoitteena on, että asianomainen valtio komission asettamassa määräajassa poistaa tuen tai muuttaa sitä.

Jos kyseinen valtio ei noudata eurooppapäätöstä asetetussa määräajassa, komissio tai mikä tahansa jäsenvaltio, jota asia koskee, voi III-265 ja III-266 artiklan määräyksistä poiketen saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jäsenvaltion pyynnöstä ministerineuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan tukea, jota tämä jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, pidetään III-56 artiklassa tai III-58 artiklassa tarkoitetuista eurooppa-asetuksista poiketen sisä-

markkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu. Jos komissio on aloittanut kyseistä tukea koskevan, tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun menettelyn, asianomaisen jäsenvaltion ministerineuvostolle osoittama pyyntö keskeyttää menettelyn siihen asti, kunnes ministerineuvosto on esittänyt kantansa.

Jos ministerineuvosto ei kuitenkaan ole ottanut asiaan kantaa kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä, komissio tekee päätöksen asiassa.

3. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei III-53 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa määrätyn menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamia toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

4. Komissio voi antaa niitä valtioneuvostoja koskevia eurooppa-asetuksia, jotka ministerineuvosto on III-55 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä.

III-58 artikla

Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetuksia III-56 ja III-57 artiklan soveltamisesta ja etenkin niiden edellytysten vahvistamisesta, joilla III-57 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä niiden tukimuotojen vahvistamisesta, joihin tätä menettelyä ei sovelleta. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

6 JAKSO

Veroja ja maksuja koskevat määräykset

III-59 artikla

Jäsenvaltiot eivät määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille mitään korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja, kuin mitä ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille.

Jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa.

III-60 artikla

Tuotteita jäsenvaltiosta toisen jäsenvaltion alueelle vietäessä sisäisten maksujen palautus ei saa olla suurempi kuin tuotteista sisäisesti peritty välitön tai välillinen maksu.

III-61 artikla

Muusta maksusta kuin liikevaihtoverosta, valmisteverosta tai muusta välillisestä verosta ei myönnetä vapautusta tai suoriteta palautusta maastaviennissä muihin jäsenvaltioihin eikä tasoitusmaksua peritä maahantuonnissa jäsenvaltioista, ellei ministerineuvosto ole määrääjäksi ennalta hyväksynyt suunniteltuja toimenpiteitä komission ehdotuksesta tekemälläan eurooppapäätöksellä.

III-62 artikla

1. Ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja muita välillisiä veroja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamisesta siltä osin kuin yhdenmukaistaminen on tarpeen sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi ja kilpailun vääristymien välttämiseksi. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

2. Jos ministerineuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta toteaa, että 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden hallinnollista yhteistyötä tai veropetosten ja laittoman veronkierron torjuntaa, se antaa 1 kohdasta poiketen määränemistöllä eurooppalain tai -puitelain, jolla nämä toimenpiteet vahvistetaan.

III-63 artikla

Jos ministerineuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta toteaa, että yhtiöveroon liittyvät toimenpiteet koskevat hallinnollista yhteistyötä tai veropetosten ja laittoman veronkierron torjuntaa, se antaa määränemistöllä eurooppalain tai -puitelain näiden toimenpiteiden vahvistamisesta siltä osin kuin toimenpiteet ovat tarpeen sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi ja kilpailun vääristymien välttämiseksi.

Kyseinen laki tai -puitelaki annetaan, kun Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

7 JAKSO**Lainsäädännön lähentäminen***III-64 artikla*

Rajoittamatta III-62 artiklan soveltamista ministerineuvoston eurooppapuitelailla vahvistetaan toimenpiteet jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi, jotka suoraan vaikuttavat sisämarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-65 artikla

1. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, III-14 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sovelletaan tätä artiklaa. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet,

jotka liittyvät jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseen, jotka koskevat sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta veroja, henkilöiden vapaata liikkuvuutta eikä palkattujen työntekijöiden oikeuksia tai etuja koskeviin säännöksiin tai määräyksiin.

3. Komissio perustaa 1 kohdan nojalla annetut, terveyttä, turvallisuutta, ympäristönsuojelua tai kuluttajansuojaa koskevat ehdotuksensa korkeatasoiseen suojeluun ottaen erityisesti huomioon kaiken tieteelliseen tietoon perustuvan uuden kehityksen. Myös Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto pyrkivät kumpikin toimivaltansa rajoissa tähän tavoitteeseen.

4. Jos jäsenvaltio sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelailla taikka komission eurooppa-asetuksella, tärkeistä III-43 artiklassa tarkoitetuista taikka ympäristön tai työympäristön suojelua koskevista syistä katsoo tarpeelliseksi pitää voimassa kansalliset säännöksensä tai määräyksensä, jäsenvaltio antaa nämä säännökset ja määräykset sekä perusteet niiden voimassa pitämiseksi tiedoksi komissiolle.

5. Jos jäsenvaltio sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelailla taikka komission eurooppa-asetuksella, lisäksi katsoo tarpeelliseksi ottaa käyttöön uuteen, ympäristönsuojelua tai työympäristön suojelua koskevaan tieteelliseen näyttöön perustuvia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä kyseisen jäsenvaltion erityisen ongelman vuoksi, joka on ilmennyt yhdenmukaistamistoimenpiteen hyväksymisen jälkeen, jäsenvaltio antaa suunnitellut säännökset ja määräykset sekä niiden perusteet tiedoksi komissiolle, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 kohdan soveltamista.

6. Komissio tekee eurooppapäätöksen kyseisten kansallisten säännösten tai määräysten hyväksymisestä tai hylkäämisestä kuuden kuukauden kuluessa 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista tiedoksi antamisista tarkistettuaan ensin, ovatko ne keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista ja muodostavatko ne esteen sisämarkkinoiden toiminnalle.

Jollei komissio tee päätöstä määräajan kuluessa, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja kansallisia säännöksiä tai määräyksiä pidetään hyväksytyinä.

Komissio voi ilmoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle, että tässä kohdassa määrätty määräaika voidaan pidentää edelleen kuudella kuukaudella, jos se on perusteltua asian monitahoisuuden vuoksi eikä määräajan pidentäminen vaaranna ihmisten terveyttä.

7. Jos jäsenvaltio on 6 kohdan mukaisesti oikeutettu pitämään voimassa tai ottamaan käyttöön yhdenmukaistamistoimenpiteistä poikkeavia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä, komissio tutkii viipymättä, onko sillä syytä ehdottaa kyseisen toimenpiteen mukauttamista.

8. Jos jäsenvaltio ottaa esille kansanterveyttä koskevan erityisen ongelman alalla, jolla on aiemmin hyväksytty yhdenmukaistamistoimenpiteitä, se ilmoittaa ongelmasta komissiolle, joka tutkii välittömästi, olisiko ehdotettava aiheellisia toimenpiteitä.

9. Poiketen III-265 ja III-266 artiklassa määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin tämän artiklan mukaisia valtuuksiaan.

10. Tässä artiklassa tarkoitettuihin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat, unionin valvontamenettelyn alaisina, toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä yhdestä tai useammasta III-43 artiklassa mainitusta, muusta kuin taloudellisesta syystä.

III-66 artikla

Jos komissio toteaa, että jokin eroavuus jäsenvaltioiden lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten välillä vääristää kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla ja johtaa vääristymään, joka on poistettava, se neuvottelee niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee.

Jollei neuvotteluissa päästä sopimukseen, vääristymä poistetaan eurooppapuitelailailla. Mitä tahansa muitakin aiheellisia, tämän perustuslain mukaisia toimenpiteitä voidaan hyväksyä.

III-67 artikla

1. Jos on aihetta epäillä, että kansallisen lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen antaminen tai muuttaminen johtaa III-66 artiklassa tarkoitettuun vääristymään, jäsenvaltio, joka haluaa toteuttaa uudistuksen, neuvottelee asiasta komission kanssa. Jäsenvaltioita kuultuaan komissio antaa valtioille, joita asia koskee, suosituksen vääristymän välttämiseksi aiheellisista toimenpiteistä.

2. Jos jäsenvaltio, joka haluaa antaa kansallisia säännöksiä tai määräyksiä taikka muuttaa niitä, ei noudata komission sille antamaa suositusta, muiden jäsenvaltioiden ei tarvitse III-66 artiklan nojalla muuttaa kansallisia säännöksiään tai määräyksiään tällaisen vääristymän poistamiseksi. Jos jäsenvaltio, joka ei ole noudattanut komission suositusta, aiheuttaa vääristymää vain omaksi vahingokseen, III-63 artiklaa ei sovelleta.

III-68 artikla

Sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä eurooppalailla tai -puitelailailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka koskevat eurooppalaisen suojan luomista teollis- ja tekijänoikeuden yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi unionissa ja keskitettyjen luvanto-, koordinointi- ja valvontajärjestelmien käyttöön ottamista unionin tasolla.

Ministerineuvoston eurooppalailla vahvistetaan eurooppalaista suojaa koskevat kielijärjestelyt. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

II LUKU

TALOUS- JA RAHAPOLITIikka

III-69 artikla

1. Edellä I-3 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi jäsenvaltioiden ja unionin toimintaan sisältyy tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin sellaisen talouspolitiikan käyttöönotto, joka perustuu jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviiseen yhteensovittamiseen, sisämarkkinoihin ja yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja jota harjoitetaan vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

2. Sen ohella tähän toimintaan sisältyy tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin ja siinä määrättyä menettelyä noudattaen yhteinen raha, euro, sekä sellaisen yhtenäisen rahapolitiikan ja sellaisen yhtenäisen valuuttapolitiikan määrittely ja harjoittaminen, joiden ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta, ja mainittua tavoitetta kuitenkin rajoittamatta tukea yleistä talouspolitiikkaa unionissa vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

3. Tämä jäsenvaltioiden ja unionin toiminta merkitsee, että seuraavia johtavia periaatteita noudatetaan: vakaa hintataso, terve julkinen talous ja rahatalous sekä kestävä maksutase.

I JAKSO

Talouspolitiikka

III-70 artikla

Jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa niin, että ne myötävaikuttavat I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden toteuttamiseen III-71 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjat huomioon ottaen. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat III-69 artiklassa määrättyjen periaatteiden mukaisesti noudattaen voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta.

III-71 artikla

1. Jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat talouspolitiikkansa yhteen ministerineuvostossa III-70 artiklan mukaisesti.

2. Ministerineuvosto laatii komission suosituksesta ehdotuksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoiksi ja antaa niistä kertomuksen Eurooppa-neuvostolle.

Eurooppa-neuvosto keskustelee ministerineuvoston kertomuksen pohjalta jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoista tehtävästä päätelmästä. Tämän päätelmän perusteella ministerineuvosto antaa suosituksen, jossa vahvistetaan nämä yleislinjat. Se antaa suosituksestaan tiedon Euroopan parlamentille.

3. Turvataksaan jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviimmän yhteensovittamisen ja niiden taloudellisen suorituskyvyn jatkuvan lähentymisen ministerineuvosto valvoo komission antamien kertomusten perusteella kunkin jäsenvaltion sekä unionin talouden kehitystä sekä sitä, onko niiden talouspolitiikka 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista, ja suorittaa säännöllisesti kokonaisarvion.

Tätä monenvälistä valvontaa varten jäsenvaltiot toimittavat komissiolle tietoja toteuttamistaan tärkeistä talouspoliittisista toimenpiteistä sekä muut tarpeellisia pitämänsä tiedot.

4. Jos 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä todetaan, että jäsenvaltion talouspolitiikka ei ole 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista tai että se voi vaarantaa talous- ja rahanliiton moitteettoman toiminnan, komissio voi antaa varoituksen jäsenvaltiolle, jota asia koskee. Ministerineuvosto voi komission suosituksesta antaa tarpeelliset suositukset jäsenvaltiolle, jota asia koskee. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta päättää julkistaa suosituksensa.

Tätä kohtaa sovellettaessa ministerineuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sen jäsenvaltion edustajan ääntä, jota asia koskee, ja määränemistöllä tarkoitetaan muiden jäsenvaltioiden äänten enemmistöä, joka edustaa vähintään kolmea viidesosaa kyseisten valtioiden väestöstä.

5. Ministerineuvoston puheenjohtaja ja komissio antavat Euroopan parlamentille kertomuksen monenvälisen valvonnan tuloksista. Ministerineuvoston puheenjohtaja voidaan kutsua kuultavaksi Euroopan parlamentin toimivaltaiseen valiokuntaan, jos ministerineuvosto on julkistanut suosituksensa.

6. Eurooppalailla voidaan vahvistaa 3 ja 4 kohdassa tarkoitettua monenvälisen valvontamenettelyn yksityiskohtaiset säännöt.

III-72 artikla

1. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisia toimenpiteitä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muiden tässä perustuslaissa määrättyjen menettelyjen soveltamista.

2. Jos luonnonkatastrofit tai poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet tuolle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa sille suuria vaikeuksia, ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä

eurooppapäätöksen unionin rahoitusavun myöntämisestä tietyin edellytyksin kyseiselle jäsenvaltiolle. Ministerineuvoston puheenjohtaja antaa tiedon päätöksestä Euroopan parlamentille.

III-73 artikla

1. Tilinylitysoikeudet ja muut sellaiset luottojärjestelyt Euroopan keskuspankissa tai jäsenvaltioiden keskuspankeissa, jäljempänä "kansalliset keskuspankit", unionin toimielinten, elinten tai erillisvirastojen, jäsenvaltioiden keskushallintojen, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten, muiden julkisoikeudellisten laitosten tai julkisten yritysten hyväksi ovat kiellettyjä samoin kuin se, että Euroopan keskuspankki tai kansalliset keskuspankit hankkivat suoraan niiltä velkasitoumuksia.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta julkisessa omistuksessa oleviin luottolaitoksiin, joita kansallisten keskuspankkien ja Euroopan keskuspankin on kohdeltava samalla tavalla kuin yksityisiä luottolaitoksia keskuspankkirahoituksen osalta.

III-74 artikla

1. Kaikki toimenpiteet ja säännökset, joilla unionin toimielimille, elimille tai erillisvirastoille, jäsenvaltioiden keskushallinnoille, alueellisille, paikallisille tai muille viranomaisille, muille julkisoikeudellisille laitoksille tai julkisille yrityksille annetaan erityisoikeuksia rahoituslaitoksissa, ovat kiellettyjä, jos ne eivät perustu toiminnan vakauden valvontaan liittyviin seikkoihin.

2. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla täsmennetään 1 kohdassa tarkoitettua kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-75 artikla

1. Unioni ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita jäsenvaltioiden keskushallinnoilla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastavuoroisten taloudellisten takuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi. Jäsenvaltio ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita toisen jäsenvaltion keskushallinnolla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastavuoroisten taloudellisten takuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi.

2. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla täsmennetään III-73 artiklassa ja tässä artiklassa tarkoitettua kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-76 artikla

1. Jäsenvaltiot välttävät liiallisia julkisen talouden alijäämiä.
2. Komissio valvoo jäsenvaltioiden talousarviotilanteen ja julkisen velan määrän kehitystä vakavien virheiden tunnistamiseksi. Se tarkastelee erityisesti kurinalaisen budjettipolitiikan noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella:
 - a) ylittääkö ennakoidun tai toteutuneen julkisen talouden alijäämän suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, paitsi
 - i) jos alijäämäsuhte on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, taikka
 - ii) jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja alijäämäsuhte pysyy lähellä viitearvoa;
 - b) ylittääkö julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, ottamatta lukuun tapauksia, joissa tämä suhde pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa.

Viitearvot täsmennetään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

3. Jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Komission kertomuksessa otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkisen talouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin talouskehitys ja julkisen talouden rahoitusasema mukaan luettuina.

Komissio voi laatia kertomuksen silloinkin, kun arviointiperusteiden mukaiset vaatimukset täyttyvät, jos se katsoo, että jäsenvaltiossa on liiallisen alijäämän vaara.

4. Talous- ja rahoituskomitea antaa lausunnon komission kertomuksesta.

5. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltiossa on tai siellä voi ilmetä liiallinen alijäämä, komissio antaa asiasta lausunnon jäsenvaltiolle, jota asia koskee.

6. Ministerineuvosto päättää komission ehdotuksesta, ottaen huomioon sen jäsenvaltion mahdolliset huomautukset, jota asia koskee, sekä kokonaistilanteen arvioituaan, onko liiallinen alijäämä olemassa. Tällöin se antaa samoja menettelyjä noudattaen sille jäsenvaltiolle, jota asia koskee, suositukset tilanteen lopettamiseksi määräajassa. Jollei 8 kohdasta muuta johdu, näitä suosituksia ei julkisteta.

Tätä kohtaa sovellettaessa ministerineuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sen jäsenvaltion edustajan ääntä, jota asia koskee, ja määränemmistöllä tarkoitetaan muiden jäsenvaltioiden äänten enemmistöä, joka edustaa vähintään kolmea viidesosaa kyseisten valtioiden väestöstä.

7. Ministerineuvosto hyväksyy komission suosituksesta 8–11 kohdassa tarkoitettut eurooppapäätökset ja suositukset. Se

tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sen jäsenvaltion edustajan ääntä, jota asia koskee, ja määränemmistöllä tarkoitetaan muiden jäsenvaltioiden äänten enemmistöä, joka edustaa vähintään kolmea viidesosaa kyseisten valtioiden väestöstä.

8. Jos ministerineuvosto toteaa, että suositus ei asetetussa määräajassa ole johtanut tuloksellisiin toimiin, se voi julkistaa suosituksensa.

9. Jos jäsenvaltio ei edelleenkään noudata ministerineuvoston suosituksia, tämä voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa vaaditaan jäsenvaltiota toteuttamaan määräajassa sellaisia alijäämää pienentäviä toimenpiteitä, joita ministerineuvosto pitää tarpeellisina tilanteen korjaamiseksi.

Ministerineuvosto voi tällaisessa tilanteessa pyytää jäsenvaltiota, jota asia koskee, antamaan tietyn aikataulun mukaisesti kertomuksia voidakseen tarkastella tuon jäsenvaltion mukauttamispyrkimyksiä.

10. Kunnes jäsenvaltio on alkanut noudattaa 9 kohdan nojalla tehtyä eurooppapäätöstä, ministerineuvosto voi päättää soveltaa tai tarvittaessa tehostaa jotakin tai joitakin seuraavista toimenpiteistä:

- a) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan julkistamaan neuvoston täsmentämät lisätiedot ennen kuin se laskee liikkeeseen obligatioita ja arvopapereita;
- b) Euroopan investointipankkia pyydetään tarkistamaan kyseiseen jäsenvaltioon soveltamaansa lainanantopolitiikkaa;
- c) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan tekemään unionille aiheellisen suuruinen koroton talletus ajaksi, joka päättyy silloin, kun ministerineuvosto katsoo, että liiallinen alijäämä on oikaistu;
- d) määrätään aiheellisen suuruinen sakko.

Ministerineuvoston puheenjohtaja antaa Euroopan parlamentille tiedon hyväksytyistä toimenpiteistä.

11. Ministerineuvosto kumoaa kaikki 6 ja 8–10 kohdassa tarkoitettut toimenpiteet tai jotkin niistä siltä osin kuin se katsoo, että liiallinen alijäämä jäsenvaltiossa, jota asia koskee, on oikaistu. Jos ministerineuvosto on ennen tätä julkistanut suosituksensa, se antaa heti, kun 8 kohdassa tarkoitettu päätös on kumottu, julkisuuteen lausuman siitä, että kyseisessä jäsenvaltiossa ei enää ole liiallista alijäämää.

12. Sitä kanneoikeutta, josta määrätään III-265 ja III-266 artiklassa, ei voida käyttää 1–6 eikä 8 ja 9 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

13. Täydentävät määräykset tässä artiklassa tarkoitettun menettelyn täytäntöönpanosta ovat liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

Ministerineuvoston eurooppalailla vahvistetaan aiheelliset toimenpiteet, joilla mainittu pöytäkirja korvataan. Se tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

Jollei tämän kohdan muista määräyksistä muuta johdu, ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan mainitun pöytäkirjan määräysten soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja määrittämät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2 JAKSO

Rahapolitiikka

III-77 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä tukee yleistä talouspolitiikkaa unionissa osallistuu I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä toimii vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti suosien voimavarojen tehokasta kohdentamista ja noudattaen III-69 artiklassa määrättyjä periaatteita.

2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustehtäviä ovat:

- a) unionin rahapolitiikan määrittelevä ja toteuttaminen;
- b) valuuttamarkkinatoimien suorittaminen III-228 artiklan mukaisesti;
- c) jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarojen hallussapito ja hoito;
- d) maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen.

3. Mitä 2 kohdan c alakohdassa määrätään, sovelletaan sen kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuuttamääräisiä käyttövaroja.

4. Euroopan keskuspankkia kuullaan:

- a) ehdotuksista unionin säädöksi sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla;
- b) suunnitelmista lainsäädännöksi sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla, mutta niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka ministerineuvosto vahvistaa III-79 artiklan 6 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen; tällöin Euroopan keskuspankkia kuulevat kansalliset viranomaiset.

Euroopan keskuspankki voi toimivaltaansa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja unionin toimielimille, elimille ja erillisvirastoille sekä kansallisille viranomaisille.

5. Euroopan keskuspankkijärjestelmä myötävaikuttaa luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvän toimivaltaisten viranomaisten politiikan moitteettomaan harjoittamiseen.

6. Eurooppalailla voidaan antaa Euroopan keskuspankille erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutusyriyten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa. Kyseinen laki annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

III-78 artikla

1. Euroopan keskuspankilla on yksinoikeus antaa lupa euroseteleiden liikkeeseen laskemiseen unionissa. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat laskea liikkeeseen euroseteleitä. Vain Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien liikkeeseen laskemat setelit ovat laillisina maksuvälineinä kelpavia seteleitä unionissa.

2. Jäsenvaltiot voivat laskea liikkeeseen eurometallirahoja saatuaan Euroopan keskuspankin hyväksymisen liikkeeseen laskemisen määrälle. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetukset, joilla vahvistetaan toimenpiteitä kaikkien liikkeeseen laskettavien metallirahojen yksikköarvojen ja teknisten eritelmien yhdenmukaistamiseksi, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen niiden moitteettoman liikkeen turvaamiseksi unionissa. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-79 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän muodostavat Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit.

2. Euroopan keskuspankki on oikeushenkilö.

3. Euroopan keskuspankkijärjestelmää johtavat Euroopan keskuspankin päätöksentekielimet, jotka ovat Euroopan keskuspankin neuvosto ja johtokunta.

4. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö on Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyssä pöytäkirjassa.

5. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4 ja 32.6 artiklaa, 33.1 artiklan a alakohtaa sekä 36 artiklaa voidaan muuttaa eurooppalailla, joka annetaan joko

- a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu, tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

6. Ministerineuvosto antaa eurooppa-asetukset ja -päätökset, joissa vahvistetaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan joko

- a) komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta ja komissiota kuultuaan.

III-80 artikla

Käyttäessään sille tällä perustuslailla ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöllä annettuja valtuuksiaan tai suorittaessaan niillä sille annettuja tehtäviään ja velvollisuuksiaan Euroopan keskuspankki tai kansallinen keskuspankki taikka Euroopan keskuspankin tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen ei pyydä eikä ota ohjeita unionin toimielimiltä, elimiltä tai erillisvirastoilta, jäsenvaltioiden hallituksilta eikä miltään muultakaan taholta. Unionin toimielimet, elimet ja erillisvirastot sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksestä vaikuttaa Euroopan keskuspankin tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekuelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

III-81 artikla

Jokainen jäsenvaltio huolehtii siitä, että sen kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luetuna, on sopusoinnussa tämän perustuslain ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön kanssa.

III-82 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmälle uskottujen tehtävien suorittamiseksi Euroopan keskuspankki tämän perustuslain mukaisesti ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrätyn edellytyksen hyväksyy:

- a) eurooppa-asetuksia, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 3.1 artiklan ensimmäisessä luetelmakohdassa taikka 19.1, 22 tai 25.2 artiklassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi, sekä tapauksissa, joista säädetään III-79 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuissa eurooppa-asetuksissa ja -päätöksissä;
- b) eurooppapäätökset, jotka ovat tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmälle tällä perustuslailla sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä uskottujen tehtävien suorittamiseksi;
- c) suosituksia ja lausuntoja.

2. Euroopan keskuspankki voi päättää julkistaa eurooppapäätöksensä, suosituksensa ja lausuntonsa.

3. Ministerineuvosto antaa III-79 artiklan 6 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen eurooppa-asetukset, joissa vahvistetaan rajat ja ehdot, joiden mukaisesti Euroopan keskuspankki voi määrätä yrityksille sakkoja ja uhkasakkoja, jollei sen hyväksymiä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä noudateta.

III-83 artikla

Euroopan keskuspankin toimivaltaa rajoittamatta eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen euron käytössä jäsenvaltioiden yhteisenä rahana. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

3 JAKSO

Institutionaaliset määräykset

III-84 artikla

1. Euroopan keskuspankin neuvoston muodostavat Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenet sekä niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joita ei koske III-91 artiklassa tarkoitettu poikkeus.

2. a) Johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä.

b) Johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet nimitetään valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla jäsenvaltioiden hallitusten ministerineuvoston suosituksesta tekemällä yhteisellä sopimuksella henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla; neuvosto antaa suosituksensa Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankin neuvostoa kuultuaan.

Heidän toimikautensa on kahdeksan vuotta, eikä heitä voida nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Johtokunnan jäsenenä voi olla vain jäsenvaltion kansalainen.

III-85 artikla

1. Ministerineuvoston puheenjohtaja ja yksi komission jäsen voi osallistua Euroopan keskuspankin neuvoston kokouksiin, mutta heillä ei ole äänioikeutta.

Ministerineuvoston puheenjohtaja voi tehdä aloitteen Euroopan keskuspankin neuvostossa käsiteltäväksi asiaksi.

2. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja kutsutaan ministerineuvoston kokouksiin, jos niissä käsitellään Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteisiin ja tehtäviin liittyviä asioita.

3. Euroopan keskuspankki laatii vuosittain Euroopan keskuspankkijärjestelmän toiminnasta sekä edellisen ja kuluva vuoden rahapolitiikasta kertomuksen Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja komissiolle sekä Eurooppa-neuvostolle. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja esittelee tämän kertomuksen ministerineuvostolle sekä Euroopan parlamentille, joka voi käydä yleiskeskustelun sen pohjalta.

Euroopan keskuspankin puheenjohtajaa ja muita Euroopan keskuspankin johtokunnan jäseniä voidaan Euroopan parlamentin pyynnöstä tai heidän omasta aloitteestaan kuulla Euroopan parlamentin toimivaltaisissa valiokunnissa.

III-86 artikla

1. Perustetaan talous- ja rahoituskomitea edistämään jäsenvaltioiden politiikan yhteensovittamista sisämarkkinoiden toiminnan kannalta tarpeellisessa laajuudessa.

2. Komitean tehtävänä on:

- a) antaa ministerineuvostolle ja komissiolle lausuntoja niiden pyynnöstä tai omasta aloitteestaan;
- b) seurata jäsenvaltioiden ja unionin taloudellista tilannetta ja rahoitustilannetta sekä antaa niistä, erityisesti rahoitussuhteista kolmansiin maihin ja kansainvälisiin laitoksiin, säännöllisesti kertomuksia ministerineuvostolle ja komissiolle;
- c) osallistua ministerineuvoston III-48 artiklassa, III-71 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohdassa, III-72, III-74, III-75, III-76 artiklassa, III-77 artiklan 6 kohdassa, III-78 artiklan 2 kohdassa, III-79 artiklan 5 ja 6 kohdassa, III-83 ja III-90 artiklassa, III-92 artiklan 2 ja 3 kohdassa, III-95 artiklassa, III-96 artiklan 2 ja 3 kohdassa sekä III-224 ja III-228 artiklassa tarkoitettun työn valmisteluun sekä suorittaa muut ministerineuvoston sille antamat neuvoo-antavat tehtävät ja valmistelutehtävät, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta III-247 artiklan soveltamista;
- d) ainakin kerran vuodessa tarkastella tämän perustuslain ja unionin säädösten soveltamisen tuloksena saavutettua pääomanliikkeiden ja maksujen vapauden tilannetta; tarkastelu koskee kaikkia pääomanliikkeisiin ja maksuihin liittyviä toimenpiteitä; komitea antaa komissiolle ja ministerineuvostolle kertomuksen tarkastelun tuloksista.

Jäsenvaltiot, komissio ja Euroopan keskuspankki nimeävät kukin enintään kaksi jäsentä komiteaan.

3. Ministerineuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapääätöksen, jolla vahvistetaan talous- ja rahoituskomitean kokoonpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Se tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia ja kyseistä komiteaa kuuluttuaan. Ministerineuvoston puheenjohtaja antaa päätöksestä tiedon Euroopan parlamentille.

4. Edellä 2 kohdassa määrättyjen tehtävien lisäksi komitea seuraa asianomaisten jäsenvaltioiden rahamarkkinoiden tilaa ja rahoitustilannetta sekä niiden yleisiä maksujärjestelmiä ja antaa

niistä säännöllisesti kertomuksia ministerineuvostolle ja komissiolle, jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee III-91 artiklassa tarkoitettu poikkeus.

III-87 artikla

Asioissa, jotka kuuluvat III-71 artiklan 4 kohdan, III-76 artiklan, sen 13 kohtaa lukuun ottamatta, III-83, III-90 ja III-91 artiklan, III-92 artiklan 3 kohdan sekä III-228 artiklan soveltamisalaan, ministerineuvosto tai jäsenvaltio voi pyytää komissiota tapauksen mukaan joko antamaan suosituksen tai tekemään ehdotuksen. Komissio tutkii tällaisen pyynnön ja esittää viipymättä päätelmänsä ministerineuvostolle.

3 A JAKSO

Euroalueeseen kuuluvia jäsenvaltioita koskevat erityismääräykset

III-88 artikla

1. Talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan varmistamiseksi ja tämän perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisesti hyväksytään euroalueeseen kuuluvia jäsenvaltioita koskevia toimenpiteitä, joilla

- a) vahvistetaan kyseisten jäsenvaltioiden kurinalaisten budjettipolitiikkojen yhteensovittamista ja kurinalaisuuden valvontaa;
- b) laaditaan kyseisiä jäsenvaltioita koskevat talouspolitiikan yleislinjat ja huolehditaan siitä, että ne ovat sopusoinnussa koko unionin osalta hyväksyttävien talouspolitiikan yleislinjojen kanssa, sekä varmistetaan niiden valvonta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä äänestävät ainoastaan ne ministerineuvoston jäsenet, jotka edustavat euroalueeseen kuuluvia jäsenvaltioita. Määräenemmistöllä tarkoitetaan enemmistöä niiden jäsenvaltioiden edustajien äänistä, jotka kuuluvat euroalueeseen ja jotka edustavat vähintään kolmea viidesosaa kyseisten jäsenvaltioiden väestöstä. Yksimielisyyttä vaativien säädösten antamisen edellytyksenä on näiden ministerineuvoston jäsenten yksimielisyys.

III-89 artikla

Euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden ministereiden välisiä kokouksia koskevat järjestelyt vahvistetaan euroryhmää koskevassa pöytäkirjassa.

III-90 artikla

1. Euron aseman varmistamiseksi kansainvälisessä valuuttajärjestelmässä ministerineuvosto tekee komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuuluttuaan eurooppapääätöksen, jolla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävistä kysymyksistä toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä äänestävät ainoastaan ne ministerineuvoston jäsenet, jotka edustavat euroalueeseen kuuluvia jäsenvaltioita. Määräenemmistöllä tarkoitetaan enemmistöä niiden jäsenvaltioiden edustajien äänistä, jotka kuuluvat euroalueeseen ja jotka edustavat vähintään kolmea viidesosaa kyseisten jäsenvaltioiden väestöstä. Yksimielisyyttä vaativien säädösten antamisen edellytyksenä on näiden ministerineuvoston jäsenten yksimielisyys.

3. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä aiheelliset toimenpiteet yhtenäisen edustuksen varmistamiseksi kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Tällöin sovelletaan 1 ja 2 kohdan määräyksiä menettelystä.

4 JAKSO

Siirtymämääräykset

III-91 artikla

1. Niistä jäsenvaltioista, joiden osalta ministerineuvosto ei ole päättänyt niiden täyttävän euron käyttöön ottamiseksi vaadittavat edellytykset, käytetään jäljempänä nimitystä "jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus".

2. Jäsenvaltioihin, joita koskee poikkeus, ei sovelleta seuraavia tämän perustuslain määräyksiä:

- a) talouspolitiikan yleislinjojen niiden jaksojen hyväksyminen, jotka liittyvät euroalueeseen yleisesti (III-71 artiklan 2 kohta)
- b) pakkotoimet liiallisten alijäämien korjaamiseksi (III-76 artiklan 9 ja 10 kohta)
- c) Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteet ja tehtävät (III-77 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta)
- d) euron liikkeeseen laskeminen (III-78 artikla)
- e) Euroopan keskuspankin toimet (III-82 artikla)
- f) euron käyttöä koskevat toimenpiteet (III-83 artikla)
- g) valuuttasopimukset ja muut valuuttapolitiikkaa koskevat toimenpiteet (III-228 artikla)
- h) Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenten nimittäminen (III-84 artiklan 2 kohdan b alakohta).

Edellä mainituissa artikloissa "jäsenvaltioilla" tarkoitetaan siis jäsenvaltioita, joita ei koske poikkeus.

3. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön IX luvun mukaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmään sisältyvät oikeudet ja velvollisuudet eivät koske jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, eivätkä niiden keskuspankkeja.

4. Niiden ministerineuvoston jäsenten, jotka edustavat jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, äänioikeus pidetään silloin, kun ministerineuvosto hyväksyy 2 kohdassa luetelluissa artik-

loissa tarkoitettuja toimenpiteitä. Määräenemmistöllä tarkoitetaan enemmistöä niiden jäsenvaltioiden edustajien äänistä, joita kyseinen poikkeus ei koske ja jotka edustavat vähintään kolmea viidesosaa kyseisten jäsenvaltioiden väestöstä. Yksimielisyyttä vaativien säädösten edellytyksenä on noiden jäsenvaltioiden yksimielisyys.

III-92 artikla

1. Vähintään joka toinen vuosi tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus, komissio ja Euroopan keskuspankki antavat ministerineuvostolle kertomuksen niiden jäsenvaltioiden, joita koskee poikkeus, edistymisestä talous- ja rahoituksen toteuttamiseen liittyvien velvollisuuksiensa täyttämiseksi. Näissä kertomuksissa tarkastellaan erityisesti, onko kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopu-soinnussa III-80 ja III-81 artiklan sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön kanssa. Kertomuksissa tarkastellaan myös sitä, onko kestävässä lähentymisessä päästy korkealle tasolle, arvioimalla missä määrin kukin kyseessä oleva jäsenvaltio on täyttänyt seuraavat arviointiperusteet:

- a) hintatason pysyminen mahdollisimman vakana; tämä on ilmeistä, jos inflaatio on lähellä korkeintaan kolmen hintatason vakauden parhaiten saavuttaneen jäsenvaltion vastaavaa inflaatiovauhtia;
- b) kestävä julkisen talouden tilanne; tämä on ilmeistä, jos julkisen talouden rahoitusaseman osalta on tilanne, jossa ei ole III-76 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua liiallista alijäämää;
- c) valuuttakurssijärjestelmässä määrättyjen tavanomaisten vaihteluvälien noudattaminen ainakin kahden vuoden ajan siten, ettei valuutan ulkoista arvoa ole alennettu suhteessa euroon;
- d) jäsenvaltion, jota koskee poikkeus, saavuttaman lähentymisen ja kyseisen jäsenvaltion valuuttakurssijärjestelmään osallistumisen pysyvyys, sellaisena kuin se ilmenee pitkän aikavälin korkojen tasossa.

Tässä kohdassa mainittuja neljää arviointiperustetta ja ajanjaksoja, joi-na niitä on noudatettava, täsmennetään lähentymisperusteista tehdyssä pöytäkirjassa. Komission ja Euroopan keskuspankin kertomuksissa otetaan huomioon myös markkinoiden yhdentymisen tulokset, vaihtotaseiden tasapainon tilanne ja kehitys sekä yksikkötyökustannusten ja muiden hintaindeksien kehityksen tarkastelu.

2. Euroopan parlamentin kuulemisen ja Eurooppa-neuvostossa käydyn keskustelun jälkeen ministerineuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jossa vahvistetaan, mitkä niistä jäsenvaltioista, joita koskee poikkeus, täyttävät vaadittavat edellytykset 1 kohdassa vahvistettujen arviointiperusteiden perusteella, ja kumoaa poikkeukset noiden jäsenvaltioiden osalta.

3. Jos 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti päätetään lopettaa poikkeus, ministerineuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan peruuttamattomasti kurssi, jolla euro korvaa kyseisen jäsenvaltion valuutan, sekä muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeen euron käyttöönottamiseksi yhteisenä rahana kyseisessä jäsenvaltiossa; ne ministerineuvoston jäsenet, jotka edustavat jäsenvaltioita, joita ei koske poikkeus, ja se jäsenvaltio, jota asia koskee, antavat tällaisen eurooppa-asetuksen tai -päätöksen yksimielisesti. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-93 artikla

1. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 45 artiklassa tarkoitettu Euroopan keskuspankin yleisneuvosto toimii Euroopan keskuspankin kolmantena päätöksentekuelimenä, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta III-79 artiklan 3 kohdan soveltamista.

2. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankin tehtävänä on näiden jäsenvaltioiden osalta:

- a) lujittaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä;
- b) lujittaa jäsenvaltioiden rahapolitiikan yhteensovittamista hintatason vakauden turvaamiseksi;
- c) seurata valuuttakurssijärjestelmän toimintaa;
- d) neuvotella sellaisista kansallisten keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista kysymyksistä, jotka vaikuttavat rahoituslaitosten ja -markkinoiden vakauteen;
- e) hoitaa Euroopan raha-asiaiden yhteistyörahaston entisiä tehtäviä, joista Euroopan rahapoliittinen instituutti oli aiemmin ottanut vastatakseen.

III-94 artikla

Jokainen jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää valuuttakurssipolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana. Tällöin asianomainen jäsenvaltio ottaa huomioon kokemukset, jotka on saatu valuuttakurssijärjestelmän puitteissa.

III-95 artikla

1. Jos jäsenvaltiolla, jota koskee poikkeus, on maksutasettaan koskevia vaikeuksia tai tällaiset vaikeudet uhkaavat sitä vakavasti joko sen kokonaismaksutaseen epätasapainon tai sen käytävissä olevien valuuttojen vuoksi ja nämä vaikeudet voivat erityisesti vaarantaa sisämarkkinoiden toiminnan tai yhteisen kauppapolitiikan toteuttamisen, komissio tutkii viipymättä kyseisen valtion tilanteen sekä toimet, jotka tämä valtio on kaikin käytettävissään olevin keinoin toteuttanut tai voi toteuttaa tämän

perustuslain mukaisesti. Komissio ilmoittaa, mitä toimenpiteitä se suosittelee kyseisen jäsenvaltion toteuttavan.

Jos sellaisen jäsenvaltion toteuttamat toimet, jota koskee poikkeus, ja komission ehdottamat toimenpiteet eivät osoittautu riittäviksi syntyneiden tai uhkaavien vaikeuksien poistamiseksi, komissio talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan suosittelee ministerineuvostolle keskinäisen avun antamista ja sen antamiseksi aiheellisia menetelmiä.

Komissio antaa ministerineuvostolle säännöllisesti tietoja tilanteesta ja sen kehittymisestä.

2. Ministerineuvosto päättää keskinäisen avun antamisesta; se hyväksyy eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan avun edellytykset ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Keskinäistä apua voivat olla etenkin:

- a) niihin muihin kansainvälisiin järjestöihin kohdistuva yhteinen toiminta, joiden puoleen jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, voivat kääntyä;
- b) kaupan vinoutumisen välttämiseksi tarvittavat toimenpiteet silloin, kun vaikeuksissa oleva jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää voimassa tai ottaa uudelleen käyttöön kolmansiin maihin kohdistuvia määrällisiä rajoituksia;
- c) rajoitetut luotot muilta jäsenvaltioilta niiden suostumuksella.

3. Jos ministerineuvosto ei ole myöntänyt komission suositamaa keskinäistä apua tai jos annettu keskinäinen apu ja toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömät, komissio antaa vaikeuksiin joutuneelle jäsenvaltiolle, jota koskee poikkeus, luvan toteuttaa suoja-toimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

Ministerineuvosto voi peruuttaa tämän luvan taikka muuttaa sen edellytyksiä tai sitä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.

III-96 artikla

1. Jos syntyy äkillinen maksutasekriisi eikä III-90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua säädöstä tehdä välittömästi, jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, voi kaiken varalta toteuttaa tarvittavat suoja-toimenpiteet. Toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, eivätkä ne saa olla laajempia kuin on ehdottomasti tarpeen syntyneiden äkillisten vaikeuksien poistamiseksi.

2. Näistä suoja-toimenpiteistä on annettava tieto komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään niiden tullessa voimaan. Komissio voi suosittelee ministerineuvostolle keskinäisen avun antamista III-95 artiklan mukaisesti.

3. Ministerineuvosto voi komission lausunnon saatuaan ja talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan tehdä päätöksen, jossa säädetään, että asianomaisen jäsenvaltion on muutettava edellä tarkoitettuja suoja-toimenpiteitä, lykättävä niitä tai kumottava ne.

III LUKU

MUITA ERITYISALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT

1 JAKSO

Työllisyys

III-97 artikla

Unioni ja jäsenvaltiot pyrkivät tämän osaston mukaisesti kehittämään yhteensovitetun työllisyysstrategian ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja sopeutumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin nopeasti reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä I-3 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

III-98 artikla

1. Jäsenvaltiot pyrkivät omalla työllisyyspolitiikallaan edistämään III-97 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista III-71 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyjen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjojen mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot pitävät työllisyyden edistämistä yhteistä etua koskevana asiana ja soveltavat ministerineuvostossa yhteen sitä koskevan toimintansa III-100 artiklan määräysten mukaisesti, ottaen huomioon työmarkkinaosapuolten velvollisuuksiin liittyvät kansalliset käytännöt.

III-99 artikla

1. Unioni myötävaikuttaa korkeaan työllisyystasoon edistämällä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tukemalla ja tarvittaessa täydentämällä niiden toimintaa. Unioni ottaa tällöin huomioon jäsenvaltioiden toimivallan.

2. Korkeaa työllisyystasoa koskeva tavoite otetaan huomioon unionin politiikan ja toiminnan määrittelyssä ja toteutuksessa.

III-100 artikla

1. Ministerineuvoston ja komission yhteisen vuosittaisen selvityksen perusteella Eurooppa-neuvosto arvioi vuosittain unionin työllisyystilannetta ja antaa siitä päätelmät.

2. Ministerineuvosto hyväksyy Eurooppa-neuvoston päätelmien perusteella komission ehdotuksesta vuosittain suuntaviivat, jotka jäsenvaltiot ottavat huomioon työllisyyspolitiikassaan. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä työllisyyskomiteaa kuultuaan.

Näiden suuntaviivojen on oltava III-71 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyjen yleislinjojen mukaisia.

3. Kukin jäsenvaltio antaa ministerineuvostolle ja komissiolle vuosittain selvityksen tärkeimmistä 2 kohdassa tarkoitettujen työllisyyttä koskevien suuntaviivojen mukaisesti toteuttamistaan työllisyyspoliittisista toimenpiteistä.

4. Ministerineuvosto tarkastelee vuosittain 3 kohdassa tarkoitettujen selvitysten perusteella ja työllisyyskomitean lausunnon saatuaan jäsenvaltioiden toteuttamaa työllisyyspolitiikkaa ottaen huomioon työllisyyttä koskevat suuntaviivat. Ministerineuvosto voi komission suosituksesta antaa suosituksia jäsenvaltioille.

5. Ministerineuvosto ja komissio laativat kyseisen tarkastelun tulosten perusteella Eurooppa-neuvostolle yhteisen vuosittaisen selvityksen unionin työllisyystilanteesta ja työllisyyttä koskevien suuntaviivojen toteuttamisesta.

III-101 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa kannustustoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tukea niiden toimintaa työllisyyden alalla aloittein, joilla pyritään kehittämään tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, laatimaan vertailevia analyyseja, tarjoamaan neuvontaa sekä edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia etenkin kokeiluhankkeiden avulla. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalakiin tai -puitelakiin ei kuulu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-102 artikla

Ministerineuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla perustetaan neuvoa-antava työllisyyskomitea edistämään jäsenvaltioiden työllisyys- ja työvoimapolitiikan yhteensovittamista. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

a) seurata jäsenvaltioiden ja unionin työllisyystilannetta ja -politiikkaa;

b) laatia joko ministerineuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja sekä myötävaikuttaa III-100 artiklassa tarkoitettujen, ministerineuvostossa tapahtuvan käsittelyn valmisteluun, tämän kuitenkin rajoittamatta III-247 artiklan soveltamista.

Tehtävänsä toteuttaessaan komitea kuulee työmarkkinaosapuolia.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimittävät komiteaan kaksi jäsentä.

2 JAKSO

Sosiaalipolitiikka

III-103 artikla

Ottaen huomioon sosiaaliset perusoikeudet sellaisina kuin ne ovat Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa unionin ja jäsenvaltioiden tavoitteena on työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen parantaminen niiden tasoa yhdenmukaistaen, riittävä sosiaalinen suojelu, työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen niin, että voidaan saavuttaa korkea ja kestävä työllisyys, sekä syrjäytymisen torjuminen.

Tätä varten unioni ja jäsenvaltiot toimivat siten, että ne ottavat huomioon kansallisten käytäntöjen erot, erityisesti sopimussuhteissa, sekä unionin talouden kilpailukyvyyn säilyttämisen.

Unioni ja jäsenvaltiot katsovat, että tällainen kehitys seuraa sekä sisämarkkinoiden toiminnasta, joka edistää sosiaalisten järjestelmien yhdenmukaistamista, että tässä perustuslaissa määrättyistä menettelyistä ja lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä.

III-104 artikla

1. Edellä III-103 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
- b) työolot ja työehdot;
- c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojelu;
- d) työntekijöiden suojelu työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
- e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
- f) työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla, jollei 6 kohdasta muuta johdu;
- g) unionin alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnteon ehdot;
- h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden integroiminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-183 artiklan määräyksiä;
- i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;
- j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;
- k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta c alakohdan soveltamista.

2. Tätä varten voidaan:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila vahvistaa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä aloittein, joilla pyritään lisäämään tietämystä, kehittämään tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista;
- b) 1 kohdan a-i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla vahvistaa eurooppapuitelaila vähimmäisvaatimuksia, jotka pannaan täytäntöön asteittain, ottaen huomioon olosuhteet ja voimassa oleva tekninen sääntely kussakin jäsenvaltiossa. Tällaisessa puitelaissa vältetään säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keski suurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Poiketen 2 kohdasta ministerineuvosto antaa 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa tarkoitetuilla aloilla eurooppalain tai -puitelain yksimielisesti Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan tämän artiklan 1 kohdan d, f ja g alakohtaan sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4. Jäsenvaltio voi antaa 2 kohdan soveltamiseksi annettujen eurooppapuitelakien täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä.

Tällöin jäsenvaltio varmistaa, että viimeistään sinä päivänä, jona eurooppapuitelaki on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä, työmarkkinaosapuolet ovat sopimusteilse toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet; kyseisen jäsenvaltion on myös toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta se voi aina taata kyseisessä puitelaissa edellytettujen tulosten saavuttamisen.

5. Tämän artiklan nojalla annetut eurooppalait ja -puitelait:

- a) eivät rajoita jäsenvaltioiden oikeutta määritellä omien sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteen, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoitustasapainoon;
 - b) eivät voi estää jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, jos ne ovat sopusoinnissa tämän perustuslain kanssa.
6. Tätä artiklaa ei sovelleta palkkoihin, yhdistymisoikeuteen, lakko-oikeuteen eikä oikeuteen määrätä työsulusta.

III-105 artikla

1. Komission tehtävänä on edistää työmarkkinaosapuolten kuulemista unionin tasolla, ja se toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet näiden osapuolten vuoropuhelun helpottamiseksi tukemalla molempia osapuolia tasapuolisesti.

2. Tätä varten komissio kuulee työmarkkinaosapuolia unionin toiminnan mahdollisesta suunnasta, ennen kuin se tekee ehdotuksia sosiaalipolitiikan alalla.

3. Jos komissio työmarkkinaosapuolia kuultuaan pitää tarkoituksenmukaisena unionin toimintaa, se kuulee työmarkkinaosapuolia suunnitellun ehdotuksen sisällöstä. Työmarkkinaosapuolet antavat komissiolle ehdotuksesta lausunnon tai tarvittaessa suosituksen.

4. Tällaisen kuulemisen yhteydessä työmarkkinaosapuolet voivat ilmoittaa komissiolle halustaan aloittaa III-106 artiklassa tarkoitettu menettely. Menettely ei saa kestää yli yhdeksää kuukautta, elleivät kyseiset työmarkkinaosapuolet ja komissio yhdessä sovi sen pidentämisestä.

III-106 artikla

1. Työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu unionin tasolla voi johtaa osapuolten niin halutessa sopimussuhteisiin, mukaan lukien sopimusten tekeminen.

2. Unionin tasolla tehdyt sopimukset pannaan täytäntöön joko työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden omien menettelyjen ja käytäntöjen mukaisesti tai, III-104 artiklassa tarkoitettujen kysymysten osalta, allekirjoittajaosapuolten yhteisestä pyynnöstä ministerineuvoston komission ehdotuksesta hyväksymillä eurooppa-asetuksilla tai -päätöksillä. Euroopan parlamentille tiedotetaan asiasta.

Silloin kun kyseisessä sopimuksessa on yksi tai useampi sellaista alaa koskeva määräys, jolla III-104 artiklan 3 kohdan mukaan edellytetään yksimielisyyttä, ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

III-107 artikla

Edellä III-103 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, rajoittamatta kuitenkaan tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista, komissio edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja helpottaa niiden toiminnan yhteensovittamista niillä sosiaalipolitiikan aloilla, joita tämä jakso koskee, ja erityisesti asioissa, jotka koskevat:

- a) työllisyyttä;
- b) työoikeutta ja työehtoja;
- c) ammatillista perus- ja jatkokoulutusta;
- d) sosiaaliturvaa;
- e) työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemistä;
- f) työhygieniää;

g) järjestäytymisoikeutta sekä työnantajien ja työntekijöiden välisiä kollektiivisia neuvotteluja.

Tätä varten komissio ollen kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin tekee tutkimuksia, antaa lausuntoja ja järjestää neuvotteluja sekä kansallisista kysymyksistä että kansainvälisiä järjestöjä koskevista kysymyksistä ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seuranta- ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

Komissio kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa, ennen kuin se antaa tässä artiklassa tarkoitettua lausunnon.

III-108 artikla

1. Kukin jäsenvaltio huolehtii sen periaatteen noudattamisesta, jonka mukaan miehille ja naisille maksetaan samasta tai samanarvoisesta työstä sama palkka.

2. Tässä artiklassa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna.

Samapalkkaisuudella ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää tarkoitetaan, että:

- a) samasta työstä maksettava urakkapalkka lasketaan saman mittayksikön mukaan;
- b) työstä maksettava aikapalkka on sama samasta tehtävästä.

3. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, joilla varmistetaan miesten ja naisten tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltaminen työtä ja ammattia koskeissa kysymyksissä, mukaan lukien samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

4. Jotta miesten ja naisten välinen täysi todellinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammatilliseen toimintaan kohdistuvia haittoja.

III-109 artikla

Jäsenvaltiot pyrkivät säilyttämään palkallisia lomiam koskevien järjestelmiensä olemassa olevan samankaltaisuuden.

III-110 artikla

Komissio laatii vuosittain kertomuksen III-98 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta ja väestötilanteesta unionissa. Komissio toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle.

III-111 artikla

Ministerineuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla perustetaan neuvoa-antava sosiaalisen suojelun komitea edistämään yhteistyötä sosiaalisen suojelun alalla jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata sosiaalista tilannetta sekä sosiaalisen suojelun alan politiikkojen kehittymistä jäsenvaltioissa ja unionissa;
- b) edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa;
- c) laatia selvityksiä, antaa lausuntoja tai suorittaa muita toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä joko ministerineuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-247 artiklan soveltamista.

Tehtävänsä toteuttaessaan komitea on tarvittaessa yhteydessä työmarkkinaosapuoliin.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimittävät komiteaan kaksi jäsentä.

III-112 artikla

Komission Euroopan parlamentille antamassa vuosikertomuksessa on erillinen luku, joka koskee sosiaalisen tilanteen kehitystä unionissa.

Euroopan parlamentti voi kehottaa komissiota laatimaan kertomuksia sosiaalista tilannetta koskevista erityisongelmista.

1 alajakso

Euroopan sosiaalirahasto

III-113 artikla

Työntekijöiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi sisämarkkinoilla ja siten elintason nostamiseksi perustetaan Euroopan sosiaalirahasto, joka pyrkii edistämään työntekijöiden työnsaantia sekä heidän alueellista ja ammatillista liikkuvuuttaan unionissa sekä helpottamaan mukautumista teollisiin muutoksiin ja tuotantojärjestelmien kehitykseen erityisesti ammatillisella koulutuksella ja uudelleen koulutuksella.

III-114 artikla

Rahastoa hallinnoi komissio.

Komissiota avustaa tässä tehtävässä komitea, jonka puheenjohtajana on komission jäsen ja joka muodostuu jäsenvaltioiden sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajista.

III-115 artikla

Eurooppalailla vahvistetaan Euroopan sosiaalirahastoa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Kyseinen laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3 JAKSO**Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus**

III-116 artikla

Edistääkseen koko unionin sopusointuista kehitystä unioni kehittää ja harjoittaa toimintaansa, taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi.

Unioni pyrkii erityisesti vähentämään eri alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden tai saarien jälkeensä jääneisyyttä, maaseutu mukaan luettuna.

III-117 artikla

Jäsenvaltiot harjoittavat ja yhteensovittavat talouspolitiikkaansa siten, että myös III-116 artiklassa tarkoitetut tavoitteet saavutetaan. Unionin politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon kyseiset tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen. Myös unioni tukee tätä tavoitteiden toteuttamista toiminnallaan, jota se harjoittaa rakennerahastojen (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto), Euroopan investointipankin ja muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kautta.

Komissio antaa Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle, alueiden komitealle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen siitä, miten taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden toteuttamisessa on edistytty, sekä siitä, miten tässä artiklassa määrättyt eri keinot ovat myötävaikuttaneet siihen. Kertomukseen liitetään tarvittaessa aiheellisia ehdotuksia.

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa rahastojen ulkopuoliset erityistoimenpiteet, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin muussa politiikassa hyväksyttyjen toimenpiteiden soveltamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-118 artikla

Euroopan aluekehitysrahaston tarkoituksena on myötävaikuttaa keskeisimmän alueellisen epätasapainon poistamiseen unionissa osallistumalla kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämiseen ja rakenteelliseen mukauttamiseen sekä taantuvien teollisuusalueiden uudistamiseen.

III-119 artikla

Eurooppalailla määritellään rakennerahastojen tehtävät, ensisijaiset tavoitteet ja rakenteet, mihin voi sisältyä rahastojen uudelleenryhmittely, ja rahastoihin sovellettavat yleiset säännöt sekä tarvittavat säännökset, joilla turvataan rahastojen tehokkuus ja eri rahastojen keskinäinen sekä rahastojen ja muiden rahoitusvälineiden välinen yhteensovittaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-120 artiklan soveltamista.

Eurooppalailla perustettu koheesiorahasto osallistuu ympäristöalan hankkeiden rahoittamiseen sekä Euroopan laajuisten verkohankkeiden rahoittamiseen liikenteen infrastruktuurin alalla.

Eurooppalaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti 1 päivään tammikuuta 2007 asti.

III-120 artikla

Eurooppalailla vahvistetaan Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Kyseinen laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastoon ja Euroopan sosiaalirahastoon sovelletaan vastaavasti, mitä III-127 ja III-115 artiklassa määrätään.

4 JAKSO**Maatalous ja kalastus***III-121 artikla*

Unioni määrittelee yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan ja toteuttaa sitä.

Maataloustuotteilla tarkoitetaan maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka suoraan liittyvät näihin tuotteisiin. Viittauksilla yhteiseen maatalouspolitiikkaan tai maatalouteen ja ilmaisulla "maatalous-" tarkoitetaan myös kalastusta tämän alan erityispiirteet huomioon ottaen.

III-122 artikla

1. Sisämarkkinat käsittävät myös maatalouden ja maataloustuotteiden kaupan.

2. Sisämarkkinoiden toteuttamista koskevia määräyksiä sovelletaan maataloustuotteisiin, jollei III-123–III-128 artiklassa toisin määrätä.

3. Liitteessä I (*) lueteltuihin tuotteisiin sovelletaan III-123–III-128 artiklaa.

(*) Tämä EY-sopimuksen liitettä I vastaava liite on vielä vahvistettava.

4. Maataloustuotteiden sisämarkkinoiden toiminnan ja kehittämisen yhteydessä on toteutettava yhteinen maatalouspolitiikka.

III-123 artikla

1. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on:

- a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkipäisesti ja että tuotannon tekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;
- b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;
- c) vakauttaa markkinat;
- d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus;
- e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat.

2. Yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen mahdollisia erityismenetelmiä suunniteltaessa otetaan huomioon:

- a) maatalouselinkeinon erityisluonne, joka johtuu maatalouden yhteiskunnallisesta rakenteesta sekä eri maatalousalueiden välisistä rakenteellisista eroista ja luonnonolojen eroista;
- b) aiheellisten mukautusten toteuttaminen asteittain;
- c) se, että maatalous on jäsenvaltioissa tuotannonala, joka liittyy läheisesti talouteen kokonaisuudessaan.

III-124 artikla

1. Edellä III-123 artiklassa lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan yhteinen maatalouden markkinajärjestely.

Tuotteen mukaan järjestelynä on jokin seuraavista:

- a) yhteiset kilpailusäännöt;
- b) erilaisten kansallisten markkinajärjestelyjen pakollinen yhteensovittaminen;
- c) Euroopan markkinajärjestely.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu yhteinen järjestely voi käsittää kaikki III-123 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, erityisesti hintasääntelyn, tuen tuotteiden tuotantoa ja myyntiä varten, varastois- ja tasausjärjestelyt sekä yhteiset viennin ja tuonnin vakauttamisjärjestelmät.

Yhteisen järjestelyn tulee rajoittua vain III-123 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseen, eikä se saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia unionissa.

Mahdollisen yhteisen hintapolitiikan tulee pohjautua yhteisiin perusteisiin ja yhdenmukaisiin laskentamenetelmiin.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen järjestelyn tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan perustaa yksi tai useampi maatalouden ohjaus- ja tukirahasto.

III-125 artikla

Edellä III-123 artiklassa lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa voidaan:

- a) sovittaa tehokkaalla tavalla yhteen pyrkimykset ammatillisessa koulutuksessa, tutkimuksessa ja maatalousneuvonnassa, jolloin voidaan yhteisesti rahoittaa hankkeita tai laitoksia;
- b) yhteisin toimin edistää joidenkin tuotteiden kulutusta.

III-126 artikla

1. Maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä koskevaa jaksoa vain siltä osin kuin eurooppalaissa tai -puitelaissa III-127 artiklan 2 kohdan mukaisesti määritellään ottaen huomioon III-123 artiklassa luetellut tavoitteet.

2. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksen tai -päätöksen, jolla annetaan lupa tuen myöntämiseen:

- a) rakenteellisista syistä tai luonnonolojen vuoksi epäedullisessa asemassa olevien yritysten suojelemiseksi;
- b) taloudellisten kehitysohjelmien mukaisesti.

III-127 artikla

1. Komissio tekee ehdotuksia yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelemisesta, sen toteuttamisesta ja kansallisten järjestelyjen korvaamisesta jollakin III-124 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla yhteisellä järjestelmällä sekä tässä jaksossa mainittujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Näissä ehdotuksissa otetaan huomioon tässä jaksossa mainittujen maatalousasioiden keskinäinen riippuvuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan III-124 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yhteinen maatalouden markkinajärjestely sekä muut yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa tarvittavat säännökset. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

3. Ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta hintojen vahvistamiseen, maksuihin, tukiin ja määrällisiin rajoituksiin sekä kalastusmahdollisuuksien vahvistamiseen ja jakamiseen liittyvät eurooppa-asetukset tai -päätökset.

4. Kansalliset markkinajärjestelyt voidaan korvata III-124 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla yhteisellä järjestelyllä 2 kohdassa määrätyn edellytyksin, jos:

a) yhteinen järjestely antaa niille korvaamista vastustaville jäsenvaltioille, joilla on kansallinen järjestely kyseistä tuotantoa varten, yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydestä ja elintasosta, joita asia koskee; tällöin otetaan huomioon mahdollisen mukauttamisen ja tarpeellisen erikoistumisen aikataulu; ja

b) tämä järjestely takaa kaupankäynnille unionissa vastaavat edellytykset kuin kansallisilla markkinoilla.

5. Jos joitakin raaka-aineita varten muodostetaan yhteinen järjestely ennen kuin on olemassa yhteinen järjestely vastaavia jalostettuja tuotteita varten, näitä raaka-aineita voidaan tuoda unionin ulkopuolelta, jos niitä käytetään jalostettuihin tuotteisiin, jotka on tarkoitettu vietäviksi kolmansiin maihin.

III-128 artikla

Jos jotakin tuotetta koskee jäsenvaltiossa sellainen kansallinen markkinajärjestely tai siihen sovelletaan sellaista vaikutukseltaan vastaavaa kansallista sääntelyä, joka vaikuttaa toisen jäsenvaltion vastaavanlaiseen tuotantoon, jäsenvaltiot perivät tasoitusmaksua tuotaessa tätä tuotetta jäsenvaltiosta, jossa kyseinen järjestely on tai jossa kyseistä sääntelyä sovelletaan, jollei tämä valtio peri tasoitusmaksua tuotteen viennistä.

Komissio hyväksyy eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan nämä maksut niin suuriksi kuin tasapainon palauttamiseksi on tarpeen; komissio voi myös antaa luvan muihin toimenpiteisiin, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohdalliset säännöt se määrittelee.

5 JAKSO

Ympäristö

III-129 artikla

1. Unionin ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen:

- a) ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen;
- b) ihmisten terveyden suojeleminen;
- c) luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö;
- d) sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin.

2. Unionin ympäristöpolitiikalla pyritään korkeatasoiseen suojelemaan yhteisön eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen. Unionin ympäristöpolitiikka perustuu ennalta varautumisen ja ennalta ehkäisemisen periaatteille sekä periaatteille, joiden mukaan ympäristövahingot olisi torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttajan olisi maksettava.

Tässä yhteydessä ympäristönsuojelun vaatimusten täyttämiseksi toteutettaviin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat, unionin valvontamenettelyn alaisina, toteuttaa ympäristöä koskeviin, muihin kuin taloudellisiin seikkoihin perustuvia väliaikaisia toimenpiteitä.

3. Ympäristöpolitiikkaansa valmistellessaan unioni ottaa huomioon:

- a) saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot;
- b) ympäristöolot unionin eri alueilla;
- c) toimien toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset;
- d) unionin koko taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen ja yhteisön eri alueiden tasapainoisen kehityksen.

4. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevasta yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, jotka neuvotellaan ja tehdään III-272 artiklan mukaisesti.

Mitä edellisessä alakohdassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

III-130 artikla

1. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimet III-129 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Poiketen 1 kohdasta ja rajoittamatta III-65 artiklan soveltamista, ministerineuvosto antaa yksimielisesti eurooppalait tai -puitelait, joissa vahvistetaan:

- a) toimenpiteitä, jotka ovat etupäässä verotuksellisia;
- b) toimenpiteet, jotka vaikuttavat:
 - i) kaavoitukseen;
 - ii) vesivarojen määrän hallintaan tai jotka koskevat suoraan tai välillisesti vesivarojen saatavuutta;
 - iii) maankäyttöön jätehuoltoa lukuun ottamatta;
- c) toimenpiteet, jotka vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltion valintaan eri energianlähteiden välillä ja jäsenvaltion energiahuollon yleiseen rakenteeseen.

Ministerineuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin asioihin sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä.

Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Eurooppalailla vahvistetaan yleisiä toimintaohjelmia, joissa vahvistetaan ensisijaiset tavoitteet. Kyseinen laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Toimintaohjelmien täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet hyväksytään tapauksen mukaan joko 1 tai 2 kohdassa määrätyn edellytyksin.

4. Jäsenvaltiot huolehtivat ympäristöpolitiikan rahoittamisesta ja täytäntöönpanosta, sanotun kuitenkin rajoittamatta eräitä unionin hyväksymiä toimenpiteitä.

5. Rajoittamatta sen periaatteen soveltamista, jonka mukaan saastuttajan olisi maksettava, jos 1 kohdan määräyksiin perustuva toimenpide aiheuttaisi jäsenvaltioiden viranomaisille suhteettomina pidettäviä kustannuksia, kyseisessä toimenpiteessä säädetään siinä muodossa kuin on aiheellista:

- a) väliaikaisista poikkeuksista; sekä/taikka
- b) koheesiorahastosta annettavasta taloudellisesta tuesta.

III-131 artikla

Suojatoimenpiteet, jotka on hyväksytty III-130 artiklan nojalla, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai vahvistamasta tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

6 JAKSO

Kuluttajansuoja

III-132 artikla

1. Kuluttajien etujen suojaamiseksi ja korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamiseksi unioni myötävaikuttaa kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaamiseen sekä edistää kuluttajien oikeutta tiedonsaantiin ja koulutukseen sekä oikeutta järjestäytyä etujensa valvomiseksi.

2. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen:

- a) toimenpiteillä, jotka hyväksytään III-65 artiklan nojalla sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä;
- b) toimenpiteillä, jotka tukevat ja täydentävät ja joilla seurataan jäsenvaltioiden harjoittamaa politiikkaa.

3. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteet. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

4. Säädökset, jotka on annettu 3 kohdan mukaisesti, eivät estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai vahvistamasta tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

7 JAKSO**Liikenne***III-133 artikla*

Tämän perustuslain tavoitteita toteutetaan tämän osaston alaan kuuluvissa asioissa yhteisellä liikennepolitiikalla.

III-134 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila pannaan täytäntöön III-133 artikla, liikenteen erityispiirteet huomioon ottaen. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalaki tai -puitelaki sisältää:

- a) yhteisiä sääntöjä, joita sovelletaan kansainväliseen liikenteeseen jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta;
- b) edellytykset, joilla muut kuin jäsenvaltiossa asuvat liikenteenharjoittajat saavat harjoittaa liikennettä kyseisessä jäsenvaltiossa;
- c) toimenpiteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi;
- d) muita aiheellisia toimenpiteitä.

III-135 artikla

Ennen kuin III-134 ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu eurooppalaki tai -puitelaki on annettu, jäsenvaltio ei saa ilman ministerineuvoston yksimielisesti tekemää eurooppapäätöstä, jolla myönnetään poikkeuslupa, muuttaa liikennettä koskevia, 1 päivänä tammikuuta 1958, tai kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, liittymispäivänä voimassa olleita säännöksiään sellaisiksi, että ne ovat muista jäsenvaltioista oleville liikenteenharjoittajille suoralta tai välilliseltä vaikutukseltaan epäedullisempia kuin kyseisestä jäsenvaltiosta oleville liikenteenharjoittajille.

III-136 artikla

Tuki on tämän perustuslain mukainen, jos se on tarpeen liikenteen yhteensovittamiseksi tai korvausta julkisten palvelujen käsitteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämiseksi.

III-137 artikla

Tämän perustuslain nojalla hyväksytyissä kuljetusmaksuja ja -ehtoja koskevissa toimenpiteissä otetaan huomioon liikenteenharjoittajien taloudellinen tilanne.

III-138 artikla

1. Unionin sisäisessä liikenteessä on kiellettyä syrjintä, joka ilmenee siten, että liikenteenharjoittaja soveltaa kuljetettavien

tavaroiden alkuperä- tai määräjäsenvaltion perusteella eri kuljetusmaksuja tai -ehtoja samanlaisten tavaroiden kuljetuksiin samoilla reiteillä.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei estä antamasta muita eurooppalakeja tai -puitelakeja III-134 ensimmäisen kohdan mukaisesti.

3. Ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla turvataan 1 kohdan täytäntöönpano. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

Ministerineuvosto voi erityisesti hyväksyä tarvittavat eurooppa-asetukset ja -päätökset, jotta toimielimet voivat valvoa, että 1 kohtaa noudatetaan ja että käyttäjät saavat siitä täyden hyödyn.

4. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä kaikki 1 kohdassa tarkoitettut syrjintätapaukset ja kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee, tekee tarvittavat eurooppapäätökset 3 kohdassa tarkoitettujen eurooppa-asetusten ja -päätösten puitteissa.

III-139 artikla

1. Sellaiset jäsenvaltion unionin sisäisessä liikenteessä käytettäviksi määräämät kuljetusmaksut ja -ehdot, joilla tavalla tai toisella tuetaan tai suojellaan tiettyä yritystä tai toimialaa taikka tiettyjä yrityksiä tai toimialoja, ovat kiellettyjä, jollei niihin anneta lupaa komission eurooppapäätöksellä.

2. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä 1 kohdassa tarkoitettut maksut ja ehdot ottaen erityisesti huomioon yhtäältä tarkoituksenmukaisen alueellisen talouspolitiikan vaatimukset, alikehittyneiden alueiden tarpeet ja niiden alueiden ongelmat, joihin poliittiset olot ovat vakavasti vaikuttaneet, sekä toisaalta tällaisten maksujen ja ehtojen vaikutukset eri liikennemuotojen väliseen kilpailuun.

Komissio tekee tarvittavat eurooppapäätökset kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta kilpailutariffeihin.

III-140 artikla

Maksut tai kulut, jotka liikenteenharjoittaja veloittaa rajanylityksestä kuljetusmaksujen lisäksi, eivät saa olla kohtuuttomia rajanylityksestä tosiasiallisesti aiheutuviin kustannuksiin nähden.

Jäsenvaltiot pyrkivät pienentämään näitä kustannuksia.

Komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia tämän artiklan soveltamisesta.

III-141 artikla

Tämän jakson määräykset eivät estä toteuttamasta Saksan liittotasavallassa toimenpiteitä Saksan jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, jos toimenpiteet ovat tarpeen sellaisille Saksan liittotasavallan alueille, joihin jako on vaikuttanut.

III-142 artikla

Komission yhteyteen perustetaan neuvoa-antava komitea, jossa on jäsenvaltioiden hallitusten nimeämät asiantuntijat. Komissio kuulee komiteaa liikenneasioissa aina, kun se katsoo sen tarpeelliseksi.

III-143 artikla

1. Tätä jaksoa sovelletaan rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa meri- ja lentoliikennettä koskevat aiheelliset toimenpiteet. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

8 JAKSO**Euroopan laajuiset verkot***III-144 artikla*

1. Myötävaikuttaakseen III-14 ja III-116 artiklassa määrättyjen tavoitteiden toteuttamiseen ja mahdollistaakseen sen, että unionin kansalaiset, taloudelliset toimijat sekä alueelliset ja paikalliset yhteisöt voivat saada täyden hyödyn sellaisen alueen toteuttamisesta johtuvista eduista, jolla ei ole sisäisiä rajoja, unioni myötävaikuttaa Euroopan laajuisten verkkojen perustamiseen ja kehittämiseen liikenteen, teletoiminnan ja energian infrastruktuurien aloilla.

2. Unioni pyrkii toiminnallaan avointen kilpailumarkkinoiden järjestelmässä edistämään kansallisten verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta sekä pääsyä tällaisiin verkkoihin. Se ottaa erityisesti huomioon tarpeen liittää saarialueet, erilliset alueet ja syrjäseutualueet unionin keskusalueisiin.

III-145 artikla

1. Toteuttaakseen III-144 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden unioni:

- a) vahvistaa joukon suuntaviivoja, jotka koskevat suunniteltujen toimien tavoitteita, painopisteitä ja pääperiaatteita Euroopan laajuisten verkkojen alalla; näissä suuntaviivoissa määritetään yhteistä etua koskevia hankkeita;
- b) panee erityisesti teknisen standardoinnin alalla täytäntöön kaikki toimet, jotka saattavat osoittautua tarpeellisiksi verkkojen yhteentoimivuuden turvaamiseksi;

c) voi erityisesti toteuttamiskelpoisuutta koskevilla selvityksillä, lainatakuilla tai korkotuella tukea sellaisia jäsenvaltioiden tukemia yhteistä etua koskevia hankkeita, jotka määritetään alakohdassa tarkoitetuissa suuntaviivoissa; unioni voi myös osallistua tiettyjen liikenteen infrastruktuurin alan hankkeiden rahoittamiseen jäsenvaltioissa koheesiorahaston kautta.

Unionin toiminnassa otetaan huomioon hankkeiden ajateltavissa oleva taloudellinen elinkelpoisuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan 1 kohdassa tarkoitettujen suuntaviivojen ja muut toimenpiteet. Kyseinen laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Niihin suuntaviivoihin ja niihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka koskevat jonkin jäsenvaltion aluetta, tarvitaan tuon jäsenvaltion suostumus.

3. Ollen yhteydessä komissioon jäsenvaltiot sovittavat keskenään yhteen sellaisen kansallisen politiikan, jolla voi olla merkittävä vaikutus III-144 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen tätä yhteensovittamista.

4. Unioni voi tehdä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa edistääkseen yhteistä etua koskevia hankkeita ja turvatakseen verkkojen yhteentoimivuuden.

9 JAKSO**Tutkimus ja teknologian kehittäminen sekä avaruus***III-146 artikla*

1. Unioni pyrkii lujittamaan unionin teollisuuden tieteellistä ja teknologista perustaa ja tukemaan unionin teollisuuden kansainvälisen kilpailukykyyn kehittämistä sekä edistämään kaikkea tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisenä tämän perustuslain muiden lukujen perusteella.

2. Tätä varten unioni kannustaa kaikkialla unionissa yrityksiä, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, tutkimuskeskuksia ja korkeakouluja niiden korkealaatuiseen tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvissä pyrkimyksissä; se tukee niiden pyrkimyksiä keskinäiseen yhteistyöhön varsinkin avaamalla kansalliset julkiset hankinnat, määrittelemällä yhteiset standardit sekä poistamalla yhteistyön oikeudelliset ja verotukselliset esteet ja pyrkii näin erityisesti siihen, että tutkijat voivat tehdä yhteistyötä vapaasti rajoista riippumatta ja yritykset voivat käyttää hyväkseen sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

3. Kaikesta tähän perustuslakiin perustuvasta unionin toiminnasta tutkimuksen ja teknologian kehittämisen aloilla, demonstrointihankkeet mukaan luettuina, päätetään ja se pannaan täytäntöön tämän jakson mukaisesti.

III-147 artikla

Pyrkiessään näihin tavoitteisiin unioni toteuttaa seuraavia jäsenvaltioissa harjoitettua toimintaa täydentäviä toimia:

- a) tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevien ohjelmien täytäntöönpano edistämällä yhteistyötä yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen kanssa ja niiden kesken;
- b) yhteistyön edistäminen kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa unionin tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin alalla;
- c) unionin tutkimukseen, teknologian kehittämiseen ja demonstrointiin liittyvän toiminnan tuloksia koskevan tiedon levittäminen ja näiden tulosten hyväksi käyttäminen;
- d) unionin tutkijoiden koulutuksen ja liikkumisen kannustaminen.

III-148 artikla

1. Unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla turvatakseen kansallisen politiikan ja unionin politiikan keskinäisen yhtenäisyyden.

2. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen 1 kohdassa tarkoitettua yhteensovittamista ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

III-149 artikla

1. Eurooppalailla vahvistetaan kaikki unionin toimet kattava monivuotinen puiteohjelma. Kyseinen laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Puiteohjelmassa:

- a) vahvistetaan ne tieteelliset ja teknologiset tavoitteet, jotka III-147 artiklassa tarkoitetuilla toimilla on tarkoitus saavuttaa, sekä niihin liittyvät painopisteet;
- b) osoitetaan tällaisten toimien pääperiaatteet;
- c) vahvistetaan suurin kokonaismäärä, jolla unioni osallistuu puiteohjelman rahoitukseen, ja yksityiskohtaiset säännöt unionin osallistumisesta ohjelman rahoitukseen sekä kunkin suunnitellun toimen osuus.

2. Puiteohjelmaa mukautetaan tai täydennetään tilanteen kehityksen mukaisesti.

3. Puiteohjelma toteutetaan kutakin tointa vastaavien erityisohjelmien avulla. Kussakin erityisohjelmassa täsmennetään ohjelman toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, vahvistetaan ohjelman kesto ja osoitetaan tarpeelliseksi arvioidut

varat. Erityisohjelmissa vahvistetut tarpeelliseksi arvioidujen varojen määrät eivät saa ylittää puiteohjelmalle ja kullekin toimelle vahvistettua suurinta kokonaismäärää.

4. Ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan erityisohjelmat. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-150 artikla

Monivuotisen puiteohjelman toteuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan:

- a) yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen osallistumista koskevat säännöt;
- b) tutkimustulosten levittämistä koskevat säännöt.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-151 artikla

Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla voidaan vahvistaa täydentäviä ohjelmia, joihin osallistuvat vain jotkin jäsenvaltiot; nämä jäsenvaltiot huolehtivat ohjelmien rahoittamisesta ottaen huomioon unionin mahdollisen osallistumisen.

Kyseisellä lailla vahvistetaan täydentäviin ohjelmiin sovellettavat säännöt, erityisesti tulosaineiston levittämisestä ja muiden jäsenvaltioiden osallistumismahdollisuuksista. Laki annetaan talous- ja sosiaalikomitean kuulemisen jälkeen ja niiden jäsenvaltioiden suostumuksella, joita asia koskee.

III-152 artikla

Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla voidaan, niiden jäsenvaltioiden suostumuksella, joita asia koskee, säätää osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden käynnistämiin tutkimus- ja kehitysohjelmiin sekä näiden ohjelmien toteuttamista koskeviin rakenteisiin.

Kyseinen laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-153 artikla

Unioni voi monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa säätää unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevasta yhteistyöstä kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Tätä yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, jotka neuvotellaan ja tehdään III-227 artiklan mukaisesti.

III-154 artikla

Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla on tarkoitus perustaa yhteisyrityksiä tai muita järjestelmiä, jotka ovat tarpeen, jotta unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevat ohjelmat voidaan toteuttaa asianmukaisesti. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-155 artikla

1. Edistääkseen tieteellistä ja teknistä kehitystä, teollisuuden kilpailukykyä ja politiikkansa toteuttamista unioni laatii eurooppalaisen avaruuspolitiikan. Se voi tätä varten edistää yhteisiä aloitteita, tukea tutkimusta ja teknologian kehittämistä sekä sovittaa yhteen avaruuden tutkimuksen ja käytön edellyttämiä toimia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet, joiden toteuttamismuotona voi olla eurooppalainen avaruushjelma.

III-156 artikla

Jokaisen vuoden alussa komissio antaa Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle kertomuksen. Kertomuksessa annetaan tiedot edellisen vuoden toiminnasta tutkimuksessa ja teknologian kehittämisessä sekä tulosten levittämisessä sekä kuluvan vuoden työohjelmasta.

10 JAKSO**Energia***III-157 artikla*

1. Sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä ja ympäristön säilyttämistä ja sen tilan parantamista koskevan vaatimuksen huomioon ottaen unionin energiapolitiikalla pyritään:

- a) varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus,
 - b) varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa, ja
 - c) edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusista ja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian kehittämistä.
2. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komitea sekä talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

Kyseinen laki tai puitelaki ei vaikuta jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin eikä jäsenvaltion energia-

huollon yleiseen rakenteeseen, sanotun rajoittamatta III-130 artiklan 2 kohdan c alakohdan soveltamista.

IV LUKU**VAPAUTEEN, TURVALLISUUTEEN JA OIKEUTEEN PERUSTUVA ALUE****1 JAKSO****Yleiset määräykset***III-158 artikla*

1. Unioni muodostaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen, jossa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon jäsenvaltioiden eri oikeusperinteet ja -järjestelmät.

2. Unioni varmistaa sen, ettei henkilöitä tarkasteta sisärajoilla, sekä kehittää turvapaikka-, maahanmuutto- ja ulkorajavalvonnan alalla yhteisen politiikan, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja joka on oikeudenmukainen kolmansien maiden kansalaisia kohtaan. Tätä lukua sovellettaessa kansalaisuudettomat henkilöt rinnastetaan kolmansien maiden kansalaisiin.

3. Unioni pyrkii varmistamaan korkean turvallisuustason rikollisuutta sekä rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä, poliisiviranomaisten ja rikosoikeudellisia asioita käsittelevien viranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisillä koordinoituihin toimenpiteisiin ja yhteistyöllä sekä rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisella tunnustamisella ja tarvittaessa rikoslainsäädäntöjen lähentämisellä.

4. Unioni parantaa oikeussuojan saatavuutta muun muassa soveltamalla yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

III-159 artikla

Eurooppa-neuvosto määrittelee lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan suunnittelun strategiset yleislinjat vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella.

III-160 artikla

1. Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit valvovat, että tämän luvun 4 ja 5 jakson mukaisesti esitetyissä lainsäädäntöehdotuksissa ja -aloitteissa on noudatettu toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista koskevassa pöytäkirjassa määrättyjen erityissääntöjen mukaisesti.

Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit voivat osallistua III-161 artiklassa tarkoitettuihin arviointijärjestelmiin sekä Europolin poliittiseen valvontaan ja Eurojustin toiminnan arviointiin III-177 ja III-174 artiklan mukaisesti.

III-161 artikla

Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä yksityiskohtaisista säännöistä, joiden avulla jäsenvaltiot suorittavat yhteistoiminnassa komission kanssa objektiivisen ja puolueettoman arvioinnin siitä, miten jäsenvaltioiden viranomaiset toteuttavat tässä luvussa tarkoitettua unionin politiikkaa, erityisesti edistääkseen vastavuoroista tunnustamista koskevan periaatteen täysimääräistä soveltamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-265-III-267 artiklan soveltamista. Euroopan parlamentille sekä jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille tiedotetaan tämän arvioinnin sisällöstä ja tuloksista.

III-162 artikla

Ministerineuvoston yhteyteen perustetaan pysyvä komitea varmistamaan unionin sisällä toteutettavan operatiivisen yhteistyön edistäminen ja tehostaminen sisäiseen turvallisuuteen kuuluvissa asioissa. Rajoittamatta III-247 artiklan soveltamista komitea edistää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista. Unionin asianomaisten elinten ja erillisvirastojen edustajat voidaan ottaa mukaan komitean työskentelyyn. Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille annetaan tietoja työskentelystä.

III-163 artikla

Tämän luvun määräyksillä ei rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden takaamiseksi.

III-164 artikla

Ministerineuvosto antaa eurooppa-asetuksia varmistaakseen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen sekä näiden viranomaisten ja komission välisen hallinnollisen yhteistyön tähän lukuun kuuluvilla aloilla. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, tämän vaikuttamatta III-165 artiklan soveltamiseen, ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-165 artikla

Tämän luvun 4 ja 5 jaksossa tarkoitetut säädökset annetaan

- a) komission ehdotuksesta, tai
- b) aloitteesta, jota yksi neljäsosa jäsenvaltioista kannattaa.

2 JAKSO**Rajavalvonta, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka***III-166 artikla*

1. Unioni kehittää politiikan, jolla pyritään
 - a) varmistamaan, ettei sisärajoja ylittäviä henkilöitä tarkasteta, riippumatta siitä, mikä heidän kansalaisuutensa on;

- b) varmistamaan henkilöiden tarkastukset ja tehokas valvonta ulkorajojen ylittämisen yhteydessä;

- c) ottamaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä.

2. Tätä varten eurooppalailla tai -puitelilla vahvistetaan toimenpiteet, jotka koskevat:

- a) viisumeita ja muita lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä oleskelulupia koskevaa yhteistä politiikkaa;
- b) tarkastuksia, joita tehdään ulkorajoja ylittävälle henkilölle;
- c) edellytyksiä, joiden mukaisesti kolmansien maiden kansalaiset voivat vapaasti liikkua unionissa lyhyen ajan;
- d) kaikkia tarvittavia toimenpiteitä, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä;
- e) sisärajoja ylittävälle henkilölle tehtävien tarkastusten poistamista riippumatta siitä, mikä heidän kansalaisuutensa on.

3. Tämä artikla ei rajoita valtion rajojen maantieteelliseen määrittelyyn liittyvää jäsenvaltioiden toimivaltaa kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

III-167 artikla

1. Unioni kehittää turvapaikka-asioita ja tilapäistä suojelua koskevan yhteisen politiikan, jonka tarkoituksena on antaa asianmukainen asema kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville kolmansien maiden kansalaisille ja taata palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. Tämän politiikan on oltava pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaan liittyvien sopimusten mukaista.

2. Tätä varten vahvistetaan eurooppalailla tai -puitelilla toimenpiteet, jotka koskevat yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, johon sisältyvät

- a) koko unionissa voimassa oleva yhdenmukainen turvapaikka-asema kolmansien maiden kansalaisille;
- b) yhdenmukainen toissijaisen suojelun asema kolmansien maiden kansalaisille, jotka eivät saa eurooppalaista turvapaikkaa mutta jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua;
- c) yhteinen järjestelmä tilapäisen suojelun antamiseksi kotiseudultaan siirtymään joutuneille joukkomaahantulon yhteydessä;
- d) yhteiset menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan yhdenmukaisen aseman myöntämisessä ja peruuttamisessa;
- e) perusteet ja menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastaavan jäsenvaltion ratkaisemiseksi;

f) turvapaikkaa tai toissijaista suojelua hakevien vastaanottoa koskevat vaatimukset;

g) kumppanuus ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa turvapaikkaa taikka toissijaista tai tilapäistä suojelua hakevien henkilöiden suuren määrän hallinnoimiseksi.

3. Jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukkomaahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä koskevia eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä kyseisen jäsenvaltion tai kyseisten jäsenvaltioiden hyväksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-168 artikla

1. Unioni kehittää yhteisen maahanmuuttopolitiikan, jolla pyritään kaikissa vaiheissa varmistamaan muuttovirtojen tehokas hallinta, jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu sekä laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan tehostettu ehkäiseminen ja torjunta.

2. Tätä varten eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet seuraavilla aloilla:

a) maahantuloa ja maassa oleskelua koskevat edellytykset ja vaatimukset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämiseksi jäsenvaltioissa, myös perheen yhdistämistä varten;

b) jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien määrittely, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat liikkumis- ja oleskeluvapautta muissa jäsenvaltioissa;

c) laitton maahantulo ja laitton oleskelu, laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistaminen ja palauttaminen mukaan luettuna;

d) ihmiskaupan, erityisesti nais- ja lapsikaupan torjunta.

3. Unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta koti- tai lähtömaahan III-227 artiklan mukaisesti.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimia alueellaan laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

5. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen päättää siitä, kuinka paljon kolmansien maiden kansalaisia päästetään niiden alueelle etsimään työtä palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

III-169 artikla

Tässä jaksossa tarkoitettussa unionin politiikassa ja sen toteuttamisessa noudatetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatetta, myös rahoituksen osalta. Unionin tämän jakson nojalla antamiin säädöksiin sisällytetään aina tarvittaessa asianmukaisia toimenpiteitä tämän periaatteen soveltamisesta.

3 JAKSO

Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla

III-170 artikla

1. Unioni kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia. Tämä yhteistyö perustuu tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Yhteistyöhön voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä koskevien toimenpiteiden hyväksymistä.

2. Tätä varten lailla tai puitelaila vahvistetaan toimenpiteitä, joilla pyritään muun muassa varmistamaan

a) jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja niiden täytäntöönpano;

b) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto jäsenvaltioiden kesken;

c) lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuus;

d) todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö;

e) korkeatasoiset oikeussuojakeinot;

f) riita-asiain oikeudenkäyntien moitteeton sujuminen edistämällä tarvittaessa jäsenvaltioissa sovellettavien riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien säännösten yhteensopivuutta;

g) vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittäminen;

h) tuomareiden ja tuomioistuinten henkilöstön koulutuksen tukeminen.

3. Poiketen 2 kohdasta perheoikeudelliset toimenpiteet, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, vahvistetaan ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelaila. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla määritetään ne perheoikeudelliset näkökohdat, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia ja joiden osalta voidaan antaa säädöksiä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4 JAKSO

Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla

III-171 artikla

1. Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla perustuu unionissa tuomioistuinten tuomioiden ja päätösten vastavuoraisen tunnustamisen periaatteeseen, ja se sisältää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämisen 2 kohdassa ja III-172 artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, joilla pyritään

- a) laatimaan sääntöjä ja menettelyjä kaikenmuotoisten tuomioiden ja tuomioistuinten päätösten tunnustamisen varmistamiseksi koko unionissa;
- b) ehkäisemään ja ratkaisemaan jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja;
- c) edistämään tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta;
- d) helpottamaan jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikoksiin liittyvien syytetöimien ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä.

2. Tuomioistuinten tuomioiden ja päätösten vastavuoraisen tunnustamisen ja poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa, eurooppapuitelailla voidaan vahvistaa seuraavia asioita koskevia vähimmäissääntöjä:

- a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyyden jäsenvaltioissa;
- b) yksilön oikeudet rikosoikeudellisessa menettelyssä;
- c) rikosten uhrien oikeudet;
- d) muut rikosoikeudellisen menettelyn erityistekijät, jotka ministerineuvosto on määrittänyt ennalta eurooppapäätöksellä. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Tällaisten vähimmäissääntöjen hyväksyminen ei estä jäsenvaltioita pitämästä yllä tai ottamasta käyttöön niitä korkeatasoisempaa suojelua yksilön oikeuksien turvaamiseksi rikosoikeudellisessa menettelyssä.

III-172 artikla

1. Eurooppapuitelailla voidaan vahvistaa rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevia yhteisiä vähimmäissääntöjä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen.

Tällaisia rikollisuuden aloja ovat terrorismi, ihmiskauppa ja naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laiton huumausainekauppa, laiton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuväli-

neiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus.

Rikollisuuden kehittymisen myötä ministerineuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa määritetään muitakin rikollisuuden aloja, jotka täyttävät tässä kohdassa tarkoitetut edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Kun rikosoikeuden normien lähentäminen osoittautuu välttämättömäksi unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamisessa alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, eurooppapuitelailla voidaan vahvistaa rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevia vähimmäissääntöjä kyseisellä alalla.

Puitelaki annetaan edellisessä alakohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistamistoimenpiteiden hyväksymisessä noudatettavan menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-165 artiklan soveltamista.

III-173 artikla

Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan vahvistaa toimenpiteitä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimia rikollisuuden torjunnan alalla. Näihin toimenpiteisiin ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä.

III-174 artikla

1. Eurojustin tehtävänä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin toteuttamien operaatioiden ja toimitettujen tietojen perusteella niiden kansallisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista ja yhteistyötä, jotka vastaavat vakavaa rikollisuutta koskevista syytetoimista, kun se koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota tai kun se edellyttää yhteisin perustein toteutettavia syytetoimia.

2. Eurooppalailla määritetään Eurojustin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näitä tehtäviä voivat olla:

- a) toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toteuttamien syytetoimien käynnistäminen ja yhteensovittaminen erityisesti niiden koskiessa unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia;
- b) oikeudellisen yhteistyön tiivistäminen, myös tuomioistuinten toimivaltaa koskevien ristiriitojen ratkaiseminen, ja tiivis yhteistyö Euroopan oikeudellisen verkoston kanssa.

Eurooppalailla vahvistetaan myös menettelytavat, jotka koskevat Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien osallistumista Eurojustin toiminnan arviointiin.

3. Tässä määräyksessä tarkoitettujen syytetoimien yhteydessä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset tekevät tuomioistuinmenettelyyn kuuluvat viralliset ratkaisut, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-175 artiklan soveltamista.

III-175 artikla

1. Rajatylittävän vakavan rikollisuuden ja unionin etuja vahingoittavien rikosten torjumiseksi Eurojustista voidaan perustaa ministerineuvoston eurooppalailla Euroopan syyttäjänvirasto. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Euroopan syyttäjänvirastolla, joka on tarvittaessa yhteydessä Europolin, on toimivalta tutkia useita jäsenvaltioita koskevia vakavia rikoksia ja unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia, jotka määritetään 1 kohdassa tarkoitettua eurooppalaissa, sekä asettaa syytteeseen niiden tekijät ja avunantajat. Se ajaa tällaisia tekoja koskevia syytteitä jäsenvaltioiden toimivaltaisissa tuomioistuimissa.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettulla eurooppalailla vahvistetaan Euroopan syyttäjänviraston perussääntö, sen tehtävien hoitamista koskevat ehdot, sen toimintaan sovellettavat ja todisteiden hyväksyttävyyttä koskevat menettelysäännöt sekä Euroopan syyttäjänviraston tehtäviensä hoidossa vahvistamien prosessitoimien oikeudelliseen valvontaan sovellettavat säännöt.

5 JAKSO**Poliisiyhteistyö***III-176 artikla*

1. Unioni kehittää jäsenvaltioiden kaikkien toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten torjuntaan, paljastamiseen ja tutkintaan erikoistuneiden muiden lainvalvontaviranomaisten välisen poliisiyhteistyön.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka koskevat

- a) asiaa koskevien tietojen keräämistä, tallentamista, käsittelyä, analysointia ja vaihtoa;
- b) henkilöstön koulutuksen tukemista sekä henkilöstönvaihtoa, välineistöä ja rikostutkintaa koskevaa yhteistyötä;
- c) yhteisiä tutkintatekniikoita vakavan järjestäytyneen rikollisuuden paljastamiseksi.

3. Ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelailla voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettujen viranomaisten välistä operatiivista yhteistyötä. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-177 artikla

1. Europolin tehtävä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten ja muiden lainvalvontaviranomaisten

toimintaa ja niiden keskinäistä yhteistyötä, jolla ehkäistään ja torjutaan kahta tai useampaa jäsenvaltiota koskevaa vakavaa rikollisuutta, terrorismia ja johonkin unionin politiikkaan kuuluvaa yhteistä etua vahingoittavia rikollisuuden muotoja.

2. Eurooppalailla määritetään Europolin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näihin tehtäviin voi sisältyä

- a) erityisesti jäsenvaltioiden, kolmansien maiden tai kolmansien elinten viranomaisten välittämien tietojen kerääminen, tallentaminen, käsittely, analysointi ja vaihto;
- b) yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa toteutettujen tai yhteisten tutkintaryhmien toteuttamien tutkintatoimien ja operatiivisten toimien yhteensovittaminen, järjestäminen ja toteuttaminen, tarvittaessa yhteydessä Eurojustiin.

Eurooppalailla vahvistetaan myös se, millä tavoin Euroopan parlamentti valvoo Europolin toimintaa yhdessä jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien kanssa.

3. Europolin kaiken operatiivisen toiminnan tulee tapahtua yhteydessä sen jäsenvaltion tai niiden jäsenvaltioiden viranomaisiin, joiden alueella toimitaan, ja yhteisymmärryksessä näiden viranomaisten kanssa. Pakkokeinojen käyttö kuuluu yksinomaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

III-178 artikla

Ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan ne edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti III-171 ja III-176 artiklassa tarkoitettujen jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella yhteydessä kyseisen jäsenvaltion viranomaisiin ja yhteisymmärryksessä näiden kanssa. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

V LUKU

ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTAA YHTEENSOVITUSTOIMIA, TÄYDENNYSTOIMIA JA TUKITOIMIA

1 JAKSO**Kansanterveys***III-179 artikla*

1. Kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojele.

Unionin toiminta täydentää kansallista politiikkaa ja suuntautuu kansanterveyden parantamiseen, ihmisten sairauksien ja tautien ehkäisemiseen sekä ruumiillista ja henkistä terveyttä vaarantavien tekijöiden torjuntaan. Kyseiseen toimintaan kuuluu myös laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta edistämällä niiden syiden, leviämisen ja ehkäisemisen tutkimusta sekä terveysvalistusta ja -kasvatusta.

Unioni täydentää huumausaineiden aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää jäsenvaltioiden toimintaa myös tiedotus- ja ehkäisemistoimien avulla.

2. Unioni edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä tässä artiklassa tarkoitetuilla aloilla ja tarvittaessa tukee niiden toimintaa.

Jäsenvaltiot yhteensovittavat keskenään politiikkansa ja ohjelmansa 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla ollen yhteydessä komissioon. Komissio voi kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin tehdä tarvittavia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät kansanterveysalan yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen vahvistamalla seuraavat toimenpiteet, joilla voidaan vastata seuraaviin yhteisiin turvallisuuskysymyksiin:

a) toimenpiteitä, joilla asetetaan ihmisestä peräisin oleville elimille ja aineille sekä verelle ja verivalmisteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset; nämä toimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä;

b) eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualalla toimenpiteitä, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

5. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan myös vahvistaa kannustustoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ihmisten terveyden suojeleminen ja parantaminen ja rajatylittävien laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

6. Ministerineuvosto voi tässä artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi myös antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

7. Unionin toiminnassa kansanterveyden alalla otetaan täysin huomioon terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen liittyvät jäsenvaltioiden velvollisuudet. Edellä 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ei vaikuta elinten ja veren luovuttamista tai lääketieteellistä käyttöä koskeviin kansallisiin säännöksiin ja määräyksiin.

2 JAKSO

Teollisuus

III-180 artikla

1. Unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että unionin teollisuuden kilpailukyvyyn kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan.

Tällöin niiden toiminnalla pyritään avointen kilpailumarkkinoiden järjestelmän mukaisesti

a) nopeuttamaan teollisuuden mukauttamista rakennemuutoksiin;

b) edistämään kaikkialla unionissa yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, aloittamisen ja kehittämisen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;

c) edistämään yritysten välisen yhteistyön kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;

d) edistämään innovointia, tutkimusta ja teknologian kehittämistä koskevaan politiikkaan sisältyvien teollisten mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä.

2. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään ollen yhteydessä komissioon ja sovittavat tarvittaessa yhteen toimintansa. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

3. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen tämän perustuslain muiden määräysten nojalla harjoittamallaan politiikalla ja toiminnalla. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden toimia 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Tämä jakso ei anna unionille perustetta toteuttaa mitään toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen tai jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

3 JAKSO**Kulttuuri***III-181 artikla*

1. Unioni myötävaikuttaa siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi vaalien niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta ja korostaen samalla niiden yhteistä kulttuuriperintöä.

2. Unioni pyrkii toiminnallaan kannustamaan jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön sekä tarvittaessa tukemaan ja täydentämään niiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemuksen ja niitä koskevan tiedon levityksen parantaminen;
- b) Euroopan kannalta merkittävän kulttuuriperinnön säilyttäminen ja suojaaminen;
- c) muu kuin kaupallinen kulttuurivaihto;
- d) taiteellinen ja kirjallinen luova toiminta, audiovisuaalialan toiminta mukaan luettuna.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät kulttuurialan yhteistyötä kolmansien maiden sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.

4. Unioni ottaa kulttuurinäkökohdat huomioon muiden tämän perustuslain määräysten mukaisessa toiminnassaan, erityisesti vaaliakseen ja edistääkseen kulttuuriensa monimuotoisuutta.

5. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan kannustustoimia, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa on kuultu.
- b) ministerineuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

4 JAKSO**Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu***III-182 artikla*

1. Unioni myötävaikuttaa laadukkaan koulutuksen kehittämiseen rohkaisemalla jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön sekä tarvittaessa tukemalla ja täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa. Se ottaa täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä sekä niiden sivistyksellisen ja kielellisen monimuotoisuuden.

Unioni myötävaikuttaa Euroopan urheiluun liittyvien asioiden edistämiseen urheilun yhteiskunnallinen ja kasvatuksellinen merkitys huomioon ottaen.

2. Unionin toiminnalla pyritään:

- a) kehittämään koulutuksen eurooppalaista ulottuvuutta erityisesti jäsenvaltioiden kielten opettamisen ja levittämisen avulla;
- b) parantamaan opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta muun muassa edistämällä tutkintotodistusten ja opintojaksojen akateemista tunnustamista;
- c) edistämään oppilaitosten välistä yhteistyötä;
- d) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmille yhteisistä kysymyksistä;
- e) edistämään nuorisovaihtoa sekä sosiopedagogisten ohjaajien vaihtoa sekä kannustamaan nuorten osallistumista Euroopan demokratian toimintaan;
- f) edistämään etäopetuksen kehittämistä;
- g) kehittämään urheilun eurooppalaista ulottuvuutta edistämällä tasapuolisuutta kilpailuissa ja urheilujärjestöjen välistä yhteistyötä sekä suojelemalla urheilijoiden, erityisesti nuorten urheilijoiden, fyysistä ja henkistä koskemattomuutta.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät koulutusalan yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.

4. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan kannustustoimia, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
- b) ministerineuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

III-183 artikla

1. Unioni toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia, ottaen samalla täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä.

2. Unionin toiminnalla pyritään:

- a) helpottamaan teollisuuden muutoksiin sopeutumista erityisesti ammatillisen koulutuksen ja uudelleen koulutuksen avulla;
- b) parantamaan ammatillista perus- ja jatkokoulutusta ammatin pääsyn ja ammattiin palaamisen helpottamiseksi työmarkkinoilla;
- c) helpottamaan pääsyä ammatilliseen koulutukseen ja edistämään ammattiin kouluttavien ja ammattia opiskelevien, erityisesti nuorten, liikkuvuutta;
- d) edistämään oppilaitosten tai ammatillisten oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä ammatillista koulutusta koskevissa asioissa;
- e) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden ammatillisille koulutusjärjestelmille yhteisistä kysymyksistä.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät ammatillisen koulutuksen alan yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

4. Eurooppalailla tai -puitelilla myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen, ilman että jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia yhdenmukaistetaan. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

5 JAKSO

Pelastuspalvelu

III-184 artikla

1. Unioni kannustaa jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön niiden järjestelmien tehostamiseksi, joilla on tarkoitus ennaltaehkäistä luonnonkatastrofeja tai ihmisen aiheuttamia suuronnettomuuksia unionin alueella ja suojautua niiltä.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) tukemaan ja täydentämään jäsenvaltioiden kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimintaa, joka koskee vaarojen ennaltaehkäisyä, jäsenvaltioiden pelastuspalvelualan toimijoiden valmistautumista sekä luonnonkatastrofien tai ihmisen aiheuttamien suuronnettomuuksien yhteydessä toteutettavia toimia;
- b) edistämään nopeaa ja tehokasta operatiivista yhteistyötä kansallisten pelastuspalveluviranomaisten välillä;
- c) edistämään pelastuspalvelun alalla toteutettavien kansainvälisen tason toimien johdonmukaisuutta.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet, joilla myötävaikutetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

6 JAKSO

Hallinnollinen yhteistyö

III-185 artikla

1. Unionin lainsäädännön tosiasiallista täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, mikä on ratkaisevan tärkeää unionin toiminnan moitteettomuudelle, pidetään yhteistä etua koskevana asiana.

2. Unioni voi tukea jäsenvaltioiden toimia, joilla ne pyrkivät parantamaan hallinnollista valmiuttaan panna unionin lainsäädäntö täytäntöön. Kyseisiin toimiin voi kuulua tietojenvaihdon ja virkamiesvaihdon helpottaminen sekä koulutusohjelmien tukeminen. Jäsenvaltio ei ole velvollinen hyödyntämään kyseistä tukea. Tätä tarkoitusta varten eurooppalailla vahvistetaan tarpeelliset toimenpiteet, joilla myötävaikutetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

3. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden velvollisuutta panna unionin lainsäädäntö täytäntöön eikä komission etuoikeuksia tai tehtäviä. Tämä artikla ei myöskään rajoita tämän perustuslain muiden sellaisten määräysten soveltamista, jotka koskevat hallinnollista yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja unionin välillä.

IV OSASTO

MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI

III-186 artikla

Ne Euroopan ulkopuoliset maat ja alueet, joilla on erityiset suhteet Tanskaan, Ranskaan, Alankomaihin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, assosioidaan unioniin. Nämä maat ja alueet, jäljempänä "maat ja alueet", luetellaan liitteessä II (*).

Assosioinnin tavoitteena on edistää maiden ja alueiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja koko unionin välille.

Assosioinnin tarkoituksena on ensisijaisesti edistää näiden maiden ja alueiden väestön etuja ja vaurautta, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät.

III-187 artikla

Assosioinnilla pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

- a) jäsenvaltiot soveltavat kaupankäynnissään maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin tämän perustuslain mukaan keskinäisessä kaupankäynnissään;
- b) jokainen maa ja alue soveltaa kaupankäynnissään jäsenvaltioiden sekä muiden maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin kaupankäynnissä sen Euroopan valtion kanssa, johon sillä on erityiset suhteet;
- c) jäsenvaltiot osallistuvat näiden maiden ja alueiden asteittaisen kehittämisen vaatimiin sijoituksiin;
- d) unionin rahoittamiin sijoituksiin saa tarjouksin ja toimituksin osallistua yhtäläisin ehdoin jokainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on jäsenvaltion taikka jonkin maan tai alueen kansalainen;
- e) jäsenvaltioiden sekä maiden ja alueiden välisissä suhteissa kansalaisten ja yhtiöiden sijoittautumisoikeutta säännellään sijoittautumisoikeutta koskevan alajakson määräysten ja menettelyjen mukaisesti ja ketään syrjimättä, jollei III-191 artiklan nojalla hyväksytyistä erityistoimenpiteistä muuta johdu.

III-188 artikla

1. Maista ja alueilta peräisin oleviin, jäsenvaltioihin tuotaviin tavaroihin sovelletaan tässä perustuslaissa määrättyä jäsenvaltioiden välistä tullikieltoa.

(*) Tämä EY-sopimuksen liitettä II vastaava liite on vielä vahvistettava.

2. Maahan tai alueelle jäsenvaltioista taikka muista maista tai muilta alueilta tuotavien tavaroiden tullit ovat kiellettyjä III-38 artiklan mukaisesti.

3. Maat ja alueet voivat kuitenkin periä tulleja, jotka ovat tarpeen niiden kehityksen ja teollistumisen kannalta taikka jotka ovat luonteeltaan fiskaalisia ja joiden tarkoituksena on tuottaa tuloa niiden talousarvioon.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettut tullit eivät saa olla korkeampia kuin siitä jäsenvaltiosta tuotavista tuotteista perittävät tullit, johon maalla tai alueella on erityiset suhteet.

4. Mitä 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta maihin tai alueisiin, jotka niitä sitovien erityisten kansainvälisten velvoitteiden vuoksi jo soveltavat tullitariffia, joka ei ole syrjivä.

5. Maihin tai alueille tuotavia tavaroita koskevien tullien käyttöön ottaminen tai niiden muuttaminen ei saa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti johtaa suoraan tai välilliseen syrjintään jäsenvaltioista tapahtuvassa tuonnissa.

III-189 artikla

Jos niiden tullien taso, joita sovelletaan kolmannesta maasta peräisin oleviin tuotteisiin niiden tullessa maahan tai alueelle, on sellainen, että se, ottaen huomioon III-188 artiklan 1 kohdan soveltamisen, johtaa kaupankäynnin vinoutumiseen jonkin jäsenvaltion vahingoksi, tämä jäsenvaltio voi pyytää komissiota ehdottamaan muille jäsenvaltioille toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tilanteen korjaamiseksi.

III-190 artikla

Jollei kansanterveyttä taikka yleistä turvallisuutta tai järjestystä koskevista määräyksistä muuta johdu, maista ja alueilta olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioissa ja jäsenvaltioista olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta maissa ja alueilla säännellään III-191 artiklan mukaisesti hyväksytyillä toimenpiteillä.

III-191 artikla

Ministerineuvosto hyväksyy yksimielisesti maiden ja alueiden sekä unionin välisessä assosiaatiossa saatujen kokemusten pohjalta maiden ja alueiden sekä unionin välistä assosiaatiota koskeviin sääntöihin ja menettelyihin liittyvät eurooppa-asetukset ja -päätökset.

III-192 artikla

Grönlantiin sovelletaan III-186-III-191 artiklaa, jollei Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä tehdyn pöytäkirjan erityismääräyksistä muuta johdu.

V OSASTO

UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA

I LUKU

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

III-193 artikla

1. Euroopan unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu sen perustamisen, kehittämisen ja laajentumisen

johtajatuksena oleviin periaatteisiin, joita unioni pyrkii edistämään kaikkialla maailmassa: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus, ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvon ja yhteisvastuun periaatteet sekä kansainvälisen oikeuden noudattaminen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti.

Unioni pyrkii kehittämään suhteita ja perustamaan kumppanuuksia sellaisten kolmansien maiden ja kansainvälisten, alueellisten tai maailmanlaajuisten, järjestöjen kanssa, jotka vaalivat samoja arvoja. Se pyrkii edistämään yhteisten ongelmien monenvälisestä ratkaisemisesta erityisesti Yhdistyneissä Kansakunnissa.

2. Unioni määrittelee ja toteuttaa yhteistä politiikkaa ja toimintaa ja pyrkii saamaan aikaan pitkälle menevää yhteistyötä kaikilla kansainvälisten suhteiden aloilla tavoitteinaan

- a) turvata unionin arvot, perusedut, turvallisuus, riippumattomuus ja koskemattomuus;
- b) lujittaa ja tukea demokratiaa, oikeusvaltion periaatetta, ihmisoikeuksia ja kansainvälisen oikeuden periaatteita;
- c) säilyttää rauha, estää konflikteja ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteita noudattaen;
- d) edistää kehitysmaiden talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kannalta kestävästä kehitystä ensisijaisena tarkoituksenaan poistaa köyhyys;
- e) kannustaa kaikkien maiden integroitumista maailmantalouteen, muun muassa poistamalla asteittain kansainvälisen kaupan esteitä;
- f) osallistua kansainvälisten toimenpiteiden kehittämiseen ympäristön laadun ja maapallon luonnonvarojen kestävä hoidon ylläpitämiseksi ja parantamiseksi ja siten varmistaa kestävä kehitys;
- g) auttaa kansoja, maita ja alueita selviytymään luonnonkatastrofeista tai ihmisen aiheuttamista suuronnettomuuksista, ja
- h) edistää kansainvälistä järjestelmää, joka perustuu entistä tiiviimpään monenväliseen yhteistyöhön, ja maailmanlaajuisuista hyvää hallintoa.

3. Unioni noudattaa 1 ja 2 kohdassa mainittuja periaatteita ja pyrkii niissä mainittuihin tavoitteisiin kehittäessään ja toteuttaessaan ulkoista toimintaansa tämän osaston soveltamisalaan kuuluvilla aloilla sekä muita politiikkojaan niiden ulkoisten näkökohtien osalta.

Unioni huolehtii johdonmukaisuudesta ulkoisen toimintansa eri alojen välillä sekä näiden ja muiden politiikkojensa välillä. Ministerineuvosto ja komissio huolehtivat unionin ulkoasiainministerin avustamana tästä johdonmukaisuudesta ja tekevät siinä tarkoituksessa yhteistyötä.

III-194 artikla

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee unionin strategiset edut ja tavoitteet III-193 artiklassa lueteltujen periaatteiden ja tavoitteiden pohjalta.

Unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevat Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökset koskevat sekä yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa että muita unionin ulkoisen toiminnan aloja. Ne voivat koskea unionin suhteita yksittäiseen maahan tai alueeseen taikka tiettyä aihetta. Päätöksissä määritellään niiden kesto sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti ministerineuvoston suosituksesta, jonka tämä antaa kunkin alan osalta määrättyjen menettelysääntöjen mukaisesti. Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökset pannaan täytäntöön tässä perustuslaissa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

2. Unionin ulkoasiainministeri yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alan osalta ja komissio muiden ulkoisen toiminnan alojen osalta voivat esittää yhteisiä ehdotuksia ministerineuvostolle.

II LUKU

YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

III-195 artikla

1. Ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet unioni määrittelee ja toteuttaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat.

2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä.

Jäsenvaltiot toimivat yhdessä lujittaakseen ja kehittääkseen keskinäistä poliittista yhteisvastuullisuuttaan. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka voivat heikentää sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa.

Ministerineuvosto ja unionin ulkoasiainministeri huolehtivat siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.

3. Unioni toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

- a) määrittelemällä yleiset suuntaviivat;
- b) tekemällä eurooppapäätöksiä, jotka koskevat
 - i) unionin toimintoja
 - ii) unionin kantoja
 - iii) toimintojen ja kantojen täytäntöönpanoa;
- c) vahvistamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.

III-196 artikla

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yleiset suuntaviivat, myös asioissa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.

Jos kansainvälinen tilanne sitä edellyttää, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle ylimääräisen Eurooppa-neuvoston unionin politiikan strategisten linjausten määrittelemiseksi kyseisen tilanteen osalta.

2. Ministerineuvosto tekee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavat eurooppapäätökset Eurooppa-neuvoston määrittelemien yleisten suuntaviivojen ja strategisten linjausten perusteella.

III-197 artikla

1. Unionin ulkoasiainministeri, joka toimii ulkoasioiden ministerineuvoston puheenjohtajana, osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen ja huolehtii Eurooppa-neuvoston ja ministerineuvoston tekemien eurooppapäätösten täytäntöönpanosta.

2. Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvissa asioissa unionia edustaa unionin ulkoasiainministeri. Hän käy unionin nimissä poliittista vuoropuhelua ja esittää unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.

3. Tehtäviään hoitaessaan unionin ulkoasiainministeri tukeutuu Euroopan ulkoisen toiminnan yksikköön. Tämä yksikkö toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden ulkoasiainhallinnon yksiköiden kanssa (¹).

III-198 artikla

1. Kun kansainvälinen tilanne edellyttää unionin operatiivista toimintaa, ministerineuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset. Näissä päätöksissä vahvistetaan toiminnan tavoitteet, laajuus, unionin käyttöön asetettavat keinot, toiminnan toteuttamista koskevat edellytykset ja tarvittaessa sen kesto.

Jos olosuhteet muuttuvat siten, että se vaikuttaa olennaisesti kysymykseen, josta tällainen eurooppapäätös on tehty, ministerineuvosto tarkistaa toiminnan periaatteita ja tavoitteita sekä tekee tarpeelliset eurooppapäätökset. Unionin toimintaa koskevaa eurooppapäätöstä noudatetaan siihen saakka, kunnes ministerineuvosto tekee ratkaisunsa.

2. Eurooppapäätökset sitovat jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa.

3. Kun 1 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen soveltamiseksi suunnitellaan kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, siitä annetaan tietoja niin ajoissa, että asiasta ehditään tarvittaessa ennalta neuvotella ministerineuvostossa. Velvollisuus antaa tietoja ennalta ei koske toimenpiteitä, joilla vain saatetaan eurooppapäätöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä.

(¹) Ks. julistus Euroopan ulkoisen toiminnan yksikön perustamisesta.

4. Jos se on tilanteen kehittymisen vuoksi ehdottoman välttämätöntä ja jos asiasta ei ole tehty uutta eurooppapäätöstä, jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavat kiireelliset toimenpiteet, joissa otetaan huomioon 1 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen yleiset tavoitteet. Jäsenvaltio, joka toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, ilmoittaa niistä välittömästi ministerineuvostolle.

5. Jos jollakin jäsenvaltiolla on suuria vaikeuksia soveltaa tässä artikkelissa tarkoitettua eurooppapäätöstä, se saattaa asian käsiteltäväksi ministerineuvostoon, joka keskustelee siitä ja pyrkii löytämään aiheelliset ratkaisut. Nämä ratkaisut eivät saa olla ristiriidassa toiminnan tavoitteiden kanssa tai haitata sen tehokkuutta.

III-199 artikla

Ministerineuvosto tekee eurooppapäätökset, joissa määritellään unionin kanta tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Jäsenvaltiot varmistavat, että niiden kansallinen politiikka on unionin kantojen mukaista.

III-200 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio, unionin ulkoasiainministeri tai tämä ministeri komission tukemana voi saattaa ministerineuvoston käsiteltäväksi yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä tehdä sille ehdotuksia.

2. Nopeaa päätöstä vaativissa tapauksissa unionin ulkoasiainministeri kutsuu omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä koolle ministerineuvoston ylimääräisen istunnon 48 tunnin kuluessa ja ehdottoman välttämättömissä tapauksissa lyhyemmänkin ajan kuluessa.

III-201 artikla

1. Ministerineuvosto tekee tässä luvussa tarkoitetut eurooppapäätökset yksimielisesti. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenen äänestämästä pidäytyminen ei estä näiden päätösten tekemistä.

Äänestämästä pidäytyvä ministerineuvoston jäsen voi perustella pidäytymistään antamalla virallisen lausuman. Tällöin kyseinen jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan kyseistä eurooppapäätöstä, mutta se hyväksyy sen, että päätös sitoo unionia. Keskinäistä yhteisvastuullisuutta noudattaen kyseisen jäsenvaltion on pidättäydyttävä toimista, jotka voivat olla ristiriidassa mainittuun päätökseen perustuvan unionin toiminnan kanssa tai estää sen toteuttamisen, ja muiden jäsenvaltioiden on kunnioitettava sen kantaa. Jos tällä tavoin pidäytymisensä perustelleet ministerineuvoston jäsenet edustavat vähintään yhtä kolmasosaa jäsenvaltioista ja vähintään yhtä kolmasosaa unionin väestöstä, päätöstä ei tehdä.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä

a) tehdessään unionin toimintoja ja kantoja koskevia eurooppapäätöksiä unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevan, III-194 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksen perusteella;

b) tehdessään unionin toimintaa tai kantaa koskevan päätöksen, joka perustuu ehdotukseen, jonka unionin ulkoasiainministeri esittää ministerineuvostolle sen jälkeen kun Eurooppa-neuvosto on omasta aloitteestaan tai unionin ulkoasiainministerin aloitteesta sitä häneltä nimenomaisesti pyytänyt;

c) tehdessään eurooppapäätöksen unionin toiminnan tai kannan täytäntöönpanosta;

d) tehdessään eurooppapäätöksen erityisedustajan nimittämisestä III-203 artiklan mukaisesti.

Jos ministerineuvoston jäsen ilmoittaa, että se esittämistään elintärkeistä kansalliseen politiikkaan liittyvistä syistä aikoo vastustaa määräenemmistöllä tehtävän eurooppapäätöksen tekemistä, asiasta ei äänestetä. Unionin ulkoasiainministeri pyrkii tiiviisti asianomaisen jäsenvaltion kanssa neuvotellen löytämään ratkaisun, jonka tämä voi hyväksyä. Jollei tulokseen päästä, ministerineuvosto voi määräenemmistöllä pyytää, että asia saataan Eurooppa-neuvoston yksimielisesti ratkaistavaksi.

3. Eurooppa-neuvosto voi päättää yksimielisesti, että ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissa kuin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

4. Edellä 2 ja 3 kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

III-202 artikla

1. Kun unioni on määritellyt I-39 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua yhteisen lähestymistavan, unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit sovittavat toimintansa yhteen ministerineuvostossa.

2. Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja unionin edustustot tekevät keskenään yhteistyötä kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä ja osallistuvat yhteisen lähestymistavan muotoiluun ja täytäntöönpanoon.

III-203 artikla

Ministerineuvosto nimittää aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa unionin ulkoasiainministerin aloitteesta erityisedustajan hoitamaan tiettyjä poliittisia erityistehtäviä. Erityisedustaja hoitaa tehtäviään unionin ulkoasiainministerin alaisuudessa.

III-204 artikla

Unioni voi tämän luvun mukaisesti tehdä sopimuksia yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa III-227 artikkelissa esitettyä menettelyä noudattaen.

III-205 artikla

1. Unionin ulkoasiainministeri kuulee Euroopan parlamenttia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, myös turvallisuus- ja puolustuspolitiikan, keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Unionin ulkoasiainministeri antaa Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityksestä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna. Erityisedustajat voivat osallistua tietojen antamiseen Euroopan parlamentille.

2. Euroopan parlamentti voi osoittaa kysymyksiä tai laatia suosituksia ministerineuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille. Euroopan parlamentissa käydään kahdesti vuodessa keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisesta tapahtuneesta edistymisestä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna.

III-206 artikla

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne puolustavat niissä unionin kantoja. Unionin ulkoasiainministeri vastaa tämän yhteensovittamisen järjestämisestä.

Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu, ne jäsenvaltiot, jotka osallistuvat niihin, puolustavat unionin kantoja.

2. Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa edustettuina olevat jäsenvaltiot, joissa kaikki jäsenvaltiot eivät ole edustettuina, antavat viimeksi mainituille jäsenvaltioille sekä unionin ulkoasiainministerille tietoja kaikista yhteistä etua koskevista asioista, tämän kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan ja III-198 artiklan 3 kohdan määräysten soveltamista.

Jäsenvaltiot, jotka ovat myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston jäseniä, neuvottelevat keskenään ja pitävät muut jäsenvaltiot ja unionin ulkoasiainministerin täysin ajan tasalla. Jäsenvaltiot, jotka ovat turvallisuusneuvoston jäseniä, puolustavat toiminnassaan unionin kantoja ja etuja, tämän kuitenkaan rajoittamatta niitä velvollisuuksia, joita niillä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten nojalla.

Jos unioni määrittelee kannan Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston esityslistalla olevasta aiheesta, turvallisuusneuvoston jäsenenä olevat jäsenvaltiot pyytävät, että unionin ulkoasiainministeri kutsutaan esittämään unionin kanta.

III-207 artikla

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot, unionin lähetystöt kolmansissa maissa ja valtuuskunnat kansainvälisissä konferensseissa sekä jäsenvaltioiden ja unionin edustustot kansainvälisissä järjestöissä toimivat yhteistyössä sen varmistamiseksi, että unionin kantoja ja toimintoja koskevia ministerineuvoston eurooppapäätöksiä noudatetaan ja että ne

pannaan täytäntöön. Ne tiivistävät yhteistyötään vaihtamalla tietoja ja laatimalla yhteisiä arvioita.

Ne tukevat tämän perustuslain I-8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen määräysten, jotka koskevat Euroopan kansalaisten oikeutta saada suojelua kolmannen maan alueella, sekä III-11 artiklan nojalla hyväksytyjen toimenpiteiden täytäntöönpanoa.

III-208 artikla

Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittelemiseen antamalla ministerineuvoston tai unionin ulkoasiainministerin pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, tämän kuitenkaan rajoittamatta III-247 artiklan soveltamista. Komitea seuraa myös sovitun politiikan toteuttamista, tämän kuitenkaan rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltaa.

Tätä lukua sovellettaessa komitea huolehtii ministerineuvoston ja unionin ulkoasiainministerin johdolla III-210 artiklassa määriteltujen kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.

Ministerineuvosto voi, päätettyään kriisinhallintaoperaation toteuttamisesta ja sen kestosta, valtuuttaa komitean toteuttamaan operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevia aiheellisia toimenpiteitä.

III-209 artikla

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttaminen ei vaikuta I-12-I-14 ja I-16 artiklassa lueteltuihin toimivaltuuksiin. Kyseisissä artikloissa lueteltujen politiikkojen täytäntöönpano ei vastaavasti vaikuta I-15 artiklassa tarkoitettuun toimivaltaan.

Unionin tuomioistuimella on toimivalta valvoa tämän artiklan noudattamista.

1 JAKSO**Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka***III-210 artikla*

1. Edellä olevan I-40 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tehtäviin, joiden yhteydessä unioni voi asettaa käyttöön siviili- ja sotilasvoimavaroja, kuuluvat yhteiset toimet aseidenriisunnan alalla, humanitaariset ja pelastustehtävät, neuvonta ja tuki sotilasasioissa, konfliktinesto ja rauhanturvaaminen, taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen mukaan lukien, ja konfliktin jälkeinen vakauttaminen. Kaikilla näillä tehtävillä voidaan osaltaan edistää terrorismin torjumista, myös antamalla tukea kolmansille maille terrorismin torjumiseksi niiden alueella.

2. Ministerineuvosto tekee yksimielisesti 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevat eurooppapäätökset sekä määrittelee tehtävien tavoitteet ja laajuuden sekä niiden täytäntöönpanossa sovellettavat yleiset menettelysäännöt. Unionin ulkoasiainministeri valvoo ministerineuvoston alaisuudessa ja tiiviissä ja jatkuvassa yhteydessä poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan näiden tehtävien siviilipuolen ja sotilaallisen puolen yhteensovittamista.

III-211 artikla

1. Edellä olevan III-210 artiklan mukaisesti tehtävien eurooppapäätösten yhteydessä ministerineuvosto voi antaa tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle, jolla on tarvittavat voimavarat ja joka haluaa ryhtyä toteuttamaan tehtävää. Asianomaiset jäsenvaltiot sopivat keskenään yhteistyössä unionin ulkoasiainministerin kanssa tehtävän hoidosta.

2. Tehtävän toteuttamiseen osallistuvat jäsenvaltiot tiedottavat ministerineuvostolle säännöllisesti tehtävän toteuttamisen etenemisestä. Ne ottavat välittömästi asian esille ministerineuvostossa, jos tehtävän toteuttamisella on uusia merkittäviä seurauksia tai se edellyttää, että ministerineuvoston III-210 artiklan mukaisesti hyväksymiä tehtävän tavoitetta tai laajuutta tai tehtävän toteuttamisessa sovellettavia menettelysääntöjä on muutettava. Tällaisessa tapauksessa ministerineuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset.

III-212 artikla

1. Ministerineuvoston alaisuudessa toimivan Euroopan puolustusmateriaali-, tutkimus- ja sotilasvoimavarojen viraston tehtävänä on:

- a) osallistua jäsenvaltioiden sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden määrittämiseen ja sen arvioimiseen, miten jäsenvaltiot täyttävät voimavaroja koskevat sitoumuksensa;
- b) edistää operatiivisten vaatimusten yhdenmukaistamista sekä tehokkaiden ja yhteensopivien hankintamenetelmien omaksumista;
- c) ehdottaa monenvälisiä hankkeita sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden täyttämiseksi ja huolehtia jäsenvaltioiden toteuttamien ohjelmien yhteensovittamisesta sekä erityisten yhteistyöohjelmien hallinnoinnista;
- d) tukea puolustusteknologian alan tutkimusta sekä koordinoita ja suunnitella yhteisiä tutkimustoimia ja tutkimuksia, joilla pyritään löytämään teknisiä ratkaisuja tuleviin operatiivisiin vaatimuksiin;
- e) pyrkiä määrittämään ja tarvittaessa toteuttamaan tarpeelliset toimenpiteet, joilla vahvistetaan puolustusalan teollista ja teknologista perustaa ja joilla tehostetaan sotilasmenojen käyttöä.

2. Viraston toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot. Ministerineuvosto tekee määränemistöllä eurooppapäätöksen viraston perussäännöstä, kotipaikasta ja sen toimintaa koskevista menettelysäännöistä. Päätöksessä otetaan huomioon se, missä laajuudessa viraston toimintaan tosiasiaa osallistutaan. Viraston sisälle muodostetaan erityisryhmiä yhteisiä hankkeita toteuttavien jäsenvaltioiden kesken. Virasto suorittaa tehtävänsä tarvittaessa yhteydessä komission kanssa.

III-213 artikla

1. Pöytäkirjassa *nimi* luetellut jäsenvaltiot, jotka täyttävät korkeammat sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja haluavat tehdä tällä alalla pidemmälle meneviä sitoumuksia vaativimpien tehtävien suorittamiseksi, aloittavat keskenään rakenneyhteistyön I-40 artiklan 6 kohdan mukaisesti. Kyseisessä pöytäkirjassa esitetään kyseisten jäsenvaltioiden määrittelemät sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja sitoumukset.

2. Jos jokin jäsenvaltio haluaa osallistua kyseiseen yhteistyöhön myöhemmässä vaiheessa omaksumalla sen mukaiset velvoitteet, se ilmoittaa Eurooppa-neuvostolle aikomuksestaan. Ministerineuvosto käsittelee kyseisen jäsenvaltion pyynnön. Äänestykseen osallistuvat vain rakenneyhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat ministerineuvoston jäsenet.

3. Kun ministerineuvosto tekee rakenneyhteistyön kohdetta koskevat eurooppapäätökset, vain rakenneyhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat ministerineuvoston jäsenet osallistuvat asioiden käsittelyyn ja päätösten tekemiseen. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu asian käsittelyyn. Unionin ulkoasiainministeri tiedottaa muille jäsenvaltioille rakenneyhteistyön kehittämisestä aiheellisella tavalla ja säännöllisesti.

4. Ministerineuvosto voi antaa kyseiseen yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden vastuulle III-210 artiklassa tarkoitetun tehtävän toteuttamisen unionin puitteissa.

5. Tiiviimpää yhteistyötä koskevia asiaankuuluvia määräyksiä sovelletaan tässä artiklassa tarkoitettuun rakenneyhteistyöhön, sanotun kuitenkin estämättä edellä olevien kohtien soveltamista.

III-214 artikla

1. Edellä olevan I-40 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuun läheisempään yhteistyöhön keskinäisen puolustuksen alalla voivat osallistua kaikki unionin jäsenvaltiot. Läheisempään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot luetellaan julistuksessa *[nimi]*. Jäsenvaltio, joka haluaa myöhemmin osallistua kyseiseen yhteistyöhön ja hyväksyä sen mukaiset velvoitteet, ilmoittaa siitä Eurooppa-neuvostolle ja yhtyy kyseiseen julistukseen.

2. Tällaiseen yhteistyöhön osallistuva jäsenvaltio, jonka alueelle tehdään aseellinen hyökkäys, ilmoittaa tilanteesta muille osallistuville valtioille ja voi pyytää näiltä apua ja tukea. Osallistuvat jäsenvaltiot kokoontuvat ministeritasolla poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan ja sotilaskomiteaan nimetyn edustajansa avustamana.

3. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvostolle ilmoitetaan välittömästi kaikista aseellisista hyökkäyksistä sekä niiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä.

4. Tämä artikla ei rajoita Pohjois-Atlantin sopimuksesta niille jäsenvaltioille, jotka ovat sen osapuolia, johtuvia oikeuksia ja velvoitteita.

2 JAKSO

Varainhoitoa koskevat määräykset

III-215 artikla

1. Tässä luvussa tarkoitetuista määräyksistä toimitelille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina unionin talousarvioon.

2. Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimitelimenot otetaan myös menoina unionin talousarvioon, lukuun ottamatta sellaisista operaatioista johtuvia menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, sekä tapauksia, joista ministerineuvosto päättää toisin.

Jos menoja ei oteta menoina unionin talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei ministerineuvosto päättää toisin. Ne jäsenvaltiot, joiden edustaja on antanut ministerineuvostossa virallisen lausuman III-201 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, eivät ole velvollisia osallistumaan sellaisten menojen rahoitukseen, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

3. Ministerineuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan erityiset menettelyt sen varmistamiseksi, että voidaan saada nopeasti ja tehokkaasti käyttöön määrärahat, jotka on otettu unionin talousarvioon yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tehtävien kiireellisten aloitteiden rahoittamista ja erityisesti I-40 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien valmistelutoimia varten. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Edellä olevan I-40 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien valmistelutoimet, joita ei oteta menoina unionin talousarvioon, rahoitetaan jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista koostuvasta käynnistysrahastosta.

Ministerineuvosto tekee määränemistöllä unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta eurooppapäätökset seuraavista asioista:

a) käynnistysrahaston perustamista ja rahoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, erityisesti rahastolle myönnettävät rahoitusmäärät ja rahaston kartuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt;

b) käynnistysrahaston hoitoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;

c) varainhoidon valvontaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Suunnitellessaan I-40 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tehtävää, jonka valmistelutoimia ei voida ottaa menoina unionin talousarvioon, ministerineuvosto valtuuttaa unionin ulkoasiainministerin käyttämään kyseistä rahastoa. Unionin ulkoasiainministeri antaa ministerineuvostolle selvityksen tämän tehtävän hoitamisesta.

III LUKU

YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka

III-216 artikla

Unioni pyrkii jäsenvaltioiden välisen tulliliiton perustamisella edistämään yhteisen edun mukaisesti maailmankaupan sopu-
sointuista kehitystä, kansainvälistä kauppaa koskevien rajoitusten asteittaista poistamista sekä tulli- ja muiden esteiden purkamista.

III-217 artikla

1. Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin etenkin tullien muuttamisessa, tavaroiden ja palvelujen kauppaa koskevien tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä ja henkisen omaisuuden kauppaa koskevien näkökohtien alalla, suorien ulkomaisten sijoitusten osalta, vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämisessä, vientipolitiikassa sekä kauppaa suojaavissa toimenpiteissä, kuten polkumyynti- ja tukipalkkiotapauksissa toteutettavissa toimenpiteissä. Yhteistä kauppapolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoista toimintaa koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

2. Eurooppalailla tai puitelailla vahvistetaan yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

3. Jos on neuvoteltava tai tehtävä sopimuksia yhden tai useamman valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa, sovelletaan III-227 artiklan asiaa koskevia määräyksiä. Komissio antaa asiasta suosituksia ministerineuvostolle, joka valtuuttaa komission aloittamaan tarpeelliset neuvottelut. Ministerineuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvotellut sopimukset ovat unionin politiikkojen ja sisäisten sääntöjen mukaisia.

Komissio käy näitä neuvotteluja kuullen erityiskomiteaa, jonka ministerineuvosto nimeää avustamaan komissiota tässä tehtävässä, sekä niiden ohjeiden mukaisesti, joita ministerineuvosto voi antaa komissiolle. Komissio antaa erityiskomitealle ja Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja neuvottelujen etenemisestä.

4. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti sopimuksen neuvottelemisesta ja tekemisestä henkilöiden liikkumista edellyttävän palvelukaupan sekä henkisen omaisuuden kauppaa koskevien näkökohtien aloilla silloin, kun sopimus sisältää määräyksiä, joiden osalta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti myös kulttuuri- tai audiovisuaalisten palvelujen kaupan alan sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevista kysymyksissä, jos on olemassa vaara siitä, että sopimuksesta on haittaa unionin kulttuuriselle ja kielelliselle monimuotoisuudelle.

Kuljetusalan kansainvälisten sopimusten neuvottelemiseen ja tekemiseen sovelletaan III osaston III luvun 7 jakson määräyksiä ja III-227 artiklaa.

5. Tällä artiklalla annetun, kauppapolitiikan alaan kuuluvan toimivallan käyttäminen ei vaikuta unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon eikä merkitse jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista siltä osin kuin tällainen yhdenmukaistaminen ei ole perustuslain mukaan mahdollista.

IV LUKU

YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU

I JAKSO

Kehitysyhteistyö

III-218 artikla

1. Unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Unionin ja jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöpolitiikat täydentävät ja tukevat toisiaan.

Unionin politiikan päätavoite tällä alalla on köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen. Unioni ottaa huomioon kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet muiden sellaisten politiikkojen täytäntöönpanossa, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin.

2. Unioni ja jäsenvaltiot noudattavat niitä velvoitteita ja ottavat huomioon ne tavoitteet, jotka ne ovat hyväksyneet Yhdistyneissä Kansakunnissa ja muissa toimivaltaisissa kansainvälisissä järjestöissä.

III-219 artikla

1. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseksi ja jotka voivat koskea kehitysmaiden kanssa toteutettavia monivuotisia yhteistyöohjelmia tai aihekohtaisia ohjelmia.

2. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa aiheellisia sopimuksia III-193 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kyseisistä sopimuksista neuvotellaan ja ne tehdään III-227 artiklan mukaisesti.

Edellisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

3. Euroopan investointipankki myötävaikuttaa perussäännönsään määrätyn ehdoin 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöönpanoon.

III-220 artikla

1. Edistääkseen toimiansa täydentävyyttä ja tehokkuutta unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen kehitysyhteistyöpolitiikkansa sekä neuvottelevat keskenään avustushjelmistaan, myös kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa. Ne voivat ryhtyä yhteisiin toimiin. Jäsenvaltiot myötävaikuttavat tarvittaessa unionin avustushjelmien toteuttamiseen.

2. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita 1 kohdassa tarkoitettujen yhteensovittamisen edistämiseksi.

3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

2 JAKSO

Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa

III-221 artikla

1. Unioni tekee muiden kolmansien maiden kuin kehitysmaiden kanssa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä, mukaan lukien apu erityisesti rahoituksen alalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten ja varsinkin III-218–III-220 artiklan soveltamista. Yhteistyötoimet ovat yhdenmukaisia unionin kehitysyhteistyöpolitiikan kanssa, ja ne toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

2. Eurooppapuitelailla tai puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen 1 kohdan täytäntöönpanemiseksi.

3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, joista neuvotellaan ja jotka tehdään III-227 artiklan mukaisesti. Ministerineuvosto päättää yksimielisesti III-226 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista assosiaatiosopimuksista sekä unionin jäsenhedokasvaltioiden kanssa tehtävistä sopimuksista.

Edellisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

III-222 artikla

Jos tilanne kolmannessa maassa edellyttää unionin kiireellistä rahoitusapua, ministerineuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset komission ehdotuksesta.

3 JAKSO**Humanitaarinen apu***III-223 artikla*

1. Humanitaariseen apuun liittyvät unionin toimet toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Toimien tarkoituksena on tapauskohtaisesti avustaa ja suojella sellaisten kolmansien maiden asukkaita, joissa on tapahtunut luonnonkatastrofi tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus, näistä eri tilanteista johtuvista humanitaarisista tarpeista huolehtimiseksi. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

2. Humanitaariseen apuun liittyviä toimia toteutetaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteiden, erityisesti puolueettomuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti.

3. Eurooppalailla tai -puitelilla vahvistetaan toimenpiteet, joilla määritellään puitteet humanitaariseen apuun liittyvien unionin toimien toteuttamiselle.

4. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa sopimuksia, jotka edistävät III-193 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista. Kyseisistä sopimuksista neuvotellaan ja ne tehdään III-227 artiklan mukaisesti.

Edellisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

5. Jotta nuoret eurooppalaiset voisivat osallistua unionin yhteisiin humanitaarisiin toimiin, perustetaan Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukot. Niiden perussääntö ja toimintatavat vahvistetaan eurooppalailla.

6. Komissio voi tehdä kaikki aiheelliset aloitteet edistääkseen unionin toimien ja jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamista unionin järjestelmien ja kansallisten järjestelmien täydentävyyden ja tehokkuuden lisäämiseksi humanitaarisen avun alalla.

7. Unioni huolehtii siitä, että sen humanitaariset toimet ovat yhteensopivia ja yhdenmukaisia kansainvälisten järjestöjen ja elinten toimien ja erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvien toimien kanssa.

V LUKU**RAJOITUSTOIMENPITEET***III-224 artikla*

1. Jos tämän osaston II luvun yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien määräysten nojalla tehdyssä, unionin kantaa tai toimintaa koskevassa eurooppapäätöksessä on päätetty kokonaan tai osittain keskeyttää talous- ja rahoitussuhteet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa taikka

vähentää niitä, ministerineuvosto antaa tarvittavat eurooppa-asetukset ja -päätökset määränemistöllä unionin ulkoasiainministerin ja komission yhteisestä ehdotuksesta. Ministerineuvosto antaa tästä tiedon Euroopan parlamentille.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla ministerineuvosto voi hyväksyä samaa menettelyä noudattaen luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoitustoimenpiteitä.

VI LUKU**KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET***III-225 artikla*

1. Unioni voi tehdä sopimuksia yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa silloin kun tässä perustuslaissa on asiasta määrätty tai kun sopimuksen tekeminen on välttämätöntä jonkin unionin politiikalle tässä perustuslaissa vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi, kun sopimuksen tekemisestä säädetään unionin velvoittavassa säädöksessä tai kun se vaikuttaa unionin sisäiseen säädökseen.

2. Unionin tekemät sopimukset sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.

III-226 artikla

Unioni voi tehdä assosiaatiosopimuksia yhden tai useamman kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa. Kyseisillä sopimuksilla luodaan assosiaatio, joka käsittää vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä.

III-227 artikla

1. Unionin ja kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen väliset sopimukset neuvotellaan ja tehdään seuraavassa esitetyn menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-217 artiklan erityismääräysten soveltamista.

2. Ministerineuvosto antaa luvan neuvottelujen aloittamiselle, vahvistaa neuvotteluohjeet ja tekee sopimukset.

3. Komissio tai, jos sopimus koskee yksinomaan tai pääasiassa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, unionin ulkoasiainministeri esittää suosituksia ministerineuvostolle, joka tekee eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa neuvottelut.

4. Ministerineuvosto nimeää neuvotteluvaltuutusta koskevan eurooppapäätöksen yhteydessä tulevan sopimuksen alan mukaan unionin neuvottelijan tai neuvotteluja käyvän ryhmän johtajan.

5. Ministerineuvosto voi osoittaa unionin neuvottelijalle neuvotteluohjeita ja nimetä erityiskomitean, jota on kuultava neuvottelujen aikana.

6. Ministerineuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa sopimuksen allekirjoittamiseen ja tarvittaessa sen väliaikaiseen soveltamiseen.

7. Ministerineuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta eurooppapäätöksen sopimuksen tekemisestä.

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa sopimus koskee yksinomaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ministerineuvosto tekee ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun päätöksen Euroopan parlamenttia kuultuaan. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka ministerineuvosto voi asettaa asian kiireellisuuden mukaan. Jos lausuntoa ei kyseisessä määräajassa anneta, ministerineuvosto voi tehdä ratkaisunsa ilman sitä.

Euroopan parlamentin hyväksyntä vaaditaan, jos

- a) tehdään assosiaatiosopimuksia;
- b) unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen;
- c) tehdään sopimuksia, joissa luodaan yhteistyömenettelyjä järjestämällä erityiset institutionaaliset rakenteet;
- d) tehdään sopimuksia, joista aiheutuu huomattavia vaikutuksia unionin talousarvioon;
- e) tehdään sopimuksia aloilla, joilla sovelletaan lainsäätämisyjärjestystä.

Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto voivat kiireellisissä tapauksissa sopia määräajasta hyväksynnän antamiselle.

8. Poiketen siitä, mitä 6, 7 ja 10 kohdassa määrätään, ministerineuvosto voi sopimusta tehtäessä valtuuttaa neuvottelijan hyväksymään unionin puolesta sopimukseen muutoksia, jos sopimuksessa määrätään, että muutokset on hyväksyttävä yksinkertaistetussa menettelyssä tai että kyseisellä sopimuksella perustetun elimen on ne hyväksyttävä; ministerineuvosto voi liittää valtuutukseen tiettyjä erityisehtoja.

9. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa koko menettelyn aikana määräenemmistöllä. Se tekee ratkaisunsa yksimielisesti, jos sopimus koskee alaa, jolla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, jos tehdään assosiaatiosopimus tai jos unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen.

10. Ministerineuvosto tekee unionin ulkoasiainministerin tai komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja sopimuksella perustetussa elimessä unionin nimissä esitettävien kantojen määrittelystä silloin, kun asianomaisen elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita.

11. Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja tyhjentävästi menettelyn kaikissa vaiheissa.

12. Jäsenvaltio, Euroopan parlamentti, ministerineuvosto tai komissio voi hankkia unionin tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa tämän perustuslain määräysten kanssa. Jos unionin tuomioistuimen lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus voi tulla voimaan vain siinä tapauksessa, että sitä muutetaan tai tätä perustuslakia tarkistetaan IV-6 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

III-228 artikla

1. Poiketen siitä, mitä III-227 artiklassa määrätään, ministerineuvosto voi yksimielisesti Euroopan keskuspankin tai komission suosituksesta sekä kuultuaan Euroopan keskuspankkia pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys ja Euroopan parlamenttia kuultuaan sekä noudattaen 3 kohdassa määrättyä menettelyä mainitussa kohdassa tarkoitettujen järjestelyjen määrittämiseksi tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee euron suhdetta muihin kuin unionissa kelpaaviin laillisiin maksuvälineisiin.

Ministerineuvosto voi määräenemmistöllä joko komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan tai Euroopan keskuspankin suosituksesta pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys vahvistaa tai kumota euron keskuskurssit valuuttakurssijärjestelmässä taikka muuttaa niitä. Ministerineuvoston puheenjohtaja antaa Euroopan parlamentille tiedon euron keskuskurssien vahvistamisesta, muuttamisesta tai kumoamisesta.

2. Jos ei ole olemassa 1 kohdassa tarkoitettua valuuttakurssijärjestelmää suhteessa yhteen tai useampaan muuhun kuin unionissa kelpaavaan lailliseen maksuvälineeseen, ministerineuvosto voi joko komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan taikka Euroopan keskuspankin suosituksesta laatia yleiset suuntaviivat tällaisia maksuvälineitä koskevaa valuuttakurssipolitiikkaa varten. Nämä yleiset suuntaviivat eivät vaikuta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaiseen tavoitteeseen pitää yllä hintatason vakautta.

3. Poiketen siitä, mitä III-227 artiklassa määrätään, tapauksissa, joissa on tarve unionin sekä yhden tai useamman valtion taikka kansainvälisen järjestön kesken neuvotella raha- ja valuutataoloja koskevista sopimuksista, ministerineuvosto päättää komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan näiden neuvottelujen järjestelyistä sekä näiden sopimusten tekemisestä. Näillä järjestelyillä turvataan se, että unioni esittää yhtenäisen kannan. Komissio liitetään neuvotteluihin täysin.

4. Jäsenvaltiot voivat neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin toimivaltaa ja unionin sopimuksia talous- ja rahaliittoon liittyvillä aloilla.

VII LUKU

UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMAN-
SIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN LÄHETYSTÖT JA EDUSTUSTOT

III-229 artikla

1. Unioni toteuttaa kaiken aiheellisen yhteistyön Yhdistyneiden Kansakuntien, Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa.

2. Se huolehtii myös tarvittavista yhteyksistä muihin kansainvälisiin järjestöihin.

3. Unionin ulkoasiainministeri ja komissio huolehtivat tämän artiklan täytäntöönpanosta.

III-230 artikla

1. Unionin lähetystöt kolmansissa maissa ja edustustot kansainvälisissä järjestöissä huolehtivat unionin edustuksesta.

2. Unionin lähetystöt ja edustustot toimivat unionin ulkoasiainministerin alaisuudessa ja tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden diplomaattisten edustustojen kanssa.

VIII LUKU

YHTEISVASTUULAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

III-231 artikla

1. Ministerineuvosto tekee komission ja unionin ulkoasiainministerin yhteisestä ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jossa määritellään yksityiskohtaiset säännöt I-42 artiklassa tarkoitetun yhteisvastuulausekkeen täytäntöönpanolle. Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.

2. Jos jäsenvaltiossa tapahtuu terrorihyökkäys tai luonnonkatastrofi tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus, muut jäsenvaltiot antavat sille apua sen poliittisten elinten pyynnöstä. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimensa ministerineuvostossa.

3. Ministerineuvostoa auttavat tämän artiklan soveltamisalalla poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa kehitettyjen rakenteiden tukena sekä III-162 artiklan mukainen komitea, jotka antavat sille tarvittaessa yhteisiä lausuntoja.

4. Jotta unioni voisi toimia tehokkaasti, Eurooppa-neuvosto arvioi säännöllisesti unioniin kohdistuvia uhkia.

VI OSASTO

UNIONIN TOIMINTA

I LUKU

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO**Toimielimet**

1 alajakso

Euroopan parlamentti*III-232 artikla*

1. Ministerineuvoston eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet Euroopan parlamentin jäsenten yleisten, välittömien vaalien toimittamisesta yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Tämä laki tai puitelaki tulee voimaan vasta, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Euroopan parlamentin jäsenten tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot vahvistetaan Euroopan parlamentin eurooppalaissa. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan komission lausunnon ja ministerineuvoston hyväksynnän saatuaan. Jäsenten tai entisten jäsenten verotusta koskevia sääntöjä tai ehtoja koskevan ratkaisunsa ministerineuvosto tekee yksimielisesti.

3. Parlamentin toimikautena 2004-2009 Euroopan parlamentin kokoonpano on kansalaisten edustusta Euroopan parlamentissa koskevan pöytäkirjan mukainen.

III-233 artikla

Eurooppalailla vahvistetaan I-45 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita ja erityisesti niiden rahoitusta koskevat säännöt.

III-234 artikla

Euroopan parlamentti voi jäsentensä enemmistöllä pyytää komissiota tekemään aiheellisia ehdotuksia asioista, joissa se katsoo, että on valmisteltava unionin säädös tämän perustuslain panemiseksi täytäntöön. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa Euroopan parlamentille perustelunsa.

III-235 artikla

Rajoittamatta kuitenkaan tällä perustuslailla muille toimielimille tai laitoksille annettuja toimivaltuuksia Euroopan parlamentti voi tehtäviään suorittaessaan, jos neljännes sen jäsenistä sitä pyytää, asettaa väliaikaisen tutkintavaliokunnan tutkimaan epäilyjä unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta rikkomuksesta tai epäkohdasta, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaiset seikat ovat tutkittavina jossakin tuomioistuimessa ja oikeudenkäynti on vielä vireillä.

Väliaikainen tutkintavaliokunta lakkaa, kun se antaa kertomuksensa.

Tutkintaoikeuden käyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan Euroopan parlamentin eurooppalailla. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan ministerineuvoston ja komission hyväksynnän saatuaan.

III-236 artikla

Kaikilla unionin kansalaisilla sekä niillä luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus yksin taikka yhdessä toisten kansalaisten tai henkilöiden kanssa esittää Euroopan parlamentille vetoomus asiassa, joka kuuluu unionin toiminnan alaan ja koskee häntä välittömästi.

III-237 artikla

1. Euroopan parlamentti nimittää Euroopan oikeusasiamiehen. Euroopan oikeusasiamiehellä on valtuudet ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, kanteluja unionin toimielinten, elinten ja erillisvirastojen toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäytönelimenä.

Tehtävänsä mukaisesti Euroopan oikeusasiamies suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perusteltuina, omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos Euroopan oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen, elimen tai erillisviraston käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tämä toimielin, elin tai erillisvirasto antaa lausuntonsa asiasta hänelle kolmen kuukauden määräajassa. Tämän jälkeen Euroopan oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle, elimelle tai erillisvirastolle. Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset.

Euroopan oikeusasiamies antaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen tutkimustensa tuloksista.

2. Euroopan oikeusasiamies nimitetään aina Euroopan parlamentin vaalien jälkeen Euroopan parlamentin vaalikauden ajaksi. Sama henkilö voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Unionin tuomioistuin voi Euroopan parlamentin pyynnöstä erottaa Euroopan oikeusasiamiehen, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

3. Euroopan oikeusasiamies hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana. Tehtävänsä hoitaessaan hän ei pyydä eikä ota ohjeita miltään taholta. Euroopan oikeusasiamies ei saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa.

4. Euroopan parlamentin eurooppalailla vahvistetaan Euroopan oikeusasiamiehen tehtävien hoitamista koskeva ohjesääntö ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevat yleiset ehdot. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan komission lausunnon ja ministerineuvoston hyväksynnän saatuaan.

III-238 artikla

Euroopan parlamentti pitää istuntokauden vuosittain. Se kokoontuu ilman erillistä kutsua maaliskuun toisena tiistaina.

Euroopan parlamentti voi pitää ylimääräisen istuntojakson jäsentensä enemmistön taikka ministerineuvoston tai komission pyynnöstä.

III-239 artikla

1. Komissio saa olla läsnä kaikissa Euroopan parlamentin istunnoissa, ja se saa pyynnöstään käyttää puhevaltaa.

Komissio vastaa suullisesti tai kirjallisesti Euroopan parlamentin tai sen jäsenten sille esittämiin kysymyksiin.

2. Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto käyttävät puhevaltaansa Euroopan parlamentissa siten kuin siitä määrätään Eurooppa-neuvoston menettelysäännöissä ja ministerineuvoston työjärjestyksessä.

III-240 artikla

Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa annettujen äänten enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään työjärjestyksessä.

III-241 artikla

Euroopan parlamentti hyväksyy työjärjestyksensä jäsentensä enemmistöllä.

Euroopan parlamentin asiakirjat julkaistaan siten kuin tässä perustuslaissa ja parlamentin työjärjestyksessä määrätään.

III-242 artikla

Euroopan parlamentti käsittelee julkisessa istunnossa komission sille vuosittain antaman yleiskertomuksen.

III-243 artikla

Euroopan parlamentti käsittelee komission toimintaa koskevan epäluottamuslauseen aikaisintaan kolmen päivän kuluttua siitä, kun se on annettu Euroopan parlamentille käsiteltäväksi, ja päättää siitä avoimella äänestyksellä.

Jos epäluottamuslausetta kannattaa kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, jotka edustavat Euroopan parlamentin jäsenten enemmistöä, komission on jätettävä tehtävänsä. Se jatkaa juoksevien asioiden hoitamista, kunnes uusi komissio on nimitetty I-125 ja I-126 artiklan mukaisesti. Tässä tapauksessa uuden komission toimikausi päättyy sinä päivänä, jona tehtävänsä jättävän komission toimikausi olisi päättynyt.

2 alajakso

Eurooppa-neuvosto*III-244 artikla*

1. Eurooppa-neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidätyminen äänestämästä ei estä Eurooppa-neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

2. Eurooppa-neuvosto voi kutsua Euroopan parlamentin puhemiehen kuultavaksi.

3. Eurooppa-neuvosto vahvistaa yksinkertaisella enemmistöllä menettelysääntönsä.

Eurooppa-neuvostoa avustaa ministerineuvoston pääsihteeri.

3 alajakso

Ministerineuvosto*III-245 artikla*

1. Puheenjohtaja kutsuu ministerineuvoston koolle omasta aloitteestaan taikka neuvoston jäsenen tai komission pyynnöstä.

2. Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti eurooppapäätöksen ministerineuvoston eri kokoonpanojen kiertävää puheenjohtajuutta koskevista säännöistä.

III-246 artikla

1. Ministerineuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

2. Päätöksissä, joiden edellytyksenä on yksinkertainen enemmistö, ministerineuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä.

3. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidätyminen äänestämästä ei estä ministerineuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

III-247 artikla

1. Komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden pysyvistä edustajista, huolehtii ministerineuvoston työn valmistelusta sekä suorittaa neuvoston sille antamat toimeksiannot. Komitea voi tehdä menettelyä koskevia päätöksiä ministerineuvoston työjärjestyksessä määrättyissä tapauksissa.

2. Ministerineuvostoa avustaa pääsihteeri, jota johtaa ministerineuvoston nimittämä pääsihteeri.

Ministerineuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä pääsihteeristön organisaatiosta.

3. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa menettelyjä koskevista asioista yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.

III-248 artikla

Ministerineuvosto voi yksinkertaisella enemmistöllä pyytää komissiolta tutkimuksia, joita se pitää yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisina, ja se voi pyytää komissiota tekemään sille aiheellisia ehdotuksia. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa ministerineuvostolle perustelunsa.

III-249 artikla

Ministerineuvosto tekee eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan tässä perustuslaissa tarkoitettuja komiteoita koskevat säännöt. Se tekee ratkaisunsa yksinkertaisella enemmistöllä komissiota kuultuaan.

4 alajakso

Komissio*III-250 artikla*

Eurooppakomissaarit ja komissaarit nimitetään viideksi vuodeksi, jollei III-243 artiklasta jossakin tapauksessa muuta johdu. Eurooppakomissaarina tai komissaarina voi olla vain jäsenvaltion kansalainen.

III-251 artikla

Eurooppakomissaarit ja komissaarit pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa. Jokainen jäsenvaltio sitoutuu kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityk-
sistä vaikuttaa eurooppakomissaareihin ja komissaareihin näiden hoitaessa tehtävänsä.

Eurooppakomissaarit ja komissaarit eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtävänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja. Jos eurooppakomissaari tai komissaari ei noudata näitä velvollisuuksiaan, unionin tuomioistuin voi ministerineuvoston yksinkertaisen enemmistön tai komission pyynnöstä päättää, että asiassa ilmenneiden seikkojen mukaan jäsen joko erotetaan tehtävästään III-253 artiklan mukaisesti taikka että hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa.

III-252 artikla

1. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, eurooppakomissaarin tai komissaarin tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan. Eurooppakomissaari tai komissaari esittää eronpyyntönsä, jos puheenjohtaja sitä häneltä pyytää.

2. Komission puheenjohtaja nimittää eronneen, erotetun tai kuolleen eurooppakomissaarin tai komissaarin tilalle I-25 ja I-26 artiklan mukaisesti uuden eurooppakomissaarin tai komissaarin jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

3. Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi puheenjohtaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi I-26 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

4. Jos kaikki eurooppakomissaarit ja komissaarit eroavat, he jatkavat I-25 ja I-26 artiklan mukaisesti tehtävissään toimikautensa loppuun asti, kunnes heidän tilalleen on nimitetty uudet eurooppakomissaarit ja komissaarit.

III-253 artikla

Jos eurooppakomissaari tai komissaari ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, unionin tuomioistuin voi ministerineuvoston yksinkertaisen enemmistön tai komission pyynnöstä päättää, että hänet erotetaan.

III-254 artikla

Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne jäsenten kesken I-26 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Puheenjohtaja voi jakaa vastuualueet uudelleen toimikauden aikana. Eurooppakomissaarit ja komissaarit hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

III-255 artikla

Komissio tekee ratkaisunsa kollegion jäsenten enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään työjärjestyksessä.

III-256 artikla

Komissio hyväksyy työjärjestyksensä varmistaakseen oman toimintansa ja eri yksiköidensä toiminnan. Komissio julkaisee työjärjestyksensä.

III-257 artikla

Komissio julkaisee vuosittain viimeistään kuukautta ennen Euroopan parlamentin istuntokauden alkua yleiskertomuksen unionin toiminnasta.

5 alajakso

Unionin tuomioistuin

III-258 artikla

Euroopan tuomioistuin kokoontuu jaostoissa, suuressa jaostossa tai täysistunnossa unionin tuomioistuimen perussäännön mukaisesti.

III-259 artikla

Euroopan tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä. Euroopan tuomioistuimen pyynnöstä ministerineuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen julkisasiamiesten määrän lisäämisestä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan.

III-260 artikla

Euroopan tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka joko täyttävät kotimaassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä oikeusoppineita, nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun III-262 artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan Euroopan tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Euroopan tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan ministerineuvoston hyväksyntä.

III-261 artikla

Yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärä vahvistetaan unionin tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että yleisen oikeusasteen tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Yleisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun III-262 artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa yleisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Jäsen, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan yleisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Yleisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä Euroopan tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan ministerineuvoston hyväksyntä.

Jollei unionin tuomioistuimen perussäännöstä muuta johdu, yleisen oikeusasteen tuomioistuimeen sovelletaan, mitä tässä perustuslaissa määrätään Euroopan tuomioistuimesta.

III-262 artikla

Perustetaan komitea, joka antaa lausunnon siitä, ovatko ehdokaiden ansiot riittävät Euroopan tuomioistuimen ja yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin ja julkisasiamiehen tehtävien hoitamiseen, ennen kuin jäsenvaltioiden hallitukset tekevät päätöksen III-260 ja III-261 artiklan mukaisesti.

Komiteassa on seitsemän henkilöä, jotka valitaan Euroopan tuomioistuimen ja yleisen oikeusasteen tuomioistuimen entisten jäsenten, kansallisten ylimpien tuomioistuinten edustajien ja tunnetusti pätevien oikeusoppineiden keskuudesta, joista yhtä ehdottaa Euroopan parlamentti. Ministerineuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan komitean toimintasäännöt, sekä eurooppapäätöksen, jolla nimitetään komitean jäsenet. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan tuomioistuimen presidentin aloitteesta.

III-263 artikla

1. Yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena III-270, III-272, III-275, III-277 ja III-279 artiklassa tarkoitettut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin erityistuomioistuimen tehtäväksi tai jotka perussäännön mukaan kuuluvat Euroopan tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan muunkinlaisia kanteita.

Yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan vain oikeuskysymysten osalta ja unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin hakea muutosta Euroopan tuomioistuimelta.

2. Yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan III-264 artiklan mukaisesti perustettujen erityistuomioistuinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyn edelly-

tyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen Euroopan tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

3. Yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan III-274 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt unionin tuomioistuimen perussäännössä määrättyissä erityisasioissa.

Jos yleisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että asian edellyttämä periaatepäätös voi loukata unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta, se voi siirtää asian Euroopan tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Yleisen oikeusasteen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyn edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen Euroopan tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

III-264 artikla

1. Eurooppalailla voidaan perustaa yleisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen erityistuomioistuuksia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietynlaiset erityisasioissa nostetut kanteet. Laki annetaan joko komission ehdotuksesta ja kun unionin tuomioistuinta on kuultu tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja kun komissiota on kuultu.

2. Erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa vahvistetaan kyseisen tuomioistuimen kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettavat toimivaltuudet.

3. Erityistuomioistuinten päätöksiin voidaan hakea muutosta yleisen oikeusasteen tuomioistuimelta vain oikeuskysymysten osalta tai, jos erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa niin säädetään, myös asiakysymysten osalta.

4. Erityistuomioistuinten jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä tuomarin virkaan. Ministerineuvosto nimittää heidät yksimielisesti.

5. Erityistuomioistuimet hyväksyvät työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle tarvitaan ministerineuvoston hyväksyntä.

6. Jollei erityistuomioistuimen perustamista koskevasta eurooppalaista muuta johdu, erityistuomioistuihin sovelletaan, mitä tässä perustuslaissa ja unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätään unionin tuomioistuimesta.

III-265 artikla

Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, komissio antaa asiasta lausunnon perusteluineen varattuaan ensin sille valtiolle, jota asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa.

Jos valtio, jota asia koskee, ei noudata lausuntoa komission asettamassa määräajassa, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-266 artikla

Jos jäsenvaltio katsoo, että toinen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, se voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Ennen kuin jäsenvaltio nostaa toista jäsenvaltiota vastaan kanteen, joka perustuu väitteeseen tässä perustuslaissa määrätyn velvollisuuden rikkomisesta, sen on saatettava asia komission käsiteltäväksi.

Komissio antaa lausunnon perusteluineen sen jälkeen, kun valtioilla, joita asia koskee, on ollut tilaisuus kirjallisesti ja suullisesti esittää huomautuksensa asiasta ja vastapuolen huomautuksista.

Ellei komissio ole antanut lausuntoa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on saatettu sen käsiteltäväksi, lausunnon puuttuminen ei estä saattamista asiaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-267 artikla

1. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, jäsenvaltion on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

2. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi varattuaan ensin kyseiselle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa. Komissio ilmoittaa samalla sen kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka asianomaisen jäsenvaltion tulisi sen käsityksen mukaan olosuhteet huomioon ottaen suorittaa.

Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon.

Tämä menettely ei rajoita III-266 artiklan soveltamista.

3. Kun komissio saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi III-265 artiklan nojalla katsottuaan, että jäsenvaltio, jota asia koskee, on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla eurooppapuitelaki saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, pyytää samassa kanteessa unionin tuomioistuinta määräämään jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon siinä tapauksessa, että tuomioistuin toteaa laiminlyönnin. Jos unionin tuomioistuin hyväksyy komission pyynnön, kyseinen suoritus on maksettava tuomiossa annetun määräajan kuluessa.

III-268 artikla

Ministerineuvoston eurooppalailla tai -asetuksilla voidaan antaa unionin tuomioistuimelle täysi harkintavalta niissä säädettyjen seuraamusten osalta.

III-269 artikla

Eurooppalailla unionin tuomioistuimelle voidaan antaa kyseisessä eurooppalaissa määritellyssä laajuudessa toimivalta ratkaista riitoja, jotka liittyvät sellaisten tämän perustuslain nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

III-270 artikla

1. Unionin tuomioistuin valvoo eurooppalakien ja -puitelakien ja ministerineuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin säädösten laillisuutta, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, sekä Euroopan parlamentin sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Unionin tuomioistuin valvoo myös unionin elinten ja erillisvirastojen sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.

2. Tässä tarkoituksessa unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin, ministerineuvoston tai komission nostama kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän perustuslain tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö.

3. Unionin tuomioistuimella on samoin edellytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen ja Euroopan keskuspankin ja alueiden komitean oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet.

4. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi samoin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä muusta kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytystä säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja joka ei sisällä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

5. Unionin elinten ja erillisvirastojen perustamissäädöksissä voidaan säätää erityisistä edellytyksistä ja menettelysäännöistä, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kannetta kyseisten elinten tai erillisvirastojen sellaisista säädöksistä, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia.

6. Tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

III-271 artikla

Jos kanne on aiheellinen, unionin tuomioistuin julistaa säädöksen mitättömäksi.

Tarpeelliseksi katsomissaan tapauksissa tuomioistuin toteaa, miltä osin mitättömäksi julistetun säädöksen vaikutuksia kuitenkin on pidettävä pysyvinä.

III-272 artikla

Jos Euroopan parlamentti, ministerineuvosto, komissio tai Euroopan keskuspankki tämän perustuslain vastaisesti laiminlyö ratkaisun tekemisen, jäsenvaltiot tai muut unionin toimielimet voivat saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi laiminlyönnin toteamiseksi. Tätä määräystä sovelletaan samoin edellytyksin unionin elimiin ja erillisvirastoihin, jotka laiminlyövät ratkaisun tekemisen.

Kanne otetaan käsiteltäväksi vain, jos kyseistä toimielintä, elintä tai erillisvirastoa on ensin kehoitettu tekemään ratkaisu. Jollei toimielin, elin tai erillisvirasto ole määritellyt kantaansa kahden kuukauden kuluessa mainitusta kehotuksesta, kanne voidaan panna vireille uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.

Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi edellisissä kohdissa määrätyn edellytyksin kannella unionin tuomioistuimeen siitä, että unionin toimielin, elin tai erillisvirasto on jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun säädöksen kuin suosituksen tai lausunnon.

III-273 artikla

Toimielimen, elimen tai erillisviraston, jonka säädös on julistettu mitättömäksi tai jonka laiminlyönti on julistettu tämän perustuslain vastaiseksi, on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Tämä velvollisuus ei vaikuta III-337 artiklan toisen kohdan soveltamisesta johtuviin velvollisuuksiin.

III-274 artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

- a) tämän perustuslain tulkinnasta;
- b) unionin toimielimen säädöksen pätevydestä ja tulkinnasta;

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi pyytää unionin tuomioistuinta ratkaistamaan sen, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.

Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos tällainen kysymys tulee esille kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, joka koskee pidätettyä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa mahdollisimman pian.

III-275 artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista III-337 toisessa kohdassa tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat.

III-276 artikla

Jos jäsenvaltio, jota koskee I-58 artiklan nojalla tehty Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston toteamus, sitä pyytää, unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu yksinomaan kyseisessä artiklassa olevista menettelyä koskevista säännöistä. Tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuukauden kuluessa kyseisestä toteamuksesta.

III-277 artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista unionin ja sen henkilöstön väliset riidat unionin virkamiesten henkilöstösäännöissä määrätyn tai unionin muuhun henkilöstöön sovellettavista palvelussuhteen ehtoista johtuvien rajoitusten ja edellytyksin.

III-278 artikla

Unionin tuomioistuimella on jäljempänä määrätyn rajoituksen toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat:

- a) Euroopan investointipankin perussäännöstä johtuvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämistä. Pankin hallintoneuvostolla on tällöin samat valtuudet kuin komissiolla III-265 artiklan mukaan;
- b) Euroopan investointipankin valtuuston ratkaisuja. Jokainen jäsenvaltio, komissio tai pankin hallintoneuvosto voi nostaa kanteen asiassa III-270 artiklassa määrätyn edellytyksin;
- c) Euroopan investointipankin hallintoneuvoston ratkaisuja. Kanteen asiassa voi nostaa vain jäsenvaltio tai komissio III-270 artiklassa määrätyn edellytyksin ja vain sillä perusteella, että pankin perussäännön 21 artiklan 2 ja 5-7 kohdassa määrättyä menettelyä ei ole noudatettu;
- d) tästä perustuslaista sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä johtuvien kansallisten keskuspankkien velvollisuuksien täyttämistä. Tässä yhteydessä Euroopan keskuspankin neuvostolla on kansallisten keskuspankkien suhteen samat valtuudet kuin komissiolla III-265 artiklan mukaan jäsenvaltioiden suhteen. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että kansallinen keskuspankki on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, tuon pankin on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

III-279 artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

III-280 artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jokainen jäsenvaltioiden välinen riita, joka on yhteydessä tämän perustuslain kohteeseen, jos asia saatetaan sen käsiteltäväksi välityssopimuksen nojalla.

III-281 artikla

Jollei toimivaltaa ole tällä perustuslailla annettu unionin tuomioistuimelle, riidat, joissa unioni on asianosainen, eivät unionin asianosaisuuden perusteella ole jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiovallan ulkopuolella.

III-282 artikla

Unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa I-39 ja I-40 artiklan suhteen eikä III osan V osaston II luvun määräysten suhteen, jotka koskevat yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Unionin tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta ratkaista 270 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen ehtojen mukaisesti esitetyt kanteet, jotka koskevat luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle osoitetun, neuvoston III-193 artiklan nojalla hyväksymän rajoitustoimenpiteen laillisuuden tutkimista.

III-283 artikla

Käyttäessään vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskeviin III osaston IV luvun 3 ja 4 jakson määräyksiin liittyvää toimivaltaansa unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tarkastaa jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai lain noudattamista valvovan muun viranomaisen toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta tai antaa ratkaisua niiden velvollisuuksien täyttämistä, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi, jos nämä toimet kuuluvat jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön piiriin.

III-284 artikla

Jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan tämän perustuslain tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat ainoastaan siinä määrättyllä tavalla.

III-285 artikla

Vaikka III-270 artiklan 6 kohdassa mainittu määräaika on päättynyt, asianosainen voi riidassa, joka koskee eurooppalakia taikka ministerineuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin eurooppalakia tai -asetusta, vaatia unionin tuomioistuimessa III-270 artiklan toisessa kohdassa mainitulla perusteella, että säädöstä ei sovelleta.

III-286 artikla

Unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevalla kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin määrätä kanteen kohteena olevan säädöksen täytäntöönpanon lykättäväksi, jos se katsoo, että olosuhteet sitä edellyttävät.

III-287 artikla

Unionin tuomioistuin voi käsiteltävänä olevassa asiassa päättää tarpeellisista välitoumist.

III-288 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomiot pannaan täytäntöön noudattaen, mitä III-307 artiklassa määrätään.

III-289 artikla

Unionin tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan pöytäkirjassa.

Perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osastoa ja 64 artiklaa, voidaan muuttaa eurooppalailla. Laki annetaan joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja kun komissiota on kuultu tai komission pyynnöstä ja kun unionin tuomioistuinta on kuultu.

6 alajakso

Tilintarkastustuomioistuin*III-290 artikla*

1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien unionin perustamien toimielinten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei toimielimen perustamissäädöksessä toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistavan lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää unionin jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.

2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa tulojen ja menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden sekä sen, että varainhoito on ollut moitteetonta. Se ilmoittaa tällöin erityisesti kaikista epäkohdista.

Tulot tarkastetaan unionin tuloiksi todettujen ja unionille suoritettujen määrien pohjalta.

Menot tarkastetaan maksusitoumusten ja suoritettujen maksujen pohjalta.

Nämä tarkastukset voidaan toimittaa ennen varainhoitovuoden tilinpäätöstä.

3. Tarkastus toimitetaan asiakirjojen perusteella ja tarvittaessa paikalla toimitelmissa, unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavissa elimissä ja jäsenvaltioissa, mukaan lukien talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden toimitilat. Tarkastus toimitetaan jäsenvaltioissa yhdessä kansallisten tilintarkastuselinten kanssa tai, jollei niillä ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten kanssa. Tilintarkastustuomioistuin ja kansalliset tilintarkastuselimet toimivat luottamuksellisessa yhteistyössä riippumattomuutensa säilyttäen. Nämä tilintarkastuselimet taikka viranomaiset tai laitokset ilmoittavat tilintarkastustuomioistuimelle, aikovatko ne osallistua tarkastukseen.

Muiden toimielinten, unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten, talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ja jäsenvaltioiden tilintarkastuselin tai, jollei viimeksi mainituilla ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten on annettava tilintarkastustuomioistuimelle sen pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi.

Euroopan investointipankin hoitamien unionin menojen ja tulojen osalta tilintarkastustuomioistuimen oikeudesta tutustua pankin hallussa oleviin tietoihin määrätään tilintarkastustuomioistuimen, pankin ja komission välisellä sopimuksella. Jos sopimusta ei ole tehty, tilintarkastustuomioistuimella on kuitenkin oikeus tutustua pankin hoitamien unionin menojen ja tulojen tarkastuksen edellyttämiin tietoihin.

4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille toimielimille ja julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja ministerineuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan ministerineuvoston hyväksyntä.

III-291 artikla

1. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, jotka kotimaassaan kuuluvat tai ovat kuuluneet ulkopuolisiin tilintarkastuselimiin taikka ovat erityisen päteviä tähän tehtävään. Heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

2. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Ministerineuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitsevat keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

3. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtävänsä unionin yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina.

Tehtävänsä hoitaessaan he eivät pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta. He pidättäytyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa.

4. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammatitoimintaa. Tehtävänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tilintarkastustuomioistuimen jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

5. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, tilintarkastustuomioistuimen jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai tuomioistuin päättää 6 kohdan mukaisesti, että hänet erotetaan.

Jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään uusi jäsen.

Jollei kyseessä ole erottaminen, tilintarkastustuomioistuimen jäsen jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen.

6. Tilintarkastustuomioistuimen jäsen voidaan erottaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos unionin tuomioistuin tilintarkastustuomioistuimen pyynnöstä toteaa, että hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siihen kuuluvia velvollisuuksia.

2 JAKSO

Unionin neuvoa-antavat elimet

1 alajakso

Alueiden komitea

III-292 artikla

Alueiden komitean jäsenten määrä saa olla korkeintaan 350. Komitean kokoonpano vahvistetaan ministerineuvoston yksimielisellä eurooppapäätöksellä.

Komitean jäsenet ja yhtä monta varajäsentä nimitetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen tai varajäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Ministerineuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsen- ja varajäsenluettelon vahvistamisesta.

Kun I-31 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tehtävä, jonka perusteella henkilöä ehdotettiin alueiden komitean jäseneksi, päättyy, hänen toimikautensa komiteassa päättyy ilman eri toimenpiteitä ja hänen tilalleen nimitetään samaa menettelyä noudattaen uusi jäsen kyseisen toimikauden loppuun saakka.

Komitean jäsen ei voi samanaikaisesti olla Euroopan parlamentin jäsen.

III-293 artikla

Alueiden komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Se vahvistaa työjärjestyksensä.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, ministerineuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

III-294 artikla

Euroopan parlamentti, ministerineuvosto tai komissio kuulee alueiden komiteaa tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa sekä muissa aiheellisesti katsomissaan tapauksissa, erityisesti rajojen yli ulottuvan yhteistyön osalta.

Euroopan parlamentti, ministerineuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei ole annettu.

Euroopan parlamentin, ministerineuvoston tai komission on annettava alueiden komitealle tieto lausuntopyyntöstä, joka on esitetty talous- ja sosiaalikomitealle kuultaessa sitä III-298 artiklan nojalla. Alueiden komitea voi antaa lausunnon asiasta, jos se katsoo, että asiaan liittyy erityisiä alueellisia etuja. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan tapauksissa, joissa se katsoo sen aiheelliseksi.

Komitean lausunto sekä selostus käsittelystä annetaan Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja komissiolle.

2 alajakso

Talous- ja sosiaalikomitea*III-295 artikla*

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrä saa olla korkeintaan 350. Komitean kokoonpano vahvistetaan ministerineuvoston yksimielisellä eurooppapäätöksellä.

III-296 artikla

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenet nimitetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Ministerineuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta.

Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa komissiota kuultuaan. Se voi hankkia lausunnon sellaisilta talous- ja yhteiskuntaelämän ja kansalaistoiminnan eri aloja edustavilta eurooppalaisilta järjestöiltä, joita unionin toiminta koskee.

III-297 artikla

Talous- ja sosiaalikomitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Se vahvistaa työjärjestyksensä.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, ministerineuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

III-298 artikla

Euroopan parlamentin, ministerineuvoston tai komission on kuultava talous- ja sosiaalikomiteaa tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa. Nämä toimet voivat kuulla komiteaa kaikissa muissakin tapauksissa. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan.

Euroopan parlamentti, ministerineuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei ole annettu.

Komitean lausunto sekä selostus käsittelystä annetaan Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja komissiolle.

3 JAKSO**Euroopan investointipankki***III-299 artikla*

Euroopan investointipankki on oikeushenkilö.

Euroopan investointipankin jäseniä ovat jäsenvaltiot.

Euroopan investointipankin perussääntö on pöytäkirjassa. Investointipankin perussäännön 4, 11 ja 12 artiklaa sekä 18 artiklan 5 kohtaa voidaan muuttaa eurooppalailla joko Euroopan investointipankin pyynnöstä ja komission kuulemisen jälkeen tai komission ehdotuksesta ja Euroopan investointipankin kuulemisen jälkeen.

III-300 artikla

Euroopan investointipankin tehtävänä on unionin edun mukaisesti myötävaikuttaa sisämarkkinoiden tasapainoiseen ja vakaaan kehitykseen käyttäen sekä pääomamarkkinoita että omia varojaan. Tätä varten pankki voittoa tavoittelematta myöntää lainoja ja antaa takauksia, jotka helpottavat seuraavien hankkeiden rahoittamista kaikilla talouden aloilla:

- a) hankkeet muita heikommin kehittyneiden alueiden kehittämiseksi;

b) sellaiset hankkeet yritysten nykyaikaistamiseksi tai niiden tuotantoalan muuttamiseksi taikka uusien toiminta-alojen luomiseksi, jotka ovat tarpeen toteutettaessa sisämarkkinoita asteittain, mutta joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin;

c) useiden jäsenvaltioiden yhteistä etua koskevat hankkeet, joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin.

Tehtävänsä suorittaessaan pankki helpottaa investointiohjelmien rahoittamista rakennerahastojen ja muiden unionin rahoitusvälineiden avustustoimien yhteydessä.

4 JAKSO

Toimielimiä, elimiä ja erillisvirastoja koskevat yhteiset määräykset

III-301 artikla

1. Jos ministerineuvoston säädös tämän perustuslain mukaan annetaan komission ehdotuksesta, ministerineuvosto saa, jollei I-54 artiklasta, III-302 artiklan 10 tai 13 kohdasta ja III-310 artiklasta muuta johdu, vain yksimielisesti antaa komission ehdotuksesta poikkeavan säädöksen.

2. Kunnes ministerineuvosto on tehnyt ratkaisunsa, komissio voi milloin tahansa unionin säädöksen antamiseen johtavan menettelyn aikana muuttaa ehdotustaan.

III-302 artikla

1. Silloin kun eurooppalait ja -puitelait annetaan tämän perustuslain mukaan tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, noudatetaan seuraavia määräyksiä.

2. Komissio antaa ehdotuksen Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle.

Ensimmäinen käsittely

3. Euroopan parlamentti vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen ministerineuvostolle.

4. Jos ministerineuvosto hyväksyy Euroopan parlamentin kannan, ehdotettu säädös annetaan.

5. Jos ministerineuvosto ei hyväksy Euroopan parlamentin kantaa, se vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille.

6. Ministerineuvosto antaa Euroopan parlamentille täydellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamiseen. Komissio antaa Euroopan parlamentille täydellisen selvityksen omasta kannastaan.

Toinen käsittely

7. Jos Euroopan parlamentti kolmen kuukauden kuluessa edellä tarkoitettusta ilmoituksesta:

a) hyväksyy ministerineuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, ehdotettu säädös katsotaan annetuksi;

b) hylkää jäsentensä enemmistöllä ministerineuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, ehdotettua säädöstä ei katsota annetuksi;

c) tekee jäsentensä enemmistöllä ehdotuksia tarkistuksiksi ministerineuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan, tarkistettu teksti toimitetaan ministerineuvostolle sekä komissiolle, joka antaa lausunnon näistä tarkistuksista.

8. Jos ministerineuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, kolmen kuukauden kuluessa Euroopan parlamentin tekemien tarkistusten vastaanottamisesta

a) hyväksyy kaikki Euroopan parlamentin tekemät tarkistukset, kyseinen säädös katsotaan annetuksi;

b) ei hyväksy kaikkia tarkistuksia, ministerineuvoston puheenjohtaja yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin puheenmiehen kanssa kutsuu kuuden viikon kuluessa sovittelukomitean koolle.

9. Niistä tarkistuksista, joista komissio on antanut kielteisen lausunnon, ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

Sovittelu

10. Sovittelukomiteassa kokoontuvat ministerineuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on ministerineuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä parlamentin ja ministerineuvoston toisessa käsittelyssä vahvistamien kantojen perusteella kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

11. Komissio osallistuu sovittelukomitean työhön ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston kantojen lähenemistä.

12. Jos sovittelukomitea ei hyväksy yhteistä tekstiä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, katsotaan, että ehdotettua säädöstä ei ole annettu.

Kolmas käsittely

13. Jos sovittelukomitea hyväksyy kyseisessä määräajassa yhteisen tekstin, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja ministerineuvosto määräenemmistöllä kumpikin kuuden viikon kuluessa tuosta ajankohdasta, annetaanko säädös yhteisen tekstin mukaisena. Jos näin ei tehdä, katsotaan, että sitä ei ole annettu.

14. Euroopan parlamentin tai ministerineuvoston aloitteesta tässä artiklassa määrättyä kolmen kuukauden määräaikaa pidentään enintään yhdellä kuukaudella ja kuuden viikon määrääkää vastaavasti enintään kahdella viikolla.

Erityismääräykset

15. Silloin kun tässä perustuslaissa nimenomaisesti määrättyissä tapauksissa laki tai puitelaki käsitellään jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta tai unionin tuomioistuimen taikka Euroopan investointipankin pyynnöstä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, 2 kohtaa, 6 kohdan toista virkettä ja 9 kohtaa ei sovelleta.

Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto toimittavat komissiolle säädösehdotuksen sekä ensimmäisen ja toisen käsittelyn kantansa.

Euroopan parlamentti tai ministerineuvosto voi pyytää komissiolta lausuntoa milloin tahansa menettelyn aikana. Komissio voi myös antaa lausunnon omasta aloitteestaan. Se voi tarpeelliseksi katsomissaan tapauksissa osallistua sovittelukomitean työkentelyyn 11 kohdassa määrättyin edellytyksin.

III-303 artikla

Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja komissio neuvottelevat keskenään ja sopivat yhteisellä sopimuksella yhteistyössään sovellettavista menettelytavoista. Tätä varten ne voivat perustuslakia noudattaen tehdä toimielinten välisiä sopimuksia, jotka voivat olla velvoittavia.

III-304 artikla

1. Unionin toimielimet, elimet ja erillisvirastot tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon.

2. Eurooppalailla vahvistetaan tätä varten erityissäännökset, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-332 artiklan soveltamista.

III-305 artikla

1. Unionin toimielimet, elimet ja erillisvirastot tunnustavat työnsä avoimuuden tärkeyden ja vahvistavat I-49 artiklan mukaisesti työjärjestyksissään erityissäännökset yleisön oikeudesta tutustua asiakirjoihin. Unionin tuomioistuimen ja Euroopan keskuspankin on hallinnollisia tehtäviään hoitaessaan noudatettava I-49 artiklan 3 kohdan määräyksiä.

2. Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto huolehtivat lainsäädäntömenettelyihin liittyvien asiakirjojen julkisuudesta.

III-306 artikla

1. Ministerineuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan:

a) Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, komission puheenjohtajan, unionin ulkoasiainministerin, eurooppakomissaarien ja komissaarien, Euroopan tuomioistuimen presidentin, sen jäsenten ja kirjaajan sekä yleisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenten ja kirjaajan palkat, heille maksettavat korvaukset sekä heidän eläkkeensä.

b) tilintarkastustuomioistuimen presidentin ja jäsenten työsuhteen ehdot ja erityisesti heille maksettavat palkat, korvaukset sekä heidän eläkkeensä.

Ministerineuvosto vahvistaa myös palkkaa vastaavat korvaukset.

2. Ministerineuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan talous- ja sosiaalikomitean jäsenille maksettavat korvaukset.

III-307 artikla

Ministerineuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin säädös, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle, on täytäntöönpanokelpoinen.

Täytäntöönpanoon sovelletaan sen jäsenvaltion säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja unionin tuomioistuimelle.

Kun nämä muodollisuudet on hakijan vaatimuksesta täytetty, tämä voi hakea täytäntöönpanoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain unionin tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä.

II LUKU

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

Monivuotinen rahoituskehys

III-308 artikla

1. Monivuotinen rahoituskehys laaditaan I-54 artiklan mukaisesti vähintään viiden vuoden jaksolle.

2. Rahoituskehyksessä vahvistetaan vuosittaiset enimmäismäärät maksusitoumusmäärärahoille menoluokittain ja vuosittainen enimmäismäärä maksuäärärahoille. Menoluokkien lukumäärä on rajoitettu, ja ne vastaavat unionin keskeisiä toiminta-aloja.

3. Rahoituskehyksessä määrätään kaikista muistakin toimenpiteistä, jotka ovat hyödyksi vuotuisen talousarviomenettelyn moitteettomalle toteuttamiselle.

4. Silloin kun uuden rahoituskehyksen vahvistavaa ministerineuvoston eurooppalakia ei ole annettu edellisen rahoituskehyksen voimassaolon päättyessä, jatketaan kyseisen jakson viimeistä vuotta koskevien enimmäismäärien ja muiden toimenpiteiden voimassaoloa kunnes kyseinen laki on annettu.

5. Koko rahoituskehyksen vahvistamiseen johtavan menettelyn aikana Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja komissio toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen menettelyn saattamista päätökseen.

2 JAKSO

Unionin vuosittainen talousarvio

III-309 artikla

Varainhoitovuosi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

III-310 artikla

Unionin vuosittainen talousarvio vahvistetaan eurooppalailla seuraavien määräysten mukaisesti:

1. Kukin toimielin laatii 1 päivään heinäkuuta mennessä ennakoarvion menoistaan. Komissio kokoaa nämä ennakoarviot talousarvioesitykseen. Se liittää siihen lausunnon, jossa voi olla toisenlaisia arvioita.

Talousarvioesityksessä on arvio tuloista ja arvio menoista.

Komissio voi muuttaa talousarvioesitystä menettelyn aikana 5 kohdassa tarkoitetun sovittelukomitean koollekutsumiseen saakka.

2. Komissio toimittaa talousarvioesityksen Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle viimeistään 1 päivänä syyskuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee.

3. Ministerineuvosto vahvistaa kantansa talousarvioesitykseen ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille viimeistään 1 päivänä lokakuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee. Ministerineuvosto antaa Euroopan parlamentille täydellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet ministerineuvoston kannan vahvistamiseen.

4. Jos Euroopan parlamentti neljäkymmenen kahden päivän kuluessa edellä tarkoitetusta ilmoituksesta

a) hyväksyy ministerineuvoston kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan annetuksi;

b) esittää jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia ministerineuvoston kantaan, tämä tarkistettu teksti toimitetaan ministe-

rineuvostolle ja komissiolle. Euroopan parlamentin puhemies yhteisymmärryksessä ministerineuvoston puheenjohtajan kanssa kutsuu viipymättä sovittelukomitean koolle.

Sovittelukomitea ei kokoonnu, jos ministerineuvosto ilmoittaa kymmenen päivän kuluessa Euroopan parlamentille, että se hyväksyy kaikki tämän esittämät tarkistukset.

5. Sovittelukomiteassa kokoontuvat ministerineuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; sen tehtävänä on ministerineuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston kantojen pohjalta kahdenkymmenen kahden päivän kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

6. Komissio osallistuu sovittelukomitean työhön ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston kantojen lähenemistä.

7. Jos sovittelukomitea hyväksyy 5 kohdassa tarkoitetussa kahdenkymmenen kahden päivän määräajassa yhteisen tekstin, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja ministerineuvosto määräenemmistöllä kumpikin neljäntoista päivän kuluessa kyseisestä päivästä, hyväksytäänkö yhteinen teksti.

8. Jos sovittelukomitea ei hyväksy 5 kohdassa tarkoitetussa kahdenkymmenen kahden päivän määräajassa yhteistä tekstiä tai jos ministerineuvosto hylkää yhteisen tekstin, Euroopan parlamentti voi neljäntoista päivän kuluessa jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä vahvistaa tarkistusehdotuksensa. Jos Euroopan parlamentin tarkistusehdotusta ei vahvisteta, ministerineuvoston kanta budjettikohtaan, johon kyseinen tarkistusehdotus on tehty, katsotaan hyväksytyksi.

Jos Euroopan parlamentti hylkää yhteisen tekstin jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä, se voi pyytää, että sille annetaan uusi talousarvioesitys.

9. Kun tässä artiklassa määrätty menettely on saatettu päätökseen, Euroopan parlamentin puhemies toteaa talousarviota koskevan eurooppalain lopullisesti vahvistetuksi.

III-311 artikla

1. Jollei talousarviota koskevaa eurooppalakia ole annettu varainhoitovuoden alkuun mennessä, III-318 artiklassa tarkoitetun eurooppalain säännösten mukaisesti menoihin voidaan käyttää kuukausittain kunkin luvun tai kunkin muun jaottelun osalta määrä, joka on enintään yksi kahdestoistaosa edellisen varainhoitovuoden talousarviota koskevaan eurooppalakiin merkityistä määrärahoista; komissio saa kuitenkin käyttää vain määrän, joka on enintään yksi kahdestoistaosa tarkasteltavana olevaan talousarvioesitykseen otetuista määrärahoista.

2. Ministerineuvosto voi komission ehdotuksesta ja noudattaen muita 1 kohdassa määrättyjä ehtoja tehdä eurooppapäätöksen, jossa annetaan lupa menoihin, jotka johtavat siihen, että yksi kahdestoistaosa ylitetään. Ministerineuvosto toimittaa päätöksen välittömästi tiedoksi Euroopan parlamentille.

Kyseisessä eurooppapäätöksessä määrätään tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavista varoista toimenpiteistä.

Päätös tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen tekemisestä, jollei Euroopan parlamentti sitä ennen päättää pienentää menoja jäsentensä enemmistöllä tehdyllä ratkaisulla.

III-312 artikla

Muut kuin henkilöstömenoihin tarkoitetut määrärahat, joita ei ole käytetty varainhoitovuonna, voidaan III-318 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaissa vahvistettavien ehtojen siirtää, mutta vain seuraavalle varainhoitovuodelle.

Määrärahat jaotellaan lukuihin, joissa menot ryhmitellään laatunsa tai käyttötarkoituksensa mukaan ja jaotellaan edelleen 318 artiklassa tarkoitetun eurooppalaisen mukaisesti.

Euroopan parlamentin, ministerineuvoston, komission ja unionin tuomioistuimen määrärahat otetaan talousarvioon erillisinä erinä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta eräitä yhteisiä menoja koskevaa erityissääntelyä.

3 JAKSO

Talousarvion toteuttaminen ja vastuuvapauden myöntäminen

III-313 artikla

Komissio vastaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa III-318 artiklassa tarkoitetun eurooppalaisen mukaisesti ja annettujen määrärahojen rajoissa talousarvion toteuttamisesta moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti. Jäsenvaltiot varmistavat yhteistyössä komission kanssa, että määrärahat käytetään kyseisten periaatteiden mukaisesti.

III-318 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaissa vahvistetaan jäsenvaltioiden valvonta- ja tilintarkastusvelvoitteet talousarvion toteuttamisessa sekä niistä seuraavat tehtävät.

III-318 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaissa vahvistetaan tehtävät ja erityissäännöt siitä, miten kukin toimielin osallistuu omien menojensa toteuttamiseen.

Komissio voi III-318 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaissa säädetyin rajoituksin ja edellytyksin siirtää määrärahoja luvusta toiseen tai alajaottelusta toiseen.

III-314 artikla

Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle vuosittain edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteuttamista koskevat tilit. Komissio toimittaa niille lisäksi taseen, johon on merkitty unionin varat ja vastuut.

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle myös arviointikertomuksen unionin varoista, joka perustuu erityisesti Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston III-315 artiklan nojalla antamien huomautusten perusteella toteutetuista toimista saavutettuihin tuloksiin.

III-315 artikla

1. Euroopan parlamentti myöntää ministerineuvoston antamasta suosituksesta komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden. Tätä varten se ministerineuvoston jälkeen tutkii III-314 artiklassa tarkoitetut tilit, taseen, ja arviointikertomuksen, tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen ja tarkastettujen toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamat vastaukset, III-290 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun lausuman sekä tilintarkastustuomioistuimen antamat asiaa koskevat erityiskertomukset.

2. Euroopan parlamentti voi, ennen kuin se myöntää vastuuvapauden komissiolle tai muussakin tarkoituksessa, joka liittyy talousarvion toteuttamista koskevien komission toimivaltuuksien käyttämiseen, kutsua komission kuultavaksi menojen käytöstä tai varainkäytön valvonnan järjestelmien toiminnasta. Komissio antaa kaikki tarpeelliset tiedot Euroopan parlamentille sen pyynnöstä.

3. Komissio ryhtyy kaikkiin aiheellisiin toimiin ottaakseen huomioon huomautukset, jotka Euroopan parlamentti on liittänyt vastuuvapauspäätökseensä, tai muut huomautukset, jotka parlamentti on esittänyt menojen käytöstä sekä huomiot, jotka ministerineuvosto on liittänyt vastuuvapauden myöntämisestä antamiinsa suosituksiin.

4. Komissio antaa Euroopan parlamentin tai ministerineuvoston pyynnöstä kertomuksia toimenpiteistä, jotka on toteutettu näiden huomautusten ja huomioden perusteella, ja erityisesti ohjeista, jotka on annettu talousarvion toteuttamisesta vastuussa oleville. Nämä kertomukset toimitetaan myös tilintarkastustuomioistuimelle.

4 JAKSO

Yhteiset määräykset

III-316 artikla

Monivuotinen rahoituskehys ja vuosittainen talousarvio laaditaan euroissa.

III-317 artikla

Jos komissio antaa asiasta tiedon niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joita asia koskee, se voi muuttaa jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat varansa toisen jäsenvaltion valuuttaksi siltä osin kuin se on tarpeen niiden käyttämiseksi perustulaislaissa määrättyihin tarkoituksiin. Jos komissiolle on rahaa tai rahaksi muunnettavia varoja valuuttoina, joita se tarvitsee, se välttää tällaisia valuuttanvaihtoja niin paljon kuin mahdollista.

Komissio asioi kunkin jäsenvaltion, jota asia koskee, kanssa jäsenvaltion nimeämän viranomaisen välityksellä. Rahaliikennettä hoitaessaan komissio käyttää jäsenvaltion setelipankkia tai muuta jäsenvaltion hyväksymää rahalaitosta.

III-318 artikla

1. Eurooppalailla:

- a) vahvistetaan varainhoitosäännöt, joissa määritetään varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- b) vahvistetaan säännöt varainhoidon valvojien, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuusta sekä järjestetään heidän toimintansa valvonta.

Kyseinen laki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.

2. Ministerineuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksen, jolla vahvistetaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja se menettely, joita noudattaen unionin omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja tilintarkastustuomioistuinta kuultuaan.

3. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti 1 päivään tammikuuta 2007 saakka kaikissa tässä artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

III-319 artikla

Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja komissio huolehtivat siitä, että käytettävissä on varat, joiden avulla unioni voi täyttää oikeudelliset velvoitteensa kolmansia osapuolia kohtaan.

III-320 artikla

Euroopan parlamentin puhemies ja ministerineuvoston ja komission puheenjohtajien säännöllisiä tapaamisia järjestetään komission aloitteesta tässä luvussa tarkoitettujen talousarviomennettelyjen yhteydessä. Puhemies ja puheenjohtajat toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet toimielinten kantojen sovitteliseksi ja lähentämiseksi, jotta tämän luvun määräysten täytäntöpano helpottuisi.

5 JAKSO

Petosten torjunta

III-321 artikla

1. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta tämän artiklan mukaisesti hyväksyttävillä toimenpiteillä. Näiden toimenpiteiden on oltava vaikutukseltaan varoittavia ja sellaisia, että niillä voidaan tarjota tehokas suoja jäsenvaltioissa.

2. Jäsenvaltiot suojelevat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä samanlaisin toimenpitein kuin ne, joilla ne suojelevat omia taloudellisia etujaan.

3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista. Tätä varten ne yhdessä komission kanssa järjestävät kiinteän ja säännöllisen yhteistoiminnan toimivaltaisten viranomaisten välillä.

4. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä ja tällaisen menettelyn torjumiseksi tarkoitukseen tehokkaan ja yhtäläisen suojan tarjoaminen jäsenvaltioissa. Kyseinen laki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.

5. Komissio antaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa vuosittain Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle selvityksen tämän artiklan täytäntöönpanemiseksi hyväksytyistä toimenpiteistä ja säännöksistä.

III LUKU

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

III-322 artikla

Tiiviimmässä yhteistyössä on noudatettava tätä perustuslakia ja unionin oikeutta.

Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Se ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua.

III-323 artikla

Tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomat jäsenvaltiot eivät saa estää kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

III-324 artikla

1. Tiiviimpään yhteistyöhön voivat sitä aloitettaessa osallistua kaikki jäsenvaltiot edellyttäen, että ne täyttävät mahdolliset oikeuden myöntämistä koskevassa eurooppapäätöksessä vahvistetut osallistumisehdot. Siihen voi myös osallistua milloin tahansa sen aikana edellyttäen, että edellä mainittujen mahdollisten ehtojen lisäksi noudatetaan yhteistyön yhteydessä jo hyväksytyjä säädöksiä.

Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät helpottamaan mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistumista yhteistyöhön.

2. Komissio ja tarvittaessa unionin ulkoasiainministeri antavat kaikille ministerineuvoston jäsenille sekä Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja tiiviimmän yhteistyön kehityksestä.

III-325 artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön jollakin tässä perustuslaissa tarkoitetulla alalla, yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lukuun ottamatta, esittävät asiasta komissiolle pyynnön, jossa ne täsmentävät suunnitellun yhteistyön soveltamisalan ja sen tavoitteet. Komissio voi tehdä asiasta ehdotuksen ministerineuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa.

Ministerineuvosto tekee komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen, jolla se myöntää oikeuden toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

2. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön ministerineuvostolle. Pyyntö toimitetaan unionin ulkoasiainministerille, joka antaa lausuntonsa siitä, onko tiiviimpi yhteistyö johdonmukaista unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan nähden, sekä komissiolle, joka antaa lausunnon erityisesti siitä, onko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö johdonmukaista unionin muihin politiikkoihin nähden. Pyyntö annetaan tiedoksi myös Euroopan parlamentille.

Ministerineuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla se myöntää oikeuden toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

III-326 artikla

1. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua tiiviimpään yhteistyöhön jollakin III-325 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla alalla, ilmoittaa aikomuksestaan ministerineuvostolle ja komissiolle.

Neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta komissio vahvistaa kyseisen jäsenvaltion osallistumisen. Se toteaa tarvittaessa, että mahdolliset osallistumisehdot täyttyvät, ja hyväksyy tarpeellisia pitämänsä siirtymäkauden toimenpiteet, jotka koskevat tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo hyväksyttyjen säästöjen soveltamista.

Jos komissio kuitenkin katsoo, että mahdolliset osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa kyseisten ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten. Se käsittelee pyynnön uudelleen edellisessä alakohdassa olevaa menettelyä noudattaen. Jos komissio katsoo, että mahdolliset osallistumisehdot eivät vielä-

kään täyty, kyseinen jäsenvaltio voi saattaa asian ministerineuvoston käsiteltäväksi, jolloin ministerineuvosto tekee ratkaisunsa I-43 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Ministerineuvosto voi myös komission ehdotuksesta hyväksyä toisessa alakohdassa tarkoitettua siirtymäkauden toimenpiteet.

2. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua tiiviimpään yhteistyöhön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla, ilmoittaa aikomuksestaan ministerineuvostolle, unionin ulkoasiainministerille ja komissiolle.

Ministerineuvosto vahvistaa kyseisen jäsenvaltion osallistumisen unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan. Se toteaa tarvittaessa, että mahdolliset osallistumisehdot täyttyvät. Ministerineuvosto voi myös unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta hyväksyä tarpeellisia pitämänsä siirtymäkauden toimenpiteet, jotka koskevat tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo hyväksyttyjen säästöjen soveltamista. Jos ministerineuvosto kuitenkin katsoo, että mahdolliset osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa kyseisten ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten.

Tätä kohtaa sovellettaessa ministerineuvosto tekee ratkaisunsa I-43 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

III-327 artikla

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, ellei ministerineuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti toisin päättää kaikkien jäsentensä kokouksessa.

III-328 artikla

Kun jossakin tämän perustuslain määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti, neuvosto, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti I-43 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen menettelysääntöjen mukaisesti, voi omasta aloitteestaan päättää, että se tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.

Kun jossakin tämän perustuslain määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto antaa eurooppalakeja ja -puitelakeja erityisessä lainsäätämisyksityksessä, neuvosto, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti I-43 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen menettelysääntöjen mukaisesti, voi omasta aloitteestaan päättää, että se tekee ratkaisunsa tavanomaisessa lainsäätämisyksityksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-329 artikla

Ministerineuvosto ja komissio varmistavat, että tiiviimmän yhteistyön alalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään sekä unionin politiikkoihin nähden, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä.

VII OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-330 artikla

Ottaen huomioon Ranskan merentakaisten departementtien, Azorien, Madeiran ja Kanariansaarten rakenteellinen, sosiaalinen ja taloudellinen tilanne, jota vaikeuttaa niiden syrjäinen sijainti, saaristoluonne, pieni koko, vaikea pinnanmuodostus ja ilmasto sekä taloudellinen riippuvuus muutamista harvoista tuotteista, jotka sen vuoksi, että ne ovat pysyviä tekijöitä ja niillä on yhteisvaikutuksia, haittaavat suuresti näiden alueiden kehitystä, ministerineuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä, joiden tarkoituksena on erityisesti määrittellä ne edellytykset, joilla perustuslakia sovelletaan kyseisiin alueisiin, mukaan lukien yhteiset politiikat. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet koskevat erityisesti tulli- ja kauppapolitiikkaa, veropolitiikkaa, tullittomia alueita, maatalous- ja kalastuspolitiikkaa, raaka-aineiden ja välttämättömien kulutustavaroiden toimittamiseksi, valtiontukia sekä edellytyksiä rakennerahastoihin ja laaja-alaisiin unionin ohjelmiin osallistumiselle.

Ministerineuvosto hyväksyy ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet syrjäisimpien alueiden erityispiirteet ja rajoitukset huomioon ottaen ja heikentämättä unionin oikeusjärjestyksen, sisämarkkinat ja yhteiset politiikat mukaan luettuina, yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

III-331 artikla

Tällä perustuslailla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin.

III-332 artikla

Unionilla on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus; se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Tällöin unionia edustaa komissio. Toimielinten toimintaan liittyvissä kysymyksissä unionia kuitenkin edustaa kukin toimielin itse hallinnollisen riippumattomuutensa puitteissa.

III-333 artikla

Unionin virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja unionin muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot vahvistetaan eurooppalailla. Kyseinen laki annetaan, kun toimielimiä, joita asia koskee, on kuultu.

III-334 artikla

Komissio voi sille uskottujen tehtävien hoitamiseksi, niissä rajoissa ja niillä edellytyksin, jotka vahvistetaan ministerineuvoston yksinkertaisella enemmistöllä hyväksymässä eurooppa-asetuksessa tai -päätöksessä, hankkia kaikki tarvittavat tiedot ja toimittaa kaikki tarvittavat tarkastukset.

III-335 artikla

1. Unionin toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen tuottamisen edellyttämät toimenpiteet vahvistetaan eurooppalailla tai -puitelilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan noudattamista.

2. Tilastojen laatimisessa noudatetaan puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja tilastosalaisuutta; tilastojen laatimisesta ei saa aiheutua kohtuutonta rasitetta taloudellisille toimijoille.

III-336 artikla

Unionin toimielimen jäsen, komitean jäsen, unionin virkamies tai muu unionin henkilöstöön kuuluva ei saa, tehtävänsä päätyttyään, ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja eikä varsinkaan tietoja yrityksistä taikka niiden liikesuhteista tai kustannustekijöistä.

III-337 artikla

Sopimussuhteeseen perustuva unionin vastuu määräytyy kyseiseen sopimukseen sovellettavan lainsäädännön mukaan.

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella unioni korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Mitä toisessa kohdassa määrätään, sovelletaan samoin edellytyksin myös Euroopan keskuspankin ja sen henkilöstön tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon korvaamiseen.

Unionin henkilöstöön kuuluvien henkilökohtaisesta vastuusta unionia kohtaan määrätään heihin sovellettavissa henkilöstösäännöissä tai heitä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa.

III-338 artikla

Jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikan.

III-339 artikla

Ministerineuvosto antaa yksimielisesti eurooppa-asetuksen, jolla vahvistetaan unionin toimielimissä käytettäviä kieliä koskeva sääntely, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tuomioistuimen perussäännön soveltamista.

III-340 artikla

Unionilla on jäsenvaltioiden alueella Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyssä pöytäkirjassa määrättyin edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi. Sama koskee Euroopan keskuspankkia ja Euroopan investointipankkia.

III-341 artikla

Tämä perustuslaki ei vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa ennen 1 päivää tammi-kuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

Siltä osin kuin tällaiset sopimukset eivät ole sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa, asianomaiset jäsenvaltiot käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Tällöin jäsenvaltiot tarvittaessa avustavat toisiaan ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistavat yhteisen suhtautumistavan.

Soveltaessaan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja sopimuksia jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että ne edut, jotka kukin jäsenvaltio on tässä perustuslaissa myöntänyt, ovat erottamaton

osa unionia ja liittyvät sen vuoksi kiinteästi yhteisten toimielinten perustamiseen ja niille annettuun toimivaltaan sekä siihen, että kaikki jäsenvaltiot myöntävät samat edut.

III-342 artikla

1. Tämä perustuslaki ei estä soveltamasta seuraavia sääntöjä:

- a) mikään jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuussetujensa vastaiseksi;
- b) jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuussetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön.

2. Ministerineuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen sen luettelon muuttamisesta, jonka se on vahvistanut 15 päivänä huhtikuuta 1958 tuotteista, joihin sovelletaan 1 kohdan b alakohtaa.

IV OSA**YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET***Uusi IV-1 artikla***Unionin tunnukset ⁽¹⁾**

Unionin lipussa on sinisellä pohjalla kahdentoista kultaisen tähden muodostama ympyrä.

Unionin hymni on ote Ludwig van Beethovenin yhdeksännen sinfonian Oodista ilolle.

Unionin tunnuslause on: erilaisuudessaan yhdistynyt.

Unionin raha on euro.

Toukokuun yhdeksättä päivää juhlitaan kaikkialla unionissa Eurooppa-päivänä.

*IV-2 artikla***Aikaisempien perussopimusten kumoaminen**

Perustuslaista tehdyn sopimuksen tullessa voimaan kumotaan Euroopan yhteisön perustamissopimus ja sopimus Euroopan unionista sekä perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteinä olevassa pöytäkirjassa olevat asiakirjat ja sopimukset, joilla niitä on täydennetty tai muutettu.

*IV-3 artikla***Oikeudellinen jatkuvuus Euroopan yhteisöön ja Euroopan unioniin nähden**

Euroopan yhteisön ja Euroopan unionin kaikki sekä sisäiset että kansainväliset sopimuksista johtuvat oikeudet ja velvoitteet,

jotka ovat syntyneet ennen perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloa aikaisempien sopimusten, pöytäkirjojen tai asiakirjojen nojalla, mukaan lukien kaikki Euroopan yhteisön ja Euroopan unionin varat ja vastuut sekä arkistot, siirtyvät Euroopan unionille.

Ensimmäisessä kohdassa mainittujen perussopimusten ja säästöjen nojalla hyväksytyt unionin toimielinten säännökset jäävät voimaan perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteinä olevassa pöytäkirjassa määrättyin edellytyksin. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö pysyy edelleen unionin lainsäädännön tulkintalähteenä.

*IV-4 artikla***Alueellinen soveltamisala**

1. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan sekä

2. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Ranskan merentakaisiin departementteihin, Azoreihin, Madeiraan ja Kanariansaariin III osan III-329 artiklan mukaisesti.

⁽¹⁾ Valmistelukunta on sitä mieltä, että paras paikka tälle artiklalle olisi I osa.

3. EY:n perustamissopimuksen liitteessä II lueteltuihin merentakaisiin maihin ja alueisiin sovelletaan perustuslaista tehdyn sopimuksen III osan IV osastossa määrättyä, assosiointia koskevaa erityissääntelyä.

Perustuslaista tehtyä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole mainituissa luettelossa.

4. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltioihin huolehtii jäsenvaltio.

5. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Ahvenanmaahan Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymishdoista tehtyyn asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 määräysten mukaisesti.

6. Poiketen siitä, mitä edellä olevissa kohdissa määrätään, noudatetaan seuraavaa:

- a) Perustuslaista tehtyä sopimusta ei sovelleta Färsaariin.
- b) Perustuslaista tehtyä sopimusta ei sovelleta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereni-teettiin kuuluviin alueisiin Kyproksesta.
- c) Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin uusien jäsenvaltioiden liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomien-eriyhteisöön 22 päivänä tammikuuta 1972 allekirjoitetussa sopimuksessa tarkoitetun mainittuja saaria koskevan sääntelyn toteuttamisen turvaamiseksi on tarpeen.

IV-5 artikla

Alueelliset liitot

Perustuslaista tehty sopimus ei ole esteenä Belgian ja Luxemburgin eikä Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden välisen alueellisen liiton olemassaololle ja toteuttamiselle siltä osin kuin näiden alueellisten liittojen tavoitteita ei saavuteta kyseistä sopimusta soveltamalla.

IV-6 artikla

Pöytäkirjat

Tähän sopimukseen liitetyt pöytäkirjat ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

IV-7 artikla

Perustuslaista tehdyn sopimuksen tarkistusmenettely

1. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä ministerineuvostolle ehdotuksia perustuslaista tehdyn

sopimuksen tarkistamiseksi. Nämä ehdotukset annetaan tiedoksi jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.

2. Jos Eurooppa-neuvosto Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tekee yksinkertaisella enemmistöllä myönteisen päätöksen ehdotettujen muutosten käsittelemisestä, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle valmistelukunnan, joka koostuu jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien, jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten sekä Euroopan parlamentin ja komission edustajista. Myös Euroopan keskuspankkia kuullaan, jos kyse on toimielimiä koskevista muutoksista rahasiain alalla. Eurooppa-neuvosto voi päättää yksinkertaisella enemmistöllä, Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan, olla kutsumatta valmistelukuntaa koolle, jos kyse on muutoksista, joiden laajuus ei sitä edellytä. Tällöin Eurooppa-neuvosto antaa valtuutuksen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

Valmistelukunta tarkastelee tarkistusehdotuksia ja antaa yksimielisesti suosituksen 3 kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

3. Ministerineuvoston puheenjohtaja kutsuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella perustuslaista tehtyyn sopimukseen tehtävät muutokset.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

4. Jos kahden vuoden kuluttua perustuslaista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut kyseisen sopimuksen ja yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla on ollut vaikeuksia ratifiointissa, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

IV-8 artikla

Perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksyminen, ratifiointi ja voimaantulo

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat perustuslaista tehdyn sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

2. Perustuslaista tehty sopimus tulee voimaan ... päivänä ... kuuta ..., jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

IV-9 artikla

Voimassaoloaika

Perustuslaista tehty sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

*IV-10 artikla***Kielet** ⁽¹⁾

Perustuslaista tehty sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin,

ranskan, ruotsin, saksan, suomen, tanskan, latvian, liettuan, maltan, puolan, slovakian, sloveenin, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

⁽¹⁾ Tätä artiklaa on mukautettava liittymisasiakirjan mukaisesti.

PÖYTÄKIRJA KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, JOTKA

PALAUTTAVAT MIELEEN, että jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit valvovat maansa hallituksen toimintaa unioniin liittyvissä kysymyksissä kunkin jäsenvaltion valtiosäännön mukaiseen järjestelmään ja käytäntöön kuuluvalla tavalla,

HALUAVAT kuitenkin kannustaa kansallisia parlamentteja osallistumaan entistä enemmän Euroopan unionin toimintaan ja parantaa niiden mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä säädösehdotuksista samoin kuin muista niiden kannalta erityisen tärkeiltä vaikuttavista asioista,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka ovat unionin perustuslain liitteenä:

I Tietojen antaminen jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille

1. Komissio toimittaa suoraan jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille kaikki komission tausta-asiakirjat (vihreät ja valkoiset kirjat sekä tiedonannot) niiden julkaisemisen yhteydessä. Komissio lähettää jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille myös vuotuisen lainsäädäntöohjelman samoin kuin kaikki muut lainsäädäntöohjelmaa tai poliittista strategiaa koskevat asiakirjat, jotka se esittää Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle samaan aikaan kuin kyseisille toimielimille.
2. Kaikki Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle osoitetut säädösehdotukset lähetetään samanaikaisesti jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.
3. Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit voivat toimittaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä ministerineuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon toissijaisuusperiaatteen noudattamisesta säädösehdotuksessa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaista menettelyä noudattaen.
4. Säädösehdotus voidaan ottaa ministerineuvoston esityslistalle säädöksen antamiseksi tai yhteisen kannan vahvistamiseksi jossakin lainsäädäntömenettelyssä aikaisintaan kuuden viikon kuluttua siitä, kun komissio on antanut säädösehdotuksen Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille Euroopan unionin virallisilla kielillä, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu, jolloin perustelut on esitettävä kyseisessä säädöksessä tai ministerineuvoston yhteisessä kannassa. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia minkäänlaista säädösehdotusta koskevaa yhteisymmärrystä ei voida todeta saavutetun näiden kuuden viikon aikana. Kanta voidaan vahvistaa aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun ehdotus on otettu ministerineuvoston esityslistalle.
5. Ministerineuvoston istuntojen esityslistat ja käsittelyn tulokset, mukaan lukien niiden ministerineuvoston istun-

tojen pöytäkirjat, joissa säädösehdotuksia on käsitelty, toimitetaan suoraan jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden hallituksille.

6. Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa unionin perustuslain I-24 artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa, kansallisille parlamenteille ilmoitetaan siitä ennen päätöksen tekemistä.

Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa unionin perustuslain I-24 artiklan 4 kohdan toista alakohtaa, kansallisille parlamenteille ilmoitetaan siitä vähintään neljä kuukautta ennen päätöksen tekemistä.

7. Tilintarkastustuomioistuin lähettää vuosikertomuksensa tiedoksi jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle.
8. Näitä määräyksiä sovelletaan kaksikamaristen kansallisten parlamenttien kumpaankin kamariin.

II Parlamenttien välinen yhteistyö

9. Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit määrittelevät yhdessä, mikä olisi tehokas ja säännöllinen tapa järjestää ja edistää parlamenttien välistä yhteistyötä Euroopan unionissa.
10. Yhteisöasioita käsittelevien elinten konferenssi voi saattaa aiheellisina pitämänsä näkemykset Euroopan parlamentin, ministerineuvoston ja komission tietoon. Konferenssi edistää muun muassa jäsenvaltioiden parlamenttien ja Euroopan parlamentin välistä tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa myös niiden erityisvaliokuntien välillä. Konferenssi voi myös järjestää parlamenttien välisiä kokouksia tietyistä aiheista, etenkin keskustellakseen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kysymyksistä. Konferenssin näkemykset eivät sido kansallisia parlamentteja eivätkä määrää ennalta niiden kantaa.

PÖYTÄKIRJA TOISSIJAISUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEIDEN SOVELTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT varmistaa, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa unionin perustuslain I-9 artiklaan sisältyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista koskevat edellytykset sekä perustaa järjestelmän sen valvomiseksi, miten toimielimet soveltavat näitä periaatteita,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka ovat unionin perustuslain liitteenä:

1. Kukin toimielin huolehtii jatkuvasti unionin perustuslain I-9 artiklassa määriteltujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamisesta.
2. Komissio suorittaa laajoja kuulemisia ennen säädösehdotusten tekemistä. Niissä on tarvittaessa otettava huomioon suunniteltujen toimien alueellinen ja paikallinen ulottuvuus. Poikkeuksellisen kiireellisissä tapauksissa komissio ei suorita kuulemisia. Se perustelee päätöksensä ehdotuksessaan.
3. Komissio toimittaa kaikki säädösehdotuksensa sekä muutetut ehdotuksensa jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin se toimittaa ne unionin lainsäätäjälle. Euroopan parlamentti toimittaa lainsäädäntöpäätöslauselmansa ja ministerineuvosto kantansa niiden tultua hyväksytyiksi jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.
4. Komissio perustelee ehdotuksensa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisen kannalta. Kaikkiin säädösehdotuksiin olisi liitettävä selvitys, jonka sisältämien yksityiskohtaisten tietojen perusteella toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamista voidaan arvioida. Selvityksessä olisi esitettävä tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida säädösehdotuksen rahoitusvaikutuksia sekä eurooppapapuitelain kohdalla sen vaikutuksia lainsäädäntöön, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön, tarvittaessa myös alueelliseen lainsäädäntöön. Syyt, joiden perusteella todetaan, että unionin tavoite voidaan paremmin saavuttaa unionin tasolla, on osoitettava laadullisin, tai jos mahdollista, määrällisin osoittimin. Komissio ottaa huomioon, että unionille, jäsenvaltioiden hallituksille, alueellisille tai paikallisille viranomaisille, taloudellisille toimijoille ja kansalaisille aiheutuvan taloudellisen tai hallinnollisen rasituksen olisi pysyttävä mahdollisimman pienenä, ja sen olisi oltava oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden.
5. Jäsenvaltion kansallinen parlamentti tai kansallisen parlamentin kamari voi kuuden viikon kuluessa komission säädösehdotusten toimittamisesta antaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä ministerineuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella se arvioi, että kyseessä oleva ehdotus ei ole toissijaisuusperiaatteen mukainen. Kansallinen parlamentti tai kansallisen parlamentin kamari järjestää itse tarvittaessa lainsäädäntövaltaa käyttävien alueellisten parlamenttien kuulemisen.
6. Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja komissio ottavat huomioon jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien tai kansallisen parlamentin yhden kamarin perustellut lausunnot.

Niiden jäsenvaltioiden kansallisilla parlamenteilla, joissa on yksikamarinen järjestelmä, on kaksi ääntä, kun taas kaksikamarisessa järjestelmässä parlamentin kummallakin kamarilla on yksi ääni.

Jos vähintään kolmasosa jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien ja kansallisten parlamenttien kamarien kokonaäänimäärästä edustaa sellaisia perusteltuja lausuntoja, joiden mukaan komission ehdotuksessa ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, komissio tarkastelee ehdotustaan uudelleen. Ratkaiseva äänimäärä on vähintään neljännes, kun on kyse komission ehdotuksesta tai jäsenvaltioiden ryhmän unionin perustuslain vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevan III-165 artiklan määräysten mukaisesti tekemästä aloitteesta.

Tarkasteltuaan ehdotusta uudelleen komissio voi päättää joko pitää voimassa ehdotuksensa, muuttaa sitä tai peruuttaa sen. Komissio perustelee päätöksensä.
7. Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista ne kanteet, jotka jäsenvaltiot ovat nostaneet unionin perustuslain III-270 artiklan määräysten mukaisesti tai ne kanteet, jotka ne ovat toimittaneet oikeusjärjestyksensä mukaisesti kansallisen parlamenttinsa tai kansallisen parlamenttinsa kamarin puolesta sen vuoksi, että lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta.

Myös alueiden komitea voi nostaa saman unionin perustuslain artiklan mukaisesti vastaavan kanteen sellaisista lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttävistä säädöksistä, joiden hyväksyminen edellyttää unionin perustuslain mukaan sen kuulemistä.
8. Komissio antaa Eurooppa-neuvostolle, Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille vuosittain selvityksen unionin perustuslain I-9 artiklan soveltamisesta. Kyseinen vuosittainen selvitys lähetetään myös alueiden komitealle ja talous- ja sosiaalikomitealle.

**PÖYTÄKIRJA KANSALAISTEN EDUSTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTISSA JA ÄÄNTEN
PAINOTTAMISESTA EUROOPPA-NEUVOSTOSSA JA MINISTERINEUVOSTOSSA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euroopan parlamenttia koskevat määräykset

Koko vaalikauden 2004-2009 ajan kustakin jäsenvaltiosta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien määrä on seuraava:

Belgia	24
Tšekin tasavalta	24
Tanska	14
Saksa	99
Viro	6
Kreikka	24
Espanja	54
Ranska	78
Irlanti	13
Italia	78
Kypros	6
Latvia	9
Liettua	13
Luxemburg	6
Unkari	24
Malta	5
Alankomaat	27
Itävalta	18
Puola	54
Portugali	24
Slovenia	7
Slovakia	14
Suomi	14
Ruotsi	19
Yhdistynyt kuningaskunta	78

2 artikla

Määräykset äänen painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa

1. Seuraavat määräykset ovat voimassa 1 päivään marraskuuta 2009, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin perustuslain I-24 artiklan soveltamista.

Kun Eurooppa-neuvoston ja ministerineuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12
--------	----

Tšekin tasavalta	12
Tanska	7
Saksa	29
Viro	4
Kreikka	12
Espanja	27
Ranska	29
Irlanti	7
Italia	29
Kypros	4
Latvia	4
Liettua	7
Luxemburg	4
Unkari	12
Malta	3
Alankomaat	13
Itävalta	10
Puola	27
Portugali	12
Slovenia	4
Slovakia	7
Suomi	7
Ruotsi	10
Yhdistynyt kuningaskunta	29

Kun ministerineuvoston ratkaisu on unionin perustuslain nojalla tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 232 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 232 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston jäsen voi pyytää, että Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistö edustaa vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä.

2. Jos unioniin liittyy myöhemmin uusia jäseniä, edellisessä kohdassa tarkoitettu vähimmäismäärä lasketaan siten, että ääninä ilmaistu määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä ei ole suurempi kuin se määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä, joka lasketaan Euroopan unionin laajentumista koskevassa, Nizzan sopimuksen laatineen konferenssin päätöksiin sisältyvässä julistuksessa olevan taulukon pohjalta.

PÖYTÄKIRJA EURORYHMÄSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, JOTKA

HALUAVAT parantaa talouskasvun voimistumisen edellytyksiä Euroopassa ja edistää sen vuoksi talouspolitiikan yhä tiiviimpää yhteensovittamista euroalueella,

OVAT TIETOISIA siitä, että on tarpeen antaa erityismääräyksiä vuoropuhelun tiivistämiseksi euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden välillä, kunnes unionin kaikki jäsenvaltiot ovat liittyneet euroalueeseen,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään perustuslakiin:

1 artikla

Euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden ministerit kokoontuvat keskenään epävirallisiin kokouksiin. Näitä kokouksia pidetään tarvittaessa, ja niissä keskustellaan aiheista, jotka liittyvät näiden valtioiden erityisvastuuseen yhteisen rahan osalta. Komissio ja Euroopan keskuspankki kutsutaan osallistumaan näihin kokouksiin, joiden valmistelusta huolehtivat euron käyt-

töön ottaneiden jäsenvaltioiden valtiovarainministerien edustajat.

2 artikla

Euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden ministerit valitsevat puheenjohtajan kahden ja puolen vuoden toimikaudeksi kyseisten jäsenvaltioiden enemmistöllä.

PÖYTÄKIRJA EURATOM-SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

MUISTUTTAVAT sen tärkeydestä, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräykset tuottavat edelleen täysimääräisesti oikeusvaikutuksia,

HALUAVAT kuitenkin mukauttaa kyseisen sopimuksen uusiin sääntöihin, jotka vahvistetaan Euroopan perustuslaista tehdystä sopimuksessa erityisesti institutionaalisten ja varainhoitoa koskevien asioiden osalta,

OVAT SOPINEET seuraavista Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen liitettävistä määräyksistä, joilla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta seuraavasti:

1 artikla

Kumotaan 3 artikla.

2 artikla

Korvataan III osaston otsikko "Institutionaaliset määräykset" seuraavalla otsikolla: "Institutionaaliset ja varainhoitoa koskevat määräykset".

3 artikla

1. Korvataan 107 artikla seuraavasti:

"107 artikla

Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen institutionaalisia ja varainhoitoa koskevia määräyksiä (I-18–I-38 artikla, I-52–I-55 artikla ja III-227–III-316 artikla) sekä mainitun sopimuksen I-58 artiklaa sovelletaan tämän sopimuksen alaan kuuluvissa asioissa, tämän kuitenkaan rajoittamatta 134, 135, 144, 145, 157, 171, 172, 174 ja 176 artiklan erityismääräysten soveltamista."

2. Kumotaan 107 a–133, 136–143, 146–156, 158–170, 173, 173 a, 175 ja 177–183 a artikla.

4 artikla

Korvataan IV osaston otsikko "Varainhoitoa koskevat määräykset" seuraavalla otsikolla:

"Varainhoitoa koskevat erityismääräykset".

5 artikla

Korvataan 38 artiklan kolmannessa kohdassa ja 82 artiklassa kolmannessa kohdassa olevat viittaukset 141 ja 142 artiklaan viittauksilla Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen III-265 ja III-266 artiklaan.

Korvataan 171 artiklan 2 kohdassa, 175 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja 176 artiklan 3 kohdassa oleva viittaus 183 artiklaan viittauksella Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen III-318 artiklaan.

Korvataan 172 artiklan 4 kohdassa oleva viittaus 177 artiklan 5 kohtaan viittauksella Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen III-310 artiklaan.

Korvataan 18 artiklan viimeisessä kohdassa ja 83 artiklan 2 kohdassa oleva viittaus 164 artiklaan viittauksella Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen III-307 artiklaan.

Korvataan 38 ja 82 artiklassa oleva sana "direktiivi" sanalla "eurooppapäätös".

Korvataan perustamissopimuksessa sana "päätos" sanalla "eurooppapäätös".

6 artikla

Korvataan 190 artikla seuraavasti:

"Ministerineuvosto vahvistaa yksimielisesti toimielimissä käytettäviä kieliä koskevan sääntelyn, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön määräysten soveltamista."

7 artikla

Muutetaan 198 artikla seuraavasti:

"a) Tätä sopimusta ei sovelleta Färsaariin."

8 artikla

Muutetaan 201 artikla seuraavasti:

"Yhteisö toteuttaa taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa kiinteän yhteistoiminnan, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan yhteisellä sopimuksella."

9 artikla

Muutetaan 206 artikla seuraavasti:

"Yhteisö voi tehdä yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä.

Ministerineuvosto tekee nämä sopimukset yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Jos nämä sopimukset edellyttävät tämän sopimuksen muuttamista, muutokset on ennalta hyväksyttävä Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen IV-7 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen."

Kansalaisten edustuksesta Euroopan parlamentissa ja äänen painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa tehtyyn pöytäkirjaan liitetty

JULISTUS

Yhteinen kanta, jonka Euroopan unionin jäsenvaltiot hyväksyvät Romanian ja/tai Bulgarian Euroopan unioniin liittymistä koskevissa konferensseissa Euroopan parlamentin paikkojen jaon ja Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa suoritettavan äänen painottamisen osalta, on seuraava. Jos Romania ja/tai Bulgaria liittyy Euroopan unioniin ennen unionin perustuslain I-19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua Eurooppa-neuvoston päätöksen voimaantuloa, kyseisistä maista Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien lukumäärä lasketaan Romanian osalta luvun 33 ja Bulgarian osalta luvun 17 pohjalta siten, että lukuja korjataan noudattaen samaa kaavaa, jota on käytetty määrittäessä Euroopan parlamenttiin kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien lukumäärä, joka on liitteessä III olevassa pöytäkirjassa kansalaisten edustuksesta Euroopan parlamentissa ja äänen painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa.

Euroopan unioniin liittymistä koskevassa sopimuksessa voidaan määrätä, poiketen unionin perustuslain I-9 artiklan 2 kohdasta, että Euroopan parlamentin jäsenten lukumäärä voi tilapäisesti olla yli 736 jäsentä lainsäädäntökaudesta 2004–2009 jäljellä olevalla kaudella.

Äänen painottamisessa Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa käytetään 1 päivään marraskuuta 2009 saakka Romanian osalta lukua 14 ja Bulgarian osalta lukua 10, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin perustuslain I-24 artiklan 2 kohdan soveltamista. Kunakin liittymisajankohtana ministerineuvosto päättää vähimmäismäärästä, jota tarkoitetaan pöytäkirjassa kansalaisten edustuksesta Euroopan parlamentissa ja äänen painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa.

Julistus Euroopan ulkoisen toiminnan yksikön perustamisesta

Valmistelukunta toteaa, että perustuslain I-27 artiklassa tarkoitettua tulevan unionin ulkoasiainministerin avustamiseksi hänen tehtäviensä hoidossa ministerineuvoston ja komission on tarpeen, Euroopan parlamentin oikeuksia rajoittamatta, sopia siitä, että ministerin alaisuuteen perustetaan yhteinen yksikkö (Euroopan ulkoisen toiminnan yksikkö), joka koostuu ministerineuvoston pääsihteeristön ja komission toimivaltaisista yksiköistä lähtöisin olevista virkamiehistä ja jäsenvaltioiden lähettämästä ulkoasiainhallinnon henkilöstöstä.

Perustuslain III-230 artiklassa tarkoitettujen unionin edustustojen henkilöstö kootaan tästä yhteisestä yksiköstä.

Valmistelukunta katsoo, että tarpeelliset järjestelyt yhteisen yksikön perustamiseksi olisi tehtävä ensimmäisen vuoden kuluessa Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulosta.

Perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoittamista koskevaan päätösasiakirjaan liitettävä julistus

Jos kahden vuoden kuluttua perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut kyseisen sopimuksen ja yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla on ilmennyt vaikeuksia ratifioida sopimus, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

EUROOPPA-VALMISTELUKUNTA

JÄSENLUETTELO

PUHEENJOHTAJISTO

Valéry GISCARD d'ESTAING
Giuliano AMATO
Jean-Luc DEHAENE

Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

PUHEENJOHTAJISTON MUUT JÄSENET

Michel BARNIER
John BRUTON
Henning CHRISTOPHERSEN
Alfonso DASTIS
Klaus HÄNSCH
Giorgos KATIFORIS
Íñigo MÉNDEZ DE VIGO
Ana PALACIO
Giorgos PAPANDREOU
Gisela STUART
Antonio VITORINO
Alojz PETERLE

Euroopan komission edustaja
Kansallisten parlamenttien edustaja
Puheenjohtajavaltio Tanskan edustaja
Puheenjohtajavaltio Espanjan edustaja (maaliskuusta 2003)
Euroopan parlamentin edustaja
Puheenjohtajavaltio Kreikan edustaja (helmikuuhun 2003)
Euroopan parlamentin edustaja
Puheenjohtajavaltio Espanjan edustaja (maaliskuuhun 2003)
Puheenjohtajavaltio Kreikan edustaja (helmikuusta 2003)
Kansallisten parlamenttien edustaja
Euroopan komission edustaja
Kutsuvieras

VALMISTELUKUNNAN JÄSENET

EUROOPAN PARLAMENTIN EDUSTAJAT

Jens-Peter BONDE (DK)
Elmar BROK (D)
Andrew Nicholas DUFF (UK)
Olivier DUHAMEL (F)
Klaus HÄNSCH (D)
Sylvia-Yvonne KAUFMANN (D)
Timothy KIRKHOPE (UK)
Alain LAMASSOURE (F)
Linda McAVAN (UK)
Hanja MAIJ-WEGGEN (NL)
Luís MARINHO (P)
Íñigo MÉNDEZ DE VIGO Y MONTOJO (ES)
Cristiana MUSCARDINI (IT)
Antonio TAJANI (IT)
Anne VAN LANCKER (B)
Johannes VOGGENHUBER (ÖS)

TANSKA

Hallitus
Henning CHRISTOPHERSEN
Kansallinen parlamentti
Peter SKAARUP
Henrik DAM KRISTENSEN
SAKSA
Hallitus
Joschka FISCHER (Peter GLOTZin tilalle marraskuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Jürgen MEYER

Erwin TEUFEL

KREIKKA

Hallitus

Giorgos PAPANDREOU (Giorgos KATIFORISin tilalle helmikuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Paraskevas AVGERINOS

Marietta GIANNAKOU

ESPANJA

Hallitus

Alfonso DASTIS (Carlos BASTARRECHEn tilalle varajäseneksi syyskuussa 2002, Ana PALACIOOn tilalle jäseneksi maaliskuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Josep BORRELL FONTELLES

Gabriel CISNEROS LABORDA

KOMISSION EDUSTAJAT

Michel BARNIER
António VITORINO

JÄSENVALTIOIDEN EDUSTAJAT

BELGIA

Hallitus

Louis MICHEL

Kansallinen parlamentti

Karel DE GUCHT

Elio DI RUPO

RANSKA

Hallitus

Dominique de VILLEPIN Pierre MOSCOVIClin tilalle marraskuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Pierre LEQUILLER (Alain BARRAU:n tilalle heinäkuussa 2002)

Hubert HAENEL

IRLANTI

Hallitus

Dick ROCHE (Ray MacSHARRY:n tilalle heinäkuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

John BRUTON

Proinsias DE ROSSA

ITALIA

Hallitus

Gianfranco FINI

Kansallinen parlamentti

Marco FOLLINI

Lamberto DINI

LUXEMBURG

Hallitus

Jacques SANTER

Kansallinen parlamentti

Paul HELMINGER

Ben FAYOT

ALANKOMAAT

Hallitus

Gijs de VRIES (Hans van MIERLO:n tilalle lokakuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

René van der LINDEN

Frans TIMMERMANS

ITÄVALTA

Hallitus

Hannes FARNLEITNER

Kansallinen parlamentti

Caspar EINEM

Reinhard Eugen BÖSCH

PORTUGALI

Hallitus

Ernâni LOPES (João de VALLERAn tilalle toukokuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Alberto COSTA

Eduarda AZEVEDO

SUOMI

Hallitus

Teija TIILIKAINEN

Kansallinen parlamentti

Kimmo KILJUNEN

Jari VILÉN (Matti VANHASSEN tilalle toukokuussa 2003)

RUOTSI

Hallitus

Lena HJELM-WALLÉN

Kansallinen parlamentti

Sören LEKBERG

Göran LENNMARKER

YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Hallitus

Peter HAIN

Kansallinen parlamentti

Gisela STUART

David HEATHCOAT-AMORY

EHDOKASVALTIOIDEN EDUSTAJAT

Κύπρος/KYPROS

Hallitus

Michael ATTALIDES

Kansallinen parlamentti

Eleni MAVROU

Panayiotis DEMETRIOU

MALTA

Hallitus

Peter SERRACINO-INGLOTT

Kansallinen parlamentti

Michael FRENDÓ

Alfred SANT

MAGYARORSZÁG/UNKARI

Hallitus

Péter BALÁZS (János MARTONYIn tilalle kesäkuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

József SZÁJER

Pál VASTAGH

POLSKA/PUOLA

Hallitus

Danuta HÜBNER

Kansallinen parlamentti

Józef OLEKSY

Edmund WITTBRODT

ROMÂNIA/ROMANIA

Hallitus

Hildegard Carola PUWAK

Kansallinen parlamentti

Alexandru ATHANASIU (Liviu MAIORin tilalle helmikuussa 2003)

Puiu HASOTTI

SLOVENSKO/SLOVAKIA

Hallitus

Ivan KORČOK (Ján FIGELin tilalle marraskuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Jan FIGEL (Pavol HAMZIKin tilalle lokakuussa 2002)

Irena BELOHORSKÁ

LATVIJA/LATVIA

Hallitus

Sandra KALNIETE (Roberts ZILĒn tilalle tammikuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Rihards PIKS

Liene LIEPINA (Edvins INKĒSsin tilalle tammikuussa 2003)

EESTI/VIRO

Hallitus

Lennart MERI

Kansallinen parlamentti

Tunne KELAM

Rein LANG (Peeter REITZBERGin tilalle huhtikuussa 2003)

LIETUVA/LIETTUA

Hallitus

Rytis MARTIKONIS

Kansallinen parlamentti

Vytenis ANDRIUKAITIS

Algirdas GRICIUS (Alvydas MEDALINSKASin tilalle joulukuussa 2002, MEDALINSKAS Dalia KUTRAITE-GIEDRAITIENEN tilalle varajäseneksi)

Българ и я / BULGARIA

Hallitus

Meglena KUNEVA

Kansallinen parlamentti

Daniel VALCHEV

Nikolai MLADENOV

ČESKÁ REPUBLIKA/TŠEKKI

Hallitus

Jan KOHOUT (Jan KAVANin tilalle syyskuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Jan ZAHRADIL

Josef ZIELENIEC

SLOVENIJA/SLOVENIA

Hallitus

Dimitrij RUPEL (Matjaz NAHTIGALin tilalle tammikuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Jelko KACIN (Slavko GABERin tilalle tammikuussa 2003)

Alojz PETERLE

TÜRKİYE/TURKKI

Hallitus

Abdullah GÜL (Yasar YAKISin tilalle maaliskuussa 2003, joulukuussa 2002, YAKIS Mesut YILMAZin tilalle)

Kansallinen parlamentti

Zekeriya AKCAM (Ali TEKINin tilalle joulukuussa 2002)

Kemal DERVIŞ (Ayfer YILMAZin tilalle joulukuussa 2002)

VARAJÄSENET

Joachim WUERMELING (D)

EUROOPAN PARLAMENTIN JÄSENET

William ABITBOL (F)

ALMEIDA GARRETT (P)

John CUSHNAHAN (IRL)

Lone DYBKJAER (DK)

Pervenche BERÈS (F)

Maria BERGER (ÖS)

Carlos CARNERO GONZÁLEZ (ES)

Neil MacCORMICK (UK)

Piia-Noora KAUPPI (FI)

Elena PACIOTTI (IT)

Luís QUEIRÓ (P)

Reinhard RACK (ÖS)

Esko SEPPÄNEN (FI)

The Earl of STOCKTON (UK)

Helle THORNING-SCHMIDT (DK)

KOMISSION EDUSTAJAT

David O'SULLIVAN

Paolo PONZANO

JÄSENVALTIOIDEN EDUSTAJAT

BELGIA

Hallitus

Pierre CHEVALIER

Kansallinen parlamentti

Danny PIETERS

Marie NAGY

TANSKA

Hallitus

Poul SCHLÜTER

Kansallinen parlamentti

Per DALGAARD

Niels HELVEG PETERSEN

SAKSA

Hallitus

Hans Martin BURY (Gunter PLEUGERin tilalle marraskuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Peter ALTMAIER

Wolfgang GERHARDS (Wolfgang SENFFin tilalle maaliskuussa 2003)

KREIKKA

Hallitus

Giorgos KATIFORIS (Panayiotis IOAKIMIDISin tilalle helmikuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Nikolaos CONSTANTOPOULOS

Evripidis STILINIADIS

ESPANJA

Hallitus

Ana PALACIO (Alfonso DASTISin tilalle maaliskuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Diego LÓPEZ GARRIDO

Alejandro MUÑOZ LONSO

RANSKA

Hallitus

Pascale ANDREANI (Pierre VIMONTin tilalle elokuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Jacques FLOCH (Anne-Marie IDRACin tilalle heinäkuussa 2002)

Robert BADINTER

IRLANTI

Hallitus

Bobby McDONAGH

Kansallinen parlamentti

Pat CAREY (Martin CULLENin tilalle heinäkuussa 2002)

John GORMLEY

ITALIA

Hallitus

Francesco E. SPERONI

Kansallinen parlamentti

Valdo SPINI

Filadelfio Guido BASILE

LUXEMBURG

Hallitus

Nicolas SCHMIT

Kansallinen parlamentti

Gaston GIBERYEN

Renée WAGENER

ALANKOMAAT

Hallitus

Thom de BRUIJN

Kansallinen parlamentti

Wim van EEKELEN

Jan Jacob van DIJK (Hans van BAALENin tilalle lokakuussa 2002)

ITÄVALTA

Hallitus

Gerhard TUSEK

Kansallinen parlamentti

Evelin LICHTENBERGER

Eduard MAINONI (Gerhard KURZMANNin tilalle maaliskuussa 2003)

PORTUGALI

Hallitus

Manuel LOBO ANTUNES

Kansallinen parlamentti

Guilherme d'OLIVEIRA MARTINS (Osvaldo de CASTRON tilalle kesäkuussa 2002)

António NAZARÉ PEREIRA

SUOMI

Hallitus

Antti PELTOMÄKI

Kansallinen parlamentti

Hannu TAKKULA (Riitta KORHOSEN tilalle toukokuussa 2003)

Esko HELLE

RUOTSI

Hallitus

Sven-Olof PETERSSON (Lena HALLENGRENin tilalle joulukuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Kenneth KVIST

Ingvar SVENSSON

YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Hallitus

Baroness SCOTLAND OF ASTHAL

Kansallinen parlamentti

Lord TOMLINSON

Lord MACLENNAN OF ROGART

EHDOKASVALTIOIDEN EDUSTAJAT

Κύπρος/KYPROS

Hallitus

Theophilos V. THEOPHILOU

Kansallinen parlamentti

Marios MATSAKIS

Androula VASSILIOU

MALTA

Hallitus

John INGUANEZ

Kansallinen parlamentti

Dolores CRISTINA

George VELLA

MAGYARORSZÁG/UNKARI

Hallitus

Péter GOTTFRIED

Kansallinen parlamentti

András KELEMEN

István SZENT-IVÁNYI

POLSKA/PUOLA

Hallitus

Janusz TRZCIŃSKI

Kansallinen parlamentti

Marta FOGLER

Genowefa GRABOWSKA

ROMÂNIA/ROMANIA

Hallitus

Constantin ENE (Ion JINGĂn tilalle joulukuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Péter ECKSTEIN-KOVACS

Adrian SEVERIN

SLOVENSKO/SLOVAKIA

Hallitus

Juraj MIGAŠ

Kansallinen parlamentti

Zuzana MARTINAKOVA (František SEBEJin tilalle marraskuussa 2002)

Boris ZALA (Olga KELTSOVSAn tilalle marraskuussa 2002)

LATVIJA/LATVIA

Hallitus

Roberts ZILE (Guntars KRASTSin tilalle tammikuussa 2003)

Kansallinen parlamentti

Guntars KRASTS (Maris SPRINDZUKSin tilalle tammikuussa 2003)

Arturs Krisjanis KARINS (Inese BIRZNIECĒn tilalle tammikuussa 2003)

EESTI/VIRO

Hallitus

Henrik HOLOEI

Kansallinen parlamentti

Liina TÖNISSON (Liia HÄNNIn tilalle huhtikuussa 2003)

Urmas REINSALU (Ülo TÄRNOn tilalle huhtikuussa 2003)

LIETUVA/LIETTUA

Hallitus

Oskaras JUSYS

Kansallinen parlamentti

Gintautas ŠIVICKAS (Gediminas DALINKEVICIUSin tilalle helmikuussa 2003, DALINKEVICIUS Rolandas PAVILIONISin tilalle joulukuussa 2002)

Eugenijus MALDEIKIS (Alvydas MEDALINSKASin tilalle helmikuussa 2003)

България / BULGARIA

Hallitus

Neli KUTSKOVA

Kansallinen parlamentti

Alexander ARABADJIEV

Nesrin UZUN

ČESKÁ REPUBLIKA/TŠEKKI

Hallitus

Lenka Anna ROVNA (Jan KOHOUTin tilalle syyskuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

Petr NEČAS

František KROUPA

SLOVENIJA/SLOVENIA

Hallitus

Janez LENARČIČ

Kansallinen parlamentti

Franc HORVAT (Danica SIMŠIČin tilalle tammikuussa 2003)

Mihael BREJC

TÜRKİYE/TURKKI

Hallitus

Oğuz DEMIRALP (Nihat AKYOLin tilalle elokuussa 2002)

Kansallinen parlamentti

İbrahim ÖZAL (Kürsat ESERin tilalle joulukuussa 2002)

Necdet BUDAK (A. Emre KOCAOĞLOUn tilalle joulukuussa 2002)

TARKKAILIJAT

Roger BRIESCH
Talous- ja sosiaalikomitea

Josef CHABERT
Alueiden komitea

João CRAVINHO
Euroopan työmarkkinaosapuolet

Manfred DAMMEYER
Alueiden komitea

Patrick DEWAELE
Alueiden komitea

Nikiforos DIAMANDOUROS
Euroopan oikeusasiamies
(Jacob SÖDERMANin tilalle maaliskuussa 2003)

Claude DU GRANRUT
Alueiden komitea

Göke Daniel FRERICH
Talous- ja sosiaalikomitea

Emilio GABAGLIO
Euroopan työmarkkinaosapuolet

Georges JACOBS
Euroopan työmarkkinaosapuolet

Claudio MARTINI
Alueiden komitea

Anne-Maria SIGMUND
Talous- ja sosiaalikomitea

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
Alueiden komitea
(Eduardo ZAPLANAN tilalle helmikuussa 2003, Eva-Riitta SIITONEN
varajäsenenä lokakuusta 2002)

SIHTEERISTÖ

Sir John KERR
Pääsihteeri

Annalisa GIANNELLA
Varapääsihteeri

Marta ARPIO SANTACRUZ

Agnieszka BARTOL

Hervé BRIBOSIA

Nicole BUCHET

Elisabeth GATEAU

Clemens LADENBURGER

Maria José MARTÍNEZ IGLESIAS

Nikolaus MEYER LANDRUT

Guy MILTON

Ricardo PASSOS

Kristin de PEYRON

Alain PILETTE

Alain PIOTROWSKI

Etienne de PONCINS

Alessandra SCHIAVO

Walpurga SPECKBACHER

Maryem van den HEUVEL
